

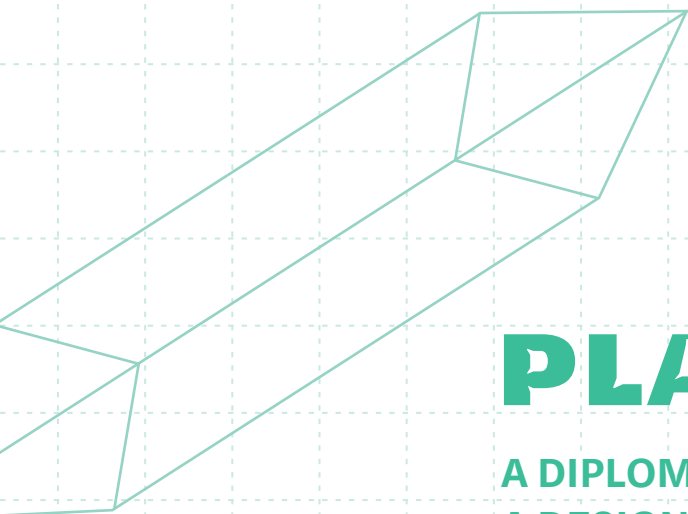
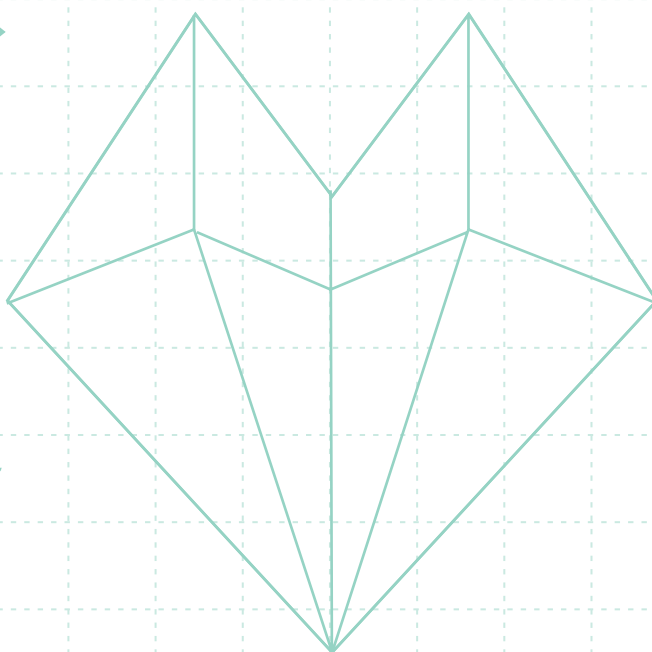
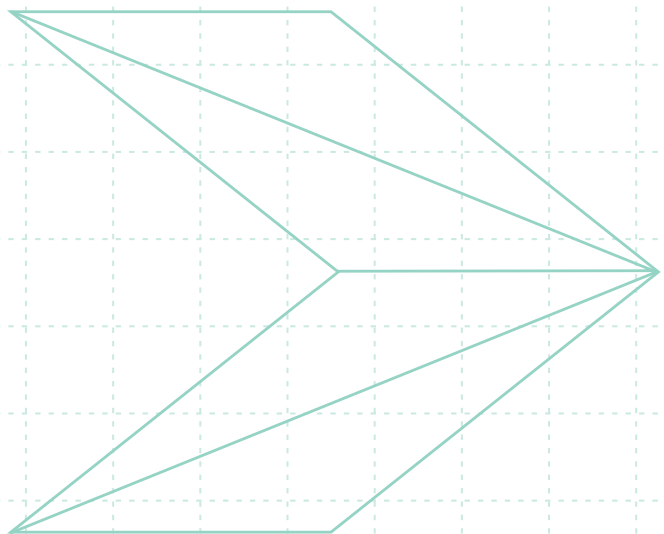
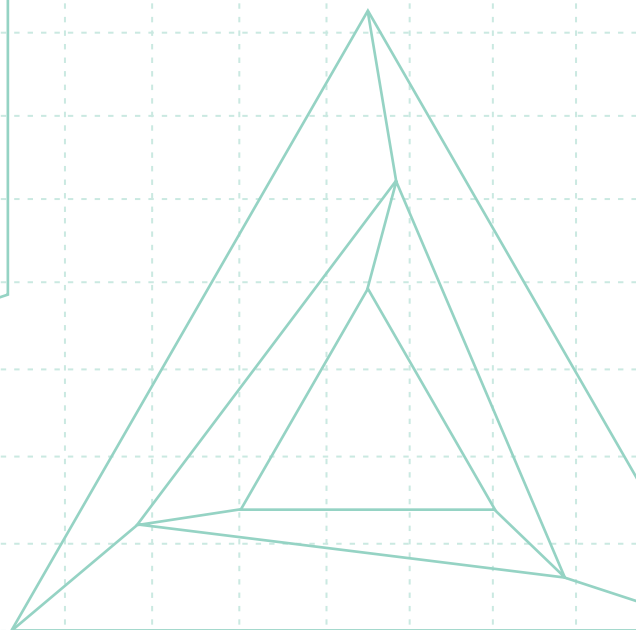
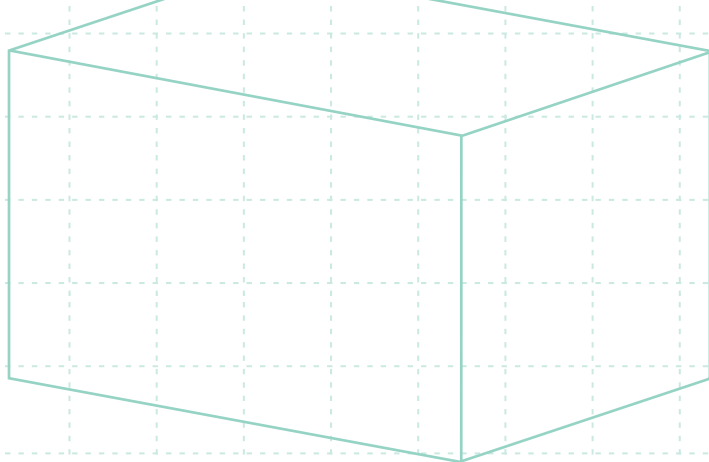
PLAT_FOR_MA

A DIPLOMAPROJEKT JELENTŐSÉGE
A DESIGNOKTATÁSBAN

Pais Anna

DLA Értekezés és Mestermunka
2024. 02. 22.

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem
Doktori Iskola
Témavezető: Püspök Balázs DLA

PLAT_FOR_MA

A DIPLOMAPROJEKT JELENTŐSÉGE
A DESIGNOKTATÁSBAN

TARTALOM

Absztrakt	4
Abstract	5
Tézisek	6
Theses	8
A szerzőről	10

ÉRTEKEZÉS

Bevezetés	15
Designoktatási előképek	15
A design definíciójának változása	16
Tanulási környezet	19
A tanulási környezet definíciója	19
Tanulási környezet hatása a tanulásra	20
Tanulási környezet és a különböző pedagógiai modellek	20
A tanulási környezet fizikai dimenziója	22
A digitális tanulási környezet	30
Pályaorientáció és karriertámogatás	33
A diplomaprojekt jelentősége	38
A kutatási téma kiválasztásának sajátosságai	43
Módszertani környezet – Design Thinking	45
Design Thinking folyamat	46
Design Thinking eszközök	48
Design Thinking mindsetek	48
Diplomázó hallgató mindsetek	50
Oktató mindsetek a diplomázás kísérésében	52
A Design Thinking szerepe a személyes fejlődésben, karriertervezésben	54

MESTERMUNKA – PLAT_FOR_MA

Előzmények	61
Személyes motivációm háttéréről	62
A projekt fejlesztésének folyamata	64
Kísérletezéstől a dedikált tantárgyig	64
Sketchbooktól a Miro-ig	65
Szakos programtól a szélesebb célcsoportig	67
Az első skiccektől a működő weboldalig	67
A kurzusok során tapasztalt kihívások	69
A PLAT_FOR_MA oktatási programcsomag főbb jellemzői	70
Oktatási program	72
A tudástár	76
A Design Thinking és Önfejlesztés eszköztárak elemei rövid leírással	84
A PLAT_FOR_MA weboldal	96
Vizuális megjelenés	104
Zárszó	109
Bibliográfia	110
Önéletrajz	119
Eredetiségi nyilatkozat	123
Köszönet	124

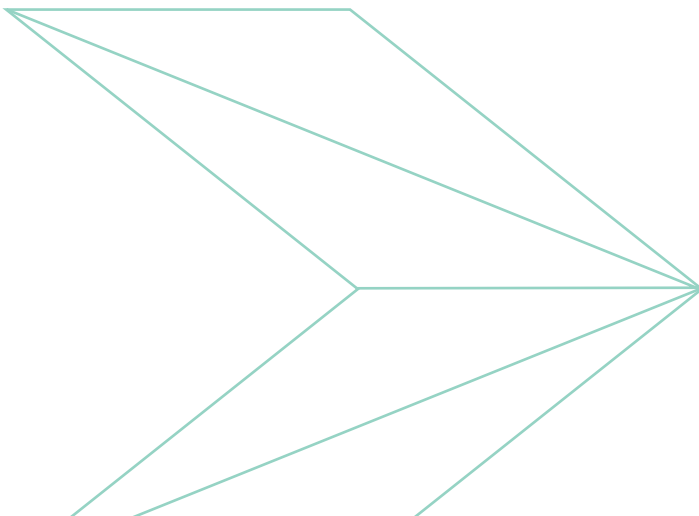
A DIPLOMAPROJEKT JELENTŐSÉGE A DESIGNOKTATÁSBAN

ABSZTRAKT

Dolgozatomban egy designoktatási programcsomagot és annak elméleti hátterét mutatom be. A PLAT_FOR_MA azon oktatók és hallgatók munkáját támogatja, akik a design felsőoktatás keretein belül olyan komplex tervezési feladatok fejlesztésében vesznek részt, mint a mesterszakos diplomaprojekt. A programcsomag egyik legfontosabb ismérve, hogy a szakmai és személyes készségek egyidejű fejlesztését célozza egyedül, digitális eszköztárával és strukturált programjával.

Elméleti kutatásomban bemutatom azokat a főbb tendenciákat, amelyek a design szerepének értelmezését alakították, és ezzel összefüggésben meghatározták a designoktatás változásait az elmúlt évtizedekben. A tanulási környezet elméleteinek vizsgálata arra ad lehetőséget, hogy átfogó képet kaphassunk azokról a oktatásmódszertani tényezőkről, amelyek hozzájárulnak a designoktatás eredményes működéséhez. A megismert pedagógiai modellek alapelveivel összhangban formálódtak a PLAT_FOR_MA innovatív tanulásra és tanításra vonatkozó célkitűzései is. Bemutatom a projekt tervezésmódszertani környezetét is, a Design Thinking módszertanának alkalmazási lehetőségeit a szakmai és személyes fejlődéssel összefüggésben. Ismertetem a kapcsolódó fontosabb tervezői attitűdöket, amelyek tudatosítását és fejlesztését célozza a mestermunka.

A dolgozatban kifejtem, hogy diplomaprojektek stratégiai jelentőséggel bírnak mind a hallgatók, mind az intézmények számára, és hatással vannak a sikeres pályakezdésre, karrierépítésre. A PLAT_FOR_MA rendszerét a magas színvonalú diplomaprojektek fejlesztésének támogatására hívtam életre.

THE SIGNIFICANCE OF GRADUATION PROJECTS IN DESIGN EDUCATION

ABSTRACT

In my dissertation I present an educational package and its theoretical background created to be used in design education. The package called PLAT_FOR_MA supports the everyday work of those students and teachers who participate in the improvement of such complex design tasks as a master's graduation project. One of the most crucial features of the educational package is that – with its digital set of tools and structured program – it aims to improve and support both professional and personal skills simultaneously.

In my theoretical research I present those leading tendencies that have formed the interpretation of the roles of design, and as a consequence, had determined the transformations of design education in the past decades. Studying the theory of the context of learning provides an opportunity to see a comprehensive picture of those factors in design education that contribute to its successful operation. PLAT_FOR_MA's objectives – regarding an innovative learning and teaching experience – are in correspondence with the theories of the pedagogical models I examined. I also provide an overview of the contextual setting this project is based in with respect to design methodologies. I also deepdive into those opportunities where applying the Design Thinking methodology offers space for professional and personal improvement. I account for the most important attitudes of designers as one of goals of this disssertation is to support the improvement and conscious use of those attitudes.

In my thesis paper I argue that master graduation projects have a strategic significance both in the lives of students and that of the university. Also, they have a strong influence on the successful start of the students' careers. I brought PLAT_FOR_MA's system to life with the objective to facilitate the project management of master's graduation projects on a high standard.

TÉZISEK

- ▶ **TÉZIS 1** **A design mesterképzéseket záró diplomaprojektek mind az intézmények, mind a hallgatók számára stratégiai jelentőséggel bírnak.** A diplomaprojekteken keresztül megjelenő kutatási témák és az azokra adott tervezői válaszok magukba sűrítik egy adott szak, és az egész intézmény szakmai, etikai, módszertani állásfoglalásait. A hallgatók szakmai fejlődése és karrierútja szempontjából meghatározó lehet egy sikeres tervezési folyamat és annak eredménye. Mindezek indokolják, hogy nem csupán a projektfejlesztést, de a kutatási témák kiválasztásának folyamatát is különös figyelemmel kísérje az intézmény.
- ▶ **TÉZIS 2** **Az eredményes diplomaprojekt-fejlesztés záloga a strukturáltan vezetett folyamat.** A diplomaprojekt kidolgozása a tervező mesterképzéseknek nem csupán a záróvizsgálója, hanem nagy részben e folyamaton keresztül válnak a hallgatók jól felkészült, professzionális tervezőkké. Ezért fontos cél, hogy ne csak az elkészült produktumok minőségét javítsuk, hanem azt is, hogy az ehhez társuló tanulási folyamat strukturáltan és hatékonyan fejlessze a tervezői készségeket.
- ▶ **TÉZIS 3** **A tervezői folyamatok módszertani támogatása mellett fontos, hogy a hallgatók önismereti munkáját is elősegítsük.** Az önreflexió hozzásegíti a diplomázókat szakmai és személyes céljaik megfogalmazásához, ezáltal kutatási témájuk karriercéljaikkal összhangban történő megválasztásához. Az elvárt folyamatos, magas színvonalú teljesítmény komoly mentális terhet ró a hallgatókra. A kihívások tudatosítása, a megküzdési képesség erősítése a képzés felelőssége, a karriertámogatás pedig jogszabályi értelemben is az egyetem feladata, így célszerű tudatosan ezzel összhangban alakítani az egyetem oktatási programjait.
- ▶ **TÉZIS 4** **A Design Thinking módszertan ismerete fontos szakmai kompetencia a tervező szakok esetében, de eszköztára nem csak a tervezési folyamat tudatosabb alakításában segíthet, hanem részben a személyes kihívások (például önismeret, karriertervezés, motiváció) tudatos kezelésében is.** Az önismereti, önsegítő eszközök alkalmazása hatékonyabb, ha ez a tervezési feladatokkal szoros összefüggésben, ezekhez kapcsolódva történik, mivel azok keretet és apropót adnak az önreflektív munkához, elősegítve ezzel a tapasztalatok beépülését.

- **TÉZIS 5** **A tanulási környezet – ami tágabb értelmezésében a fizikai és digitális tér, illetve eszköztár mellett az oktatási programot és a módszereket is magában foglalja – tudatos alakítása nagy mértékben befolyásolja a tanulási folyamat eredményességét és a hallgatók elégedettségét is.**

A design oktatás tanulási környezetének egyik legfontosabb eleme a vizualitást támogató eszközök biztosítása, amelyek strukturálják és dokumentálják is a tervezők gondolkodási folyamatát. A digitális eszköztár adta lehetőségek folyamatos bővülése és az újabb generációk megváltozott igényei indokolják a korábbi oktatási környezet újragondolását.

- **TÉZIS 6** **A diplomafejlesztés eredményességének feltétele, hogy jól keretezett folyamatot és egységesen meghatározott módszertani eszköztárat biztosítsunk nem csak a hallgatók, de oktatóik számára is.**

A témavezetők módszertani háttere és konzultációs stílusa nagy mértékben eltérhet és emiatt változó hatékonysággal tudják kíséni a diplomázóikat. A hallgatók elakadásainak egy része szakmai tényezőkkel összefonódva ugyan, de személyes jellegű, s ezek áthidalására sok oktatónak nincs hatékony eszköztára. Az elvárt projekt-eredményekkel és az azokhoz vezető egységes folyamattal kapcsolatos konkrét útmutatás ezért minőségbiztosítási szempontból az intézmény és a hallgatók számára egyaránt fontos.

- **TÉZIS 7** **Bár a diplomamunka fejlesztése önálló teljesítményre épül, számos közreműködő és segítő tényező támogatásával valósul meg, amelyek közül az egyik legfontosabb maga a hallgatói csoport, mert jelenlétével teret biztosít az egymástól való tanulásra és a kölcsönös visszajelzési helyzetek megteremtésére.**

A személyre szabott témavezetői segítség mellett fontos, hogy az azonos szemeszterben diplomázó hallgatókra kooperáló csoportként tekintünk, és munkájukat erre építve strukturáljuk. Ennek köszönhetően a csoport tagjai eredményesebben fejleszthetik projektjeiket.

THESES

- › **THESIS 1** Design graduation projects that conclude the master's programme of the university have a strategic significance for both students and institutions alike.

The research topics that are called to the limeline through the students' projects and those statements that the students provide through their works, offer a concise picture about the mind-set of their given faculty, and of their university as a whole regarding professional, ethical and methodological practices. A successful design process and the end result of the MA project may have a most significant influence on the professional improvement and on the career of the students. This insight provides a reason for the institution to give a special attention to the process of how research topics are selected and developed.

- › **THESIS 2** The key to a successful development of a graduation project is a structured course of steps//actions.

Refining and elaborating on a topic is not only important because of the result of the final presentation of a graduation project, but mainly because students become well-grounded professionals while going through those steps of refinement and elaboration. Hence, it is an important goal for us to not only improve the quality of the final products, but also to make the associated learning process help the improvement of the students' designer skills in a structured and effective way.

- › **THESIS 3** Besides helping the design processes from a methodological point of view, it is also important for us to develop the students' self-knowledge.

Self reflections enhance the students' ability to articulate their personal and professional ambitions. In turn, it makes it easier for them to choose a research topic that is in line with their career goal. The continuous, high quality performance that is expected from the students weighs a heavy mental burden on them. Making the challenges sensible, and strengthening their coping skills is a responsibility of the master's course. As providing support in building the students' career is the responsibility of the university from a legal point of view even, it is reasonable to form the university's master's programme in a way that it aligns with its responsibilities.

- › **THESIS 4** Having a thorough knowledge on the Design Thinking methodology is an important professional competence for design faculty students.

Its set of tools not only could help the conscious forming of the design process, but – at least partially – could effectively assist the conscious

handling of personal challenges as well (e.g.: self-knowledge, career plans, motivation). Applying self-reflecting and self-motivating tools is more effective when they are closely related to the design tasks, because those tasks provide an actual framework and an opportunity for self-reflection, making it easier thus for the experiences to go deep and build-in.

► **THESIS 5** **A learning environment in a wider sense comprises both digital and physical spaces, and besides well facilitated workshops it comprises study programmes and methodologies.**

The conscious planning of a learning environment significantly influences the success of learning processes and the contentment of students. One of the most important elements of a learning environment of a design programme is to provide such tools that support the students' visual skills and that structure and at the same time document the thought processes of the designers. The ever improving and widening opportunities that digital toolkits offer along with the changing needs and expectations of the newer generation call for the redesign of our former teaching environment.

► **THESIS 6** **A condition for the effectiveness of diploma development is to provide a well-framed process and a uniformly defined methodological toolkit not only for the students, but also for their instructors.**

The methodological background and consultation style of supervisors can vary greatly, resulting in varying levels of effectiveness in guiding their students. While some of the students' challenges may be intertwined with professional factors, they are mainly of a personal nature, and many instructors lack effective tools to overcome them. Therefore, specific guidance regarding expected project outcomes and the unified process leading to them is crucial from a quality assurance standpoint for both the institution and the students.

► **THESIS 7** **While the development of a master's graduation project relies on independent effort, it is realised with the support of various contributors and facilitating factors.**

Among these, one of the most crucial is the student group itself, as its presence allows for mutual learning and feedback situations. In addition to personalised supervisor assistance, it is important to consider the group of students graduating in the same semester as a cooperative unit and structure their work accordingly. As a result, members of the group can more effectively develop their projects.

A SZERZŐRŐL

PAIS ANNA

- 2006** Társaival megalapítja a Cellux Csoportot, ahol termék és szolgáltatástervezési feladatok mellett szakmai workshopokat, tréningeket, és fiataloknak szóló design programokat vezet.
- 2008** Diplomát szerez az ELTE Szociológia szakán.
- 2012** Diplomát szerez a MOME Formatervező szakán.
- 2014** MOME Formatervező Tanszékének oktatójaként kezd dolgozni.
- 2016** Csernátony Fannival elindítja a MOME OPEN Design Thinking és Service Design Basic tanfolyamait.
- 2018** Kutatóként és képzőként részt vett a MOME „Designgondolkodás a közoktatásban” projektjében.
- 2020** A Formatervező Művész mesterképzés szakvezetőjeként kezd dolgozni.
- 2023** Az angolnyelvű Design MA képzés szakvezetőjeként folytatja munkáját.
- 2019** Csernátony Fannival elindítja a MOME OPEN Co-Create Design Thinking Facilitátor tanfolyamát.
- 2021** Kutatóként a MOME és a nemzetközi DICO konzorcium „Digital Career Stories” projektjén dolgozik.
- 2023** Kollégáival megalapítja az Instant Cards márkát.
- 2024** Kollégáival megalapítja a MOME Designmódszertani Stúdiót.

PUBLIKÁCIÓK

- 2023** DICO Toolkit – Digital Career Stories – Opening New Career Paths For Arts and Culture Students – Planning the future with visual tools (szerzőtársak: Csernátony Fanni, Féja Dorottya)
- 2023** DICO Toolkit – Digital Career Stories – Opening New Career Paths For Arts and Culture Students – Design Thinking in career planning (szerzőtársak: Csernátony Fanni, Féja Dorottya)
- 2018** program – Tervezői gondolkodás az iskolában I. – Módszergyűjtemény – Tanári kézikönyv EFOP–3.2.6–16 (szerzőtársak: Csernátony Fanni, Lipták Ildikó, Lódi Virág)
- 2018** HEAD program – Tervezői gondolkodás az iskolában II. – Játékgyűjtemény – Tanári kézikönyv EFOP–3.2.6–16 (szerzőtársak: Csernátony Fanni, Lipták Ildikó, Lódi Virág)
- 2017** Nemzetközi és hazai jógyakorlatok a designgondolkodás oktatásba történő integrálására (szerzőtársak: Fehér Borbála, Lódi Virág)

ÉRTEKEZÉS

BEVEZETÉS

DESIGNOKTATÁSI ELŐKÉPEK

A designoktatás évszázados története során óriási változáson ment keresztül. A Bauhaus úttörő elképzelései máig érvényes alapokat adtak az azt követő főiskolák, egyetemek képzéseinek. A II. világháború utáni időszakban, az ipari igények növekedésére válaszul sok helyen megindultak a design vonatkozású felsőfokú képzések. A Bauhaus 1933-as bezárása után tanárai közül már a háború alatt sokan elhagyták a kontinenst és új, hasonló kezdeményezésekben vettek részt. A Moholy-Nagy alapította chicagói New Bauhaus a régi iskola egyik legtöbbet emlegetett folytatása, az Illinois Institute of Technology – Institute of Design képzése ma is a hiteles továbbélése az akkor megkezdett munkának, aminek óriási hatása volt az Észak-Amerikai designoktatásra.

A háború utáni európai újraindulás vitathatatlan központja az ulmi főiskola, a Hochschule für Gestaltung Ulm volt. *„Az 1953-ban Inge Scholl, Otl Aicher és Max Bill által alapított iskola [...] 1968-as idő előtti bezárásáig design történelmet írt. Az intézmény eredményei mind a mai napig kiemelkedő jelentőséggel bírnak a tervezők képzése és munkája, valamint a kutatás szempontjából.”*¹

Bár Max Bill rektori időszaka alatt hivatalosan a Bauhaus iskola folytatásaként utalt az intézményre, sok belső vita és a meghatározó személyek változása rengeteg, az eredeti módszereken túllépő, jövőbe mutató oktatási innovációt eredményezett az iskola fennállásának 15 éves időszakában. A Bauhaus hagyományoktól fokozatosan eltávolodva az akkori társadalmi, ipari és gazdasági fellendülés hatására új oktatási célok jelentek meg. Ebben az időszakban vált általánossá a design szakma iparral való kapcsolatának visszavonhatatlan szükségessége, és az eltávolodás a korábban minden elé helyezett művészi attitűdtől. Helyette a módszertan, a kiszámíthatóság, a komplexebb gyárthatósági és üzleti szempontok, a szociológiai vonatkozások kaptak nagyobb súlyt. A tudományosság, valamint a kutatásalapú tervezés és design gondolkodás megalapozásának ideje volt ez, emiatt Ulm a mai designelmélet bölcsőjének is tekinthető. Az elméleti oktatás kezdetektől alapja volt a curriculumnak, az oktatási és tervezési módszerekről szóló viták komoly szerepet kaptak. A designer tehát nem művész volt többé, hanem a döntéshozatali folyamatban olyan egyenértékű szakemberré vált, aki komplex tudással és felelősséggel rendelkezik a projektek során.

Az iskola az oktatási programba integráltan számos ipari partnerrel működött együtt, aminek eredményeként sok tervből rövid időn belül piaci termék vált. A számos Bauhaus tanár részvételével induló iskolában kezdetektől jelentős kutatás folyt, mindenre saját tananyagot fejlesztettek. Az ulmi főiskola a belső viták és a tartományi támogatás megvonása után végül 1968-ban bezárta kapuit, de számos designoktatással foglalkozó intézmény számára lett követendő példa világszerte és napjainkban is megkerülhetetlen az a modell, amelynek alapköveit akkoriban rakták le.

¹ <https://hfg-archiv.museumulm.de/en/the-hfg-archive/history/> (A szerző fordítása)

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen (MOME) évtizedek óta futó formatervező képzésben komoly fordulat következett be 2001-ben Stefan Lengyel professzor aktív szerepvállalásával. Lengyel a MOME előd intézményében, a Magyar Iparművészeti Főiskolán végzett, majd 1964-ben az ulmi főiskolán kezdte meg oktatói karrierjét. Ezután a Universität Duisburg-Essen kötelékében folytatta munkáját, ahol 1969-től tanszékvezető volt. Egyetemünkre a 2000-es években tért vissza, amikor az ulmi örökséget és a több évtizedes esseni tapasztalatokat magával hozva, ipari kapcsolatokon alapuló képzést szorgalmazott, amivel a MOME mai formatervező képzésének a kor nemzetközi kontextusában is értelmezhető alapjait rakta le. Határozott útmutatásával az akkori és későbbi tanszékvezetők, szakvezetők és oktatók folyamatos oktatásfejlesztési munkája nyomán az elmúlt több mint húsz évben, a korszellemmel lépést tartó, széles látókörű, komplex szemléletű oktatási program alakult ki. (Lengyel és Vadas 2006) A megújulás azóta is folyamatos, a legutóbbi jelentős változást a 2023 őszén bevezetett angol nyelvű formatervező mesterképzés (Design MA) elindítása jelentette. A fő fókusz immáron a design stratégiaalkotó és innovációs szerepe lett, a képzés moduljai teljesen megújultak, több külföldi oktató és aktív piaci szereplőként működő partner is csatlakozott az oktatási tartalom fejlesztéséhez.

A DESIGN DEFINÍCIÓJÁNAK VÁLTOZÁSA

„A design csak annyira tud jó lenni, amennyire a designerek azok.” Dieter Rams ezzel a gondolattal világít rá a minőségi, korszerű oktatás fontosságára a „*White Book on the Future of Design Education*” (Spitz 2021) című könyv előszavában. A kiadvány a „*Designing Design Education*” elnevezésű, a designoktatás jövőjéről szóló 2016-2021 között lefolytatott kutatás beszámolója. A kutatásban három kontinens huszonöt városából válogatott egyetem 150 oktatója alkotott szakmai csoportokat Gmund, Pasadena, Johannesburg és Kiotó városában, és workshopok keretében foglalmazták meg a design oktatással kapcsolatos jövőbeli irányokat. Ezzel szinte egyidőben Don Norman (a Design Lab, University of California alapító igazgatója) és Karel Vredenburg (az IBM Global Design Leadership igazgatója) 2019-ben egy többéves átfogó kutatást kezdeményezett „*Future of Design Education*”² néven, melynek eredményeképpen ajánlásokat fogalmaznak meg arra vonatkozóan, hogy a jövő designereit hogyan kell képezni annak érdekében, hogy befogadóbb, fenntarthatóbb, méltányosabb és felelősségteljesebb termékeket és rendszereket tervezzenek. A kutatási anyagokat nyilvánossá tették, hogy ezáltal globális szinten is segítsék a design oktatásának előrelépését. Számos további példát említhetnénk a közelmúltból, a design vagy a designoktatás jövőjéről szóló szimpózium sorozatokat, egyetemi együttműködéseket. Mindebből az látszik, hogy aktív nemzetközi szándék van a design képzés megújítására, ami abból a meggyőződésből fakad, hogy a design szakma gyakorlóinak kezében óriási lehetőség és felelőség van. Ezzel együtt a design és művészeti oktatással

² <https://www.futureofdesigneducation.org/>

foglalkozó egyetemek komoly kihívásokkal néznek szembe világszerte, a kutatások, közös megmozdulások ezek enyhítésére irányulnak.

A folyamatosan változó környezet, a klímaváltozás, a politikai folyamatok kiszámíthatatlansága, a digitalizáció és az azzal járó diszruptív technológiák, a teljes ipari kultúra, és a „létrehozási” (gyártási), alkotási módszerek paradigmaváltásainak hatására egész életünk folyamatos változásban van. A klímaváltozás és az iparosodás káros hatásai ellen való fellépés nem egy elszigetelt, elkötelezett csoport életfilozófiájának megtestesülése többé, hanem feltehetően több nemzedékre váró globális kényszerű feladat. A kihívások nyomán teljes ipari kultúránk kérdőjeleződik meg, aminek következtében számos diskurzus folyik a designerek, alkotók felelősségéről. Elmondhatjuk, hogy újra reflektorfénybe került az Ulmban is tanító Victor Papanek munkássága is. Papanek már akkoriban, az elsők között hangsúlyozta az interdiszciplináris együttműködés fontosságát és arra ösztönözte a tervezőket, hogy más területek szakértőivel együttműködve dolgozzanak az összetett társadalmi kihívások megoldásain (Szczipanska 2019).

A designerek szerepének folyamatos változása végül oda vezetett, hogy az Ipari Formatervezők Világszövetsége 2015-ös ülésén szükségét látta a design definíciójának újrafogalmazásának. Ezzel egyidőben a világszövetség nevének megváltoztatásáról is döntöttek a korábbi ICSID-ről (International Council of Societies of Industrial Designers) WDO-ra (World Design Organization), ami szintén mutatja, hogy milyen változáson ment keresztül a szakma az elmúlt évtizedek során. Az új definíció egyértelműen a design szerepét komplexen értelmezi és szakít az ipari sorozatgyártású tárgyak formájának és funkciójának megtervezésével kapcsolatos feladat kihangsúlyozásával, bár nem zárja ki azt.

„Az ipari formatervezés olyan stratégiai problémamegoldó folyamat, amely innovatív termékek, rendszerek, szolgáltatások és felhasználói élmények révén ösztönzi az innovációt, üzleti sikert eredményez és jobb életminőséghez vezet. Az ipari formatervezés hidat képez a meglévő és a lehetséges között. Ez egy transzdiszciplináris szakma, amely a kreativitás segítségével a problémák együttműködésen alapuló megoldására törekszik azzal a céllal, hogy egy terméket, rendszert, szolgáltatást, felhasználói élményt vagy vállalkozást jobbá tegyen. Az ipari formatervezés lényege, hogy a problémák lehetőségként való átfogalmazásával optimistán tekint a jövőre. Összekapcsolja az innovációt, a technológiát, a kutatást, az üzleti életet és az ügyfeleket, hogy új értéket és versenyelőnyt teremtsen a gazdasági, társadalmi és környezeti szférában.”³

Végül fontos megemlítenünk a Design Thinkinget, mely az elmúlt évtizedekben a design szakma legszélesebb körben ismertté vált módszertana. A tervezői gondolkodás olyan egyszerűsített modellje ez, mely a WDO definíciójához hasonló alapelveket vall. „A Design Thinking az innováció felhasználó központú megközelítése, ami a tervezői

³ <https://wdo.org/about/definition/> (A szerző fordítása.)

eszköztárat használja arra, hogy a felhasználói igényeket, az új technológiai lehetőségeket és az üzleti siker feltételeit egy megoldásban egyesítse.” (Brown 2019) A kreatív tervezői gondolkodásmód önálló rendszerbe foglalása és leválasztása a szűkebb értelemben vett formatervezésről az elmúlt évtizedekben oda fejlődött, hogy a szélesebb közönség számára is a kreatív problémamegoldás eszköztára lett, aminek köszönhetően a tervezői eszköztárhoz és szemlélethez már nem csupán designerek férhetnek hozzá. Számos vállalati kultúrába beépült a módszer az üzleti szférától az IT-ig. Az oktatásban a Hasso Plattner Institute of Design at Stanford University (más néven d.School) az úttörő a témában.

A definícióból láthatjuk tehát, hogy a design fogalma szélesebb spektrumot fed le mint korábban és ezzel együtt azok, akik ma formatervezőként végeznek valamilyen felsőoktatási képzésben, nagyon sokféle közegben helyezkedhetnek el, és változatos területeken alkalmazhatják tervezői tudásukat. Vannak, akik a klasszikus irányt választva formatervező stúdiókba szegődnek el, ahol megrendeléseket teljesítenek, vagy csatlakoznak egy-egy nagyobb cég belső tervező csapatához. De egyre gyakoribb, hogy saját vállalkozásba kezdenek vagy valamilyen határterületen kezdenek el dolgozni (pl. belsőépítészet, grafika, filmipar, UX design, service design, stb.) Számptalan lehetséges karrierút áll a fiatal tervező generáció előtt, azonban ez a pozitívumok mellett sok kihívást is jelent, például az oktatás megtervezésénél, hiszen egyrészt különös figyelemmel kell segíteni a hallgatókat abban, hogy tudatos döntéseket tudjanak hozni a jövőjükkel kapcsolatban, másrészt olyan tudást kell átadni, ami akár különböző szakmai területeken is eredményesen alkalmazható. Doktori munkámmal e törekvéshez szándékozom hozzájárulni.

TANULÁSI KÖRNYEZET

A tanulási környezet fogalmával kapcsolatos elméletek áttekintése lehetőséget ad arra, hogy átfogó képet kapjunk azokról a tényezőkről, amelyek meghatározzák a tanulási folyamatokat – különös tekintettel a kutatás fókuszában lévő design oktatásra és az abban résztvevő legújabb generációkra. Ezzel egyidőben a tanulási környezetek holisztikus vizsgálata arra is teret ad, hogy rávilágítsunk azon pedagógiai modellek alapelveire, amelyek megfelelő alapot adhatnak az innovatív tanulásra és tanításra általánosságban és design oktatási közegben. A tanulásról való gondolkodás tanulási környezet felől történő megközelítése azt is lehetővé teszi, hogy a tanulót – felsőoktatás esetén az egyetemi hallgatót, az ő igényeit, működését állítsuk a középpontba. A különböző elméletek, kutatási eredmények ismertetése mellett megosztom a MOME oktatási környezetével kapcsolatos ide vonatkozó saját megfigyeléseimet és tapasztalataimat is.

A TANULÁSI KÖRNYEZET DEFINÍCIÓJA

A tanulási környezet számos definíciójával találkozhatunk, melyek elsősorban abban különböznek, hogy milyen elemeket tekintenek pontosan a tanulási környezet részének. A szűkebb értelemben vett definíció szinte csak a tanulás konkrét fizikai környezetének tényezőit sorolja ide, míg a holisztikus megközelítés az összes olyan, a tanuló személyén kívül eső tényezőt is e környezet részeként értelmezi, amely bármilyen módon meghatározhatja a tanulás lehetőségeit, körülményeit, adottságait. A fizikai környezeten túl tehát sok más mellett ide érthetjük a jogi és intézményi környezetet, a tantervet, az oktatási módszereket, oktató személyét, a tanulói csoportot, az oktatási eszközöket, de akár a visszajelzések és az értékelés gyakorlatait is. „A tanulási környezet a tanulás/tanítás folyamatát befolyásoló tényezők együttese. Ilyen pl.: oktatási infrastruktúra, oktatásügy jogi szabályozórendszere, oktatási program, a tanterv, a tanár személye, a tananyag és a motiváció” (Kófalvi 2006, 32).

Bármeddig is bővítjük a felsorolást, fontos, hogy a lehetséges elemek csakis tudatos tervezés és használat mellett állnak össze valós tanulási környezetté. Ahogy Kálmán Orsolya és Kopp Erika írja a fizikai környezet tényezőire vonatkozóan: „Ugyanakkor tanulási környezetről csak akkor beszélünk, amikor ezeket a környezeti tényezőket a tanulás érdekében tudatosan tervezzük, kiaknázzuk vagy felhasználjuk. Tehát elmondható, hogy nem minden környezet tanulási környezet, de az is igaz, hogy minden környezetet átalakíthatunk tanulási környezetté.” (Kálmán és Kopp 2022, 145)

Oktatói munkám és jelen kutatásom során a holisztikus megközelítések mentén gondolkodom a tanulási környezetről, ennek megfelelően írom a továbbiakat.

A tanulási környezetre olyan ernyőfogalomként tekintek tehát, amely alá számos tényező besorolható, melyek közös tulajdonsága, hogy befolyásolják a tanulás és oktatás eredményességét, hatékonyságát, minőségét ebből következően a hallgatók motiváltságát és elégedettségét. A hallgatói elégedettség és annak mérése Egyetemünkön

is aktuális, stratégiai jelentőségű feladat. A hallgatói iskola-élmény folyamatos monitorozása segíti a tanulási környezet folyamatos, iteratív, visszajelzéseken alapuló, kollaboratív fejlesztését – legyen szó annak közvetlen fizikai vetületeiről, vagy akár rendszerszintű kérdésekről.

TANULÁSI KÖRNYEZET HATÁSA A TANULÁSRA

Az alábbiakban a tanulási környezet azon főbb dimenzióit mutatom be, amelyek a felsőoktatásról, és azon belül is a design oktatásról való gondolkodásban kiemelt jelentőséggel bírnak, illetve saját oktatásmódszertani fejlesztési munkám szempontjából fontosak.

A különböző kutatások (például OECD 2013) egyetértenek abban, hogy a tanulási környezet tudatos és megfelelő alakítása közvetlenül pozitív hatással van a tanulás hatékonyságára, a tanulók bevonódására, motivációs szintjére, a támogató környezetben tanulók kimutathatóan jobb eredményeket érnek el. Ebből következik, hogy a tanulási környezet kialakításának és használatának megtervezése szerves részét kell képeznie bármilyen oktatási tevékenység megtervezésének (tanrendek, kurzusok, oktatási programok kidolgozása).

Ha ez tudatosan történik, hatása visszafelé is érvényesül, azaz olvashatóvá válik a tanulási környezet pedagógiai, oktatásmódszertani meghatározottsága: „*Minden tanulási környezet tükröz valamilyen pedagógiai szemléletet, megmutatja, hogyan gondolkodnak a tanulásról azok, akik a környezetet alakították.*” (Kálmán és Kopp 2022, 149) Ez pedig azért fontos, mert a pedagógiai elvek, vagy éppen design módszertanok (melyek meghatároznak például egy adott kurzust) ilyen láttatása nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók, hallgatók értelmezzék, megértsék, tudatosítsák és jobban irányítsák saját tanulási folyamataikat. A tanulás ilyen, értelmező, meta szintje komoly hozzáadott érték lehet felsőoktatási szinten.

TANULÁSI KÖRNYEZET ÉS A KÜLÖNBÖZŐ PEDAGÓGIAI MODELLEK

Manninen rendszerezése szerint a tanulási környezet tanulástámogató hatását fizikai (építészeti kialakítás, bútorok, eszközök, tárgyi környezet), technológiai (információs és kommunikációs technológiák, digitális tér), szociális (tanulók, szülők, oktatók és minden további érintett) és helyi (nyitottság a világra, szűkebb-tágabb környezetre) dimenzióból érdemes értelmeznünk, amelyek a mindezek alapjául szolgáló pedagógiai dimenzió szolgálatába állíthatóak (Manninen és mtsai 2007).

A 20. század második felének tanulásemeléletei – a behaviorista, a kognitív és a konstruktivista oktatási modellek már mind valamilyen szinten foglalkoznak a tanulási környezettel és annak szerepével. Komenczi elmélete alapján Papp-Danka Adrienn részletesen összehasonlítja a különböző tanulásemeléletek által meghatározott tradicionális és progresszív tanulási környezeteket, ellentétpárba állítva az alábbiakat:

Tradicionális tanulási környezet	Progresszív tanulási környezet
Tények, szabályok, kész megoldások megtanítása	Készségek, kompetenciák jártasságok, attitűdök kialakítása
A tudás forrása az iskola, a tanár, a tananyag	Különböző forrásokból és perspektívákból szerzett tudáselemek integrációja
A tanári instrukció dominanciája a tudás elsajátítás során	Komplex, inspiráló tanulási környezetben a tanuló önállóan építi fel tudását, önszabályozás mentén
Osztályteremben való tanítás	Változatos tanulási szintek: könyvtár, virtuális terek, online közösségi felületek, stb.
Zárt, egycsatornás tanulási környezet	Nyitott, többcsatornás, multi- és hipermédiás tanulási környezet

*Komplementer tanulási környezet ellentétpárjai
(Komenczi 2009 alapján Papp-Danka 2014, 26)*

A táblázatban szereplő jellemzők, bár ellentétpároknak tűnnek, de nem egymás kizárólagos ellentétéként kezelendők. Papp-Danka értelmezése szerint a táblázatban bemutatottak konklúziója, nem az, hogy kizárólag a 21. században már kizárólag progresszív irányzatot kell követni, inkább az, hogy a tradicionális (objektivistá, rendszerkövetítő, instruktív) és progresszív (konstruktivistá) szemléletmódok kiegészítik egymást. A tanulási helyzet céljától, tárgyától és körülményeitől függően kell megválasztani a megfelelő megközelítést, bizonyos esetekben a tradicionális, más esetekben a progresszív elemek dominálnak. A tradicionális és progresszív elemek nem merev kategóriák, hanem egy spektrum két végpontját jelképezik. A valóságban a legtöbb tanulási környezet ezen spektrum valamely pontján helyezkedik el, a hatékony tanulási környezet kialakításához mindkét megközelítésből meríteni lehetséges, és a konkrét helyzethez igazodva kell alkalmazni a különböző elemeket (Papp-Danka 2014).

A design-fókuszú, kreatív folyamatokra és kreatívfejlésztésre koncentráló oktatási helyzetek esetében a legtöbb esetben egyértelműen a progresszív tanulási környezetek előnyösebbek, mérvadóak, míg a tradicionális tanulási környezetek, pedagógiai modellek kevésbé támogatják az innovatív munkát. A tervezők képzésében is felmerülnek különböző tanulási célok, amelyekhez különböző modellek választhatók, ezzel együtt is alapvetően ezen a területen a konstruktivistá szemlélet az irányadó, amely szerint a tanuló nem csupán passzív befogadója a tudásátadásnak, hanem maga is aktív része saját tudásának megkonstruálásának. A design edukációban komoly hagyománya van a progresszív oktatási modellek alkalmazásának, a frontális előadások helyett a projektalapú, konzultációkra és csoportmunkára építő, gyakorlatias és tapasztalás-fókuszú tanulási helyzetek jellemzik gyakorlatait.

Kálmán és Kopp összegzik azokat a konstruktivista tanuláselméletekre építő pedagógiai alapelveket, amelyek az eredményes tanulás támogatásához kötődnek és az új, progresszív tanulási környezetek kialakítása során fontos iránymutatók lehetnek (Kálmán és Kopp 2022). Ezek az irányelvek a designoktatással kapcsolatos innovatív törekvések során is követendőek.

Ezek szerint tehát az ideális tanulási környezetben a tanulási folyamat megfelelő minőségű interakciókon keresztül jön létre és középpontjában a tanuló áll. A tanulás aktív, konstruáló folyamatként tud létrejönni, ami épít a tanulói önismeretre, és az önszabályozott tanulásra. A tanítás-tanulás folyamata figyelembe veszi és támogatóan kezeli a tanulók közötti különbségeket, eltérő igényeket. A tanulási környezet támogatja a rendszeres innovációs tevékenységet, kísérletezést, hozzájárul a tanulók érzelmi elköteleződéséhez és ezáltal motivációjuk növeléséhez.

A tanuló csoportok, közösségek működését az alábbi dimenziókban támogatja továbbá egy megfelelően kialakított innovatív tanulási környezet:

- csoportmunka, kollaboratív tanulás, peer learning
- a pedagógusok és tanulók együttműködése
- reflektív-önreflektív tanulási modellek érvényesítése
- a tanulók aktív, értelmező tanulása
- a tanulók bevonódása, elköteleződése

A tanulási környezet tudatos megtervezésének, alakításának folyamata tudatosíthatja a pedagógusban, oktatóban oktatási programjának céljait, összetettségét, részletes átgondolásra készíti annak gyakorlati megvalósulásával kapcsolatban. Segítheti felmérni a tanulói, hallgatói csoportban fellépő egyedi igényeket, különböző felkészültségi szinteket, s előre eltervezheti mindezen kihívásokra való stratégiáját, reakcióját.

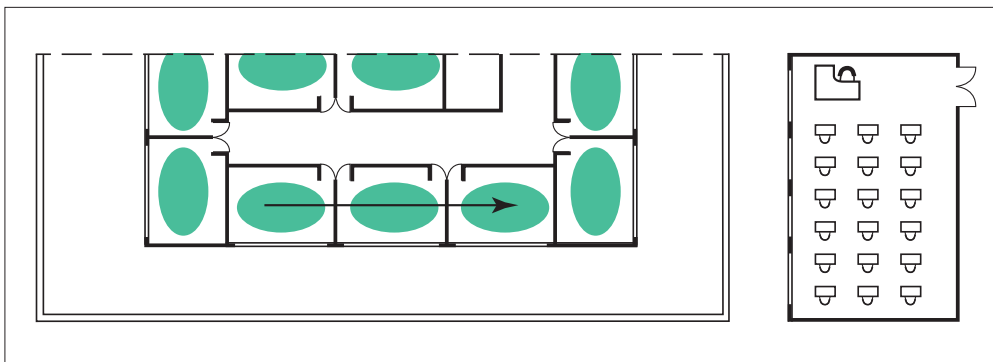
A TANULÁS TEREI – A TANULÁSI KÖRNYEZET FIZIKAI DIMENZIÓJA

A téri környezet meghatározza a benne lévőek fiziológiai érzeteit, hangulatát, viselkedését, interakcióit, befolyásolja, hogy hogyan viszonyulnak egymáshoz, mennyire motiváltak és hatékonyan végzik tevékenységeiket. A fizikai feltételek így a tanulás és ismeretszerzés folyamatára is jelentős hatással vannak. A tanulási környezet fizikai dimenzióját többek között az iskolaépület, a belső terek elrendezése, a bútorok, a taneszközök, a tanulók által készített produktumok összességéként értelmezhetjük. Bizonyos fizikai adottságok, mint a fényviszonyok, a hőmérséklet, a levegőminőség, a zajszint jelentősen befolyásolják a tanulás eredményességét, minőségüknek ezért egy bizonyos minimum szintet el kell érnie. Összességében ez az a dimenzió, ami alapját képezi és meghatározója a tanulási környezet további dimenzióinak is (Kálmán és Kopp 2022).

Az oktatási intézmény és a tanterem alaprajzi kialakításával tudatosan befolyásolhatjuk a tanítás-tanulás módjait. Guneya és Al tanulmányában a különböző tanulás-

elméletekhez kapcsolódóan részletesen bemutatják azokat a téralakítási elveket (iskolaépület és tanterem alaprajzok, berendezési tervek), amelyek az adott elmélet működését a leginkább támogatják és egyben legjobban tükrözik azok oktatásmódszertani szellemiségét (Guney és Al 2012).

A behaviorista tanulási modellt követő téralakítás például egy, a tanulást a tudás átadásaként értelmező szemléletet fejez ki. Ezt a szellemiséget képviselő iskolákban a tudást a tanár adja át, míg a tanuló passzív résztvevő. Mindazonáltal ezt a tudást objektívnek, ténszerűnek és abszolútnak tekintik. Az osztálytermen belüli és az iskolai térkialakítás a tanárt helyezi a központba és arra ad lehetőséget, hogy könnyen kontrollálhassa a történéseket. Ezek a terek a tanár és a tanulói csoport közti hatékony kommunikáció megvalósítását és a frontális oktatást támogatják elsősorban.

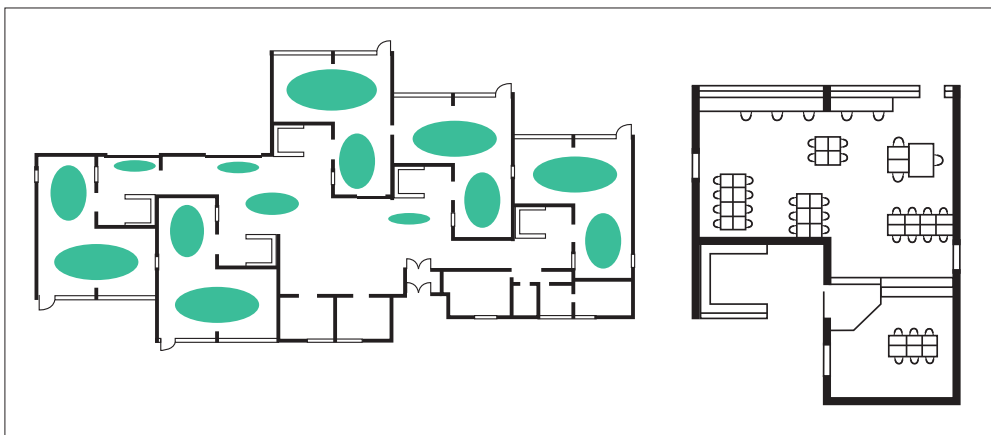

A konstruktivista tanuláselméletekhez kapcsolódó minta-alaprajz ezzel szemben olyan téralakítási elveket mutat be, amelyek

- lehetőséget adnak arra, hogy az épület bármely, osztálytermen kívüli részét tanulási térként és a szociális interakció helyeként lehessen kezelni – például a hosszú, korábban csak közlekedésre használt folyosókat
- az osztálytermeket olyan tagolt terekként alakítják ki, ahol önállóan vagy csoportban is lehet tanulni, dolgozni, tehát sokféle tanulási forma kaphat helyet
- biztosítják a belső terekből az iskolaépületen kívüli környezet felé történő közvetlen kilépést

Ez a típusú kialakítás ösztönzi a sokszínű tanulói tevékenységeket és a tanulás-tanítási folyamatban résztvevők között gyakori interakciókat. Az előzőekben ismertetett aspektusokból következően ez a modell és az azt lekövető téralakítás jól alkalmazható a designoktatás közegében, mert megfelelő keretet ad és ezáltal ösztönzi a kreatív és innovatív munkát.

Az olyan oktatási helyzetekben, ahol eltérő jellegű tevékenységeknek kell teret adni, életszerű lehet azok különböző térrészekben történő elválasztása – akár a legeggy-

szerűbb eszközökkel: paravánok, asztalok, egyéb kisbútorok rugalmasan alakítható elrendezésével tanulási zónákat hozhatunk létre. Rosan Bosch építész, designer stúdiójának a kreatív tanulási terek tervezésére vonatkozó elvei is tanulási zónák létrehozására irányulnak. A hat kategóriához egy-egy szimbólumot társítottak, amely megkönnyíti a funkciók értelmezését, a térérendezés logikájának megjegyzését. (Kálmán és Kopp 2022)

„Mindenki másképp tanul, és mindenkinek szüksége van a változatosságra. Úgy véljük, hogy a tanulási tereknek támogatniuk kell a tanulás különböző módjait és a 21. századi készségek fejlesztését. Tértervezésünk hat alapelvre épül, amelyek összekapcsolják a tanulási helyzeteket a fizikai keretekkel. Mindegyik a tanulók fókuszának és interakciójának egy-egy konstellációját írja le.”⁴

Hegytető⁵

A hegytető az előadások tartására alkalmas tér, itt nem csak a tanár, de a diákok, hallgatók is előadhatnak.

Barlang

A barlang nem elszigetelt, mégis védett teret biztosít az egyéni vagy kis csoportban zajló csendes, koncentrált munkához.

Tűzrakó

A tűzrakónál körbe lehet ülni, ami a kisebb csoportban zajló aktív, beszélgetésre, interakciókra alapuló munkát ösztönzi.

Forrás

A forrás olyan helyeken kialakított tanulási tér ahol sok váratlan külső inger érheti a diákokat, főként informális, egymást segítő tanulási tevékenységre alkalmas.

⁴ <https://rosanbosch.com/en/approach/learning-spaces-need-enable-and-motivate-every-learner/> (A szerző fordítása)

⁵ Az elnevezések Kálmán és Kopp (Kálmán és Kopp 2022) fordítását kiegészítve a szerző fordításai

Műhely

A műhely egy olyan motiváló tér, ahol a gyakorlatiasság, az alkotás és a megvalósítás kerül középpontba.

Aréna

Ez a tér alkalmas a nagyobb fizikai mozgásokra, amely erősíti a kognitív készségeket és energetizálja a tanulási folyamatot.

A Rosan Bosch stúdió által meghatározott tanulási zónák általánosan évényesek bármilyen tanulási térre, általános iskolától az egyetemi helyszínéig, de találhatunk számos tanulmányt amelyek kifejezetten a felsőoktatási tanulási környezettel kapcsolatban tesznek ajánlásokat a szükséges funkciók és azok téri kialakítása kapcsán. Ezekből két példát osztok meg.

Brent Carnell négy kulcsfontosságú tértípust határoz meg, amelyek, bár a kutatásalapú oktatás kontextusában alakultak ki, a felsőoktatás egészére alkalmazhatóak (Carnell 2017):

- Informális terek a társas kapcsolatok kialakítására
- Formálisabb terek az együttműködésre és a kapcsolatteremtésre
- Rugalmas és változatos terek
- Értékelő és kiállítóterek

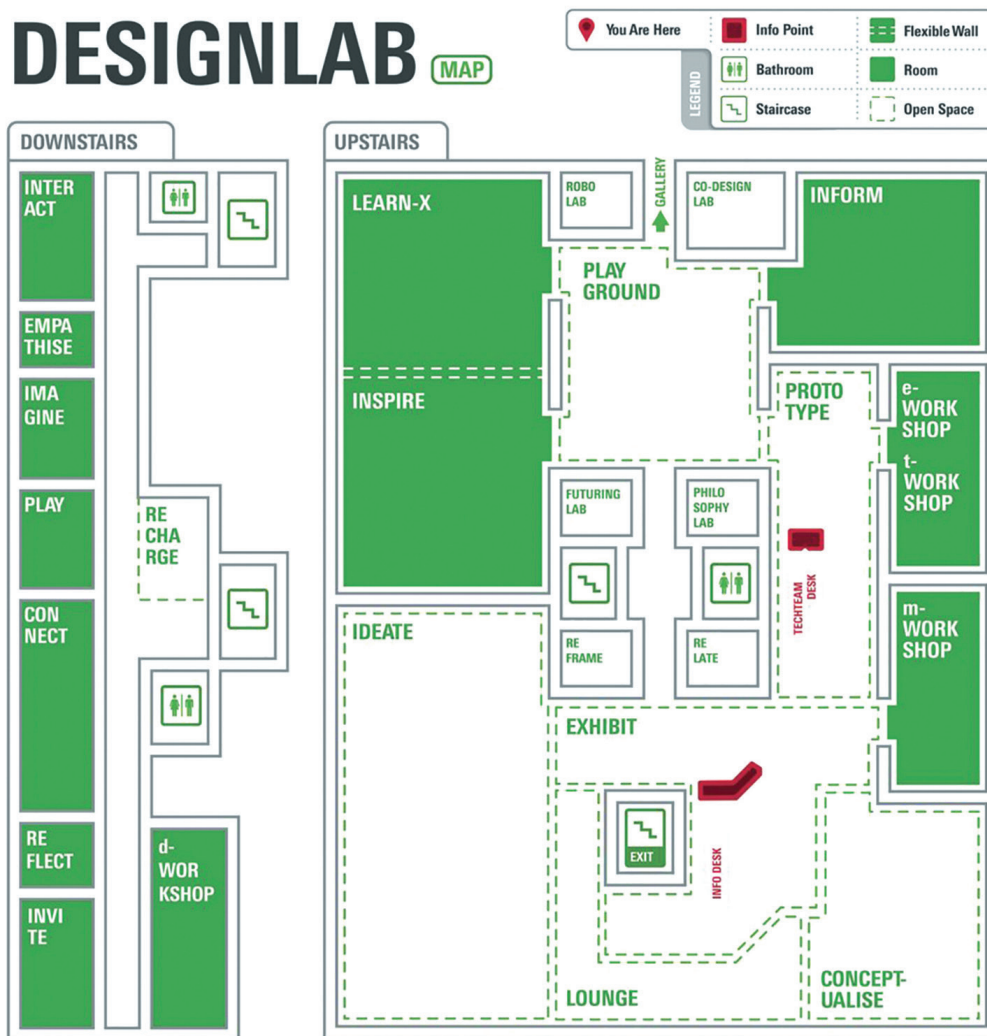
Mick Healey megfogalmazása szerint a tanulási terek az egyetem tanítási és tanulási elképzeléseinek fizikai megnyilvánulásai. A brit „Colleges Information Systems Association” (UCISA) tanulmányára hivatkozva nyolc fő funkciót mutat be, amelyeket figyelembe kell venni az egyetemi kreatív tanulási terek megtervezésekor (Healey 2022):

- Közösségi érzés megteremtése és részvételre ösztönzés
- A tanulás integrálása és összekapcsolása
- Különböző tanulási igények kielégítése
- Kényelmes munkakörnyezet biztosítása
- Támogatás nyújtása
- A technológia hatékony felhasználása
- Befogadó és fenntartható legyen
- Vonja be, inspirálja és motiválja a diákokat.

A továbbiakban a designoktatás területéről mutatok be két konkrét példát, melyeken keresztül a téralakításban, a funkciók szétválasztásában rejlő lehetőségekre világítok rá.

Nemzetközi példa – Twente Design Lab

A design edukáció területén számos olyan inspiráló példával találkozhatunk, ahol a fizikai környezet jól olvashatóan reflektál azokra az oktatási- és designmódszertani elvekre, amelyek a kialakítása mögött húzódnak, illetve amelyek a térben zajló munkát meghatározzák. Izgalmas példa erre a Twente University DesignLab térbeli kialakítása. A téri elrendezés a design folyamat narratíváját követi le, megfeleltetve az egyes tereteket, térrészleteket, termeket a Design Thinking szellemiségében zajló tervezési folyamat egyes lépéseinek. A teret végigjárva váltakoznak a funkciók aszerint, hogy a tervezés adott fázisa mit követel meg. Ennek megfelelően különböző méretű és kialakítású termek szolgálják a brief feldolgozását, a kutatást és a kutatási eredmények

University of Twente-DesignLab alaprajz⁶

⁶ <https://www.utwente.nl/en/designlab/facilities/#floor-plan>

szintézisét, a közös gondolkodást, az ötletelést, a koncepcióalkotást. Az ötletek teszteléséhez szükséges prototípuskészítést kétféle műhely támogatja, külön tér áll rendelkezésre a visszajelző, értékelő folyamatokra, az implementációra és a végeredmények prezentációjára. Ahogy a tervezési munkát is az iteráció és a lépések többszörös, ciklikus ismétlése jellemzi, úgy a térben a projekt is állandóan „körbe-körbe jár”, míg le nem zárul.

A tér tehát közvetlenül leköveti és egyben irányítja is a munkafolyamatokat, támogatja a végrehajtáshoz szükséges kreatív tervezői működést és elősegíti a szükséges tervezői attitűdök aktiválását. A DesignLab közzé is teszi weboldala bemutatkozó szövegében a téralakítás céljait: „Tereinket úgy terveztük, hogy innovatív gondolkodást indítsanak el, együttműködésre ösztönözzenek, szórakozást nyújtsanak, többféle perspektívát vegyenek figyelembe, és kézzelfoghatóvá tegyék a jövőt. Könnyen megfigyelhető, hogyan használják többcélú terveinket oktatásra, kutatásra, (üzleti) projektekre és a mindig is szükséges pihenésre.”⁷

A DesignLab tereivel kapcsolatban megjelent publikáció szerint bár tudományosan nem került bizonyításra, hogy a tér pontosan milyen hatással van a benne zajló kreatív folyamatokra, az ott tevékenykedő hallgatók megítélése egyértelműen pozitív, a tereket vonzóknak ítélik és inspirálónak tartják a benne zajló munkát (Eggink 2015).

Kicsit távolabb lépve az edukatív helyzetektől, de továbbra is a kreatívipar közegében maradván elmondható, hogy az elmúlt 10 évben már hazánkban is jól látható a trend, amely az olyan munkaterek, kollaboratív munkát támogató irodák, projektterek kialakításának kedvez, ahol kreatív, csapatmunka zajlik. Ezek az építészeti, belsőépítészeti törekvések olyan szellemiségű munkahelyeken, cégeknél érhetőek tetten ahol jellemzően több szakterület kerül bevonásra, diverz csapatokban, kreatív folyamatokban dolgoznak a munkatársak. A kreatív ipar aktuális vezető cégei (technológiai startupok, design és építészeti irodák, stb) – a különböző építészeti díjaknak (például Média Építészeti Díja, Az Év Irodája Díj) köszönhetően – nem csak átvitt értelemben – versenyt űznek abból, hogy kinek az irodája tud jobb környezetet biztosítani a dolgozói, partnerei számára az innovatív, eredményes, élvezetes és hatékony munkavégzéshez. (lásd: Google irodák, Prezi) Ezek a helyszíneken a téri kialakítás, a különböző funkciók elválasztása, a megfelelő eszközök és bútorzat, és természetesen az általános ergonómiai kialakítás kerülnek a fókuszba. A kreatív munkához kapcsolódóan fontos térrendezési elv a rugalmasság, amely a különböző típusú tevékenységeket követi le. Meghatározó a vizualitás támogatása is, ami azért fontos, mert a kreatív folyamatok során minden gondolat leképeződik térben valamilyen formában, felkerül a flipchartokra post-itekre, ezáltal nyomomonkövethető, átrendezhető, megjegyezhető lesz minden elhangzott információ és ötlet. Az ezt segítő térbeli megoldások és lehetőségek motiválják a tervezőket a vizuális és gyakorlatias gondolkodásra.

⁷ <https://www.utwente.nl/en/designlab/facilities/> (A szerző fordítása)

Egy design kurzus fizikai tanulási környeze a MOME-n

A MOME-n tanító kollégák, vendégelőadók gyakorlatában a kreatív tervezési projektek és az elméleti oktatás esetén is rendszeresen találkozom a tudatos térrendezésre való törekvéssel. A fenti példához hasonló elvekre épülő, izgalmas, bár értelemszerűen kisebb léptékű, ad hoc megoldásokat is láthatunk rendszeresen. Ezzel kapcsolatban összességében elmondható, hogyha limitált a rendelkezésre álló erőforrás, vagy egyéb tényezők miatt korlátozottak a lehetőségek, a tér tudatos alakításával akkor is szinte bármilyen teremből, térből lehetséges jó tanulási környezetet létrehozni. Saját oktatói tevékenységem során is törekszem a tudatos téralakításra, akár a legegyszerűbb megoldásokkal is, de fontosnak tartom az adott tevékenységhez legjobban illő elrendezést kiválasztani. Ez a törekvés ugyanígy érvényes, ha digitális munkakörnyezetről van szó. Mindez hasonló szellemiséget tükröz, mint amit korábban a tanulási zónák és Rosan Bosch ajánlásai kapcsán ismertettem.

Az alábbi példa a Jens Gijbels, az utrecht-i Fundamentals Academy⁸ alapítója, designer, oktatási szakértő által vezetett kurzus téri kialakítását mutatja be. A MOME Campusán megszervezett, egyhetes intenzív „Future Probing” kurzus programalkotásával párhuzamosan a szükséges fizikai kellékek és tanulási környezet is precízen megtervezésre került, aminek eredményeképpen egy jól átlátható tér alakult ki, melynek segítségével tudatosíthatták a hallgatók, hogy hol is tartanak a folyamatban. A Design Thinking munkaszellemére építő kurzuson a következő funkciójú terek támogatták a tréneri szándékokat:

1. Egyéni munka:

minden hallgató számára rendelkezésre állt egy olyan szeparált munkaállomás, ahol fókuszáltan, egyedül dolgozhatott a feladatain. (kutatás, ötletelés, kidolgozás)

2. Közös gondolkodás:

dedikált térrész és post-it fal segítette azokat a munkafázisokat, ahol a csoport tagjai együtt dolgoztak. (megosztás, közös ötletelés, ötletek értékelése, tesztelés)

3. Visszajelzések:

körben elhelyezett székek várták azokra a naponta visszatérő beszélgetőkörökre a hallgatókat, ahol egymásnak adhattak visszajelzést, vagy közösen hoztak döntést valamiről. (a folyamatra való tudatos reflexió)

8 www.wearefundamentals.com

Kurszus térelrendezés – Future Probing, kurzusvezető: Jens Gijbels és Lieke van der Rijk, 2020 január, MOME (saját fotók)

4. Tudásátadás:

a kurzuson elhangzó elméleti előadások helyét is kijelölték, egy klaszszikusabb, frontális oktatási módra emlékeztető elrendezéssel, vetítősávonnal és széksorokkal.

5. Feltöltődés:

külön kávé-gyümölcs-pihenő sarok biztosította, hogy a hallgatónak minél kényelmesebb legyen a munka.

6. Kiállítás:

a kurzus végeredményeit nem prezentációkkal, hanem egy kiállítás (expo) keretein belül mutatták be – a munkaállomások átalakultak személyes kiállítási standokká.

A hallgatói visszajelzések is azt mutatták, hogy nem csak jól működött az elképzelés, de a módszertani szándékok jól olvashatóak, tudatosíthatóak voltak a résztvevők számára is.

„...A terek kialakítása segített elmélyedni az egyes folyamatokban, legyen szó a ráhangolódás – majd később a visszajelzés adás – idejére körbe rendezett székektől, a közös ötletelésre hangolt nyílt tereken át, az egyéni munkára fókuszáló, elszigetelt asztalokig.”

„...A kurzus sűrű, gyorsan egymást követő feladatai során mindenképp segített a ráhangolódásban, hogy közben a környezetünk is változott: úgy éreztem, hogy könnyebb így megértenem, hogy hol tartunk és mi a teendőnk, így egyszerűbb volt az aktuális lépésre figyelni. Összességében szerintem a jól berendezett tér eredményesebbé tette a munkámat.”

A kurzus házigazdjaként kívülről szemléltem és kísértem a hét eseményeit. A speciális tér számomra is nagyban segítette érzelmezni, hogy milyen folyamatok, tervezési lépések követik egymást, éppen milyen formában dolgozik a hallgatói csoport. Ugyanezt tapasztaltam a zárókiállításon, ahol a nézőközönség intuitív módon tájékozódhatott a térben és a kiállított projekteredmények között.

Összességében tehát a kurzus eredményeihez, a tanítási és tanulási élményhez nagyban hozzá tett a téri környezet alapos és strukturált kialakítása, melyre a hallgatók is ráismertek. A tér jól olvashatóvá tette a benne zajló folyamatokat és szellemiséget, ami a kurzus záróprezentációikor külön hozzáadott értéket képviselt a hallgatóság számára.

A DIGITÁLIS TANULÁSI KÖRNYEZET

A digitális tanulási környezetet „*olyan tanulási környezeteket jelent, ahol a tanítás és tanulás feltételrendszerének kialakításánál meghatározó szerepe van az elektronikus információ- és kommunikációtechnikai eszközöknek.*” (Komenczi 2009, 114) Véleményem szerint az eddig ismertetett irányelvek egyaránt érvényesek a digitális és nem digitális tanulási környezetekre. A környezet, az abban megjelenő eszközök, az érvényesítendő pedagógiai elvek, az átadni kívánt tudásanyag tudatos, holisztikus és komplex rendszerben történő megtervezése épp úgy sajátja kell, hogy legyen a digitális és a fizikai térben zajló folyamatoknak is. Ehhez azt is fontos hozzáfűzni, hogy az általam megfigyelt oktatási gyakorlatokban gyakran nem is elválasztható egymástól a digitális és nem digitális környezetben zajló munka – tehát a digitális tanulási környezet értelmezésében a holisztikus értelemben vett tanulási környezet egy eleme, ebből is adódik, hogy ugyanazok az elvek, célok érvényesülnek kialakításukkor.

Az oktatás digitalizációja során a tanulók önálló tudáskonstruálási tevékenységének támogatása még nagyobb teret kaphat, mint korábban, hiszen még több és változatosabb eszközt kínálhat az elektronikus tanulási környezet. A digitális térben tovább bővül és színesedik azon lehetőségek tárháza, amelyek a tanulók és oktatók együttműködését, az egymástól való tanulást, a tartalomelőállítását, az értő információfeldolgozást,

a problémamegoldást, a tanulók saját tanulásukért való felelősségvállalását támogatja. Mindez teret ad a tanulóknak rejlő kreativitás és a további készségek, képességek felismerésére és kibontakoztatására. A digitális tanulási környezet az egyéni tanulási utak kialakítását támogatja, erősen épít az önmeghatározott tanulásra és az önszabályozó tanulásra. „A digitális eszközök célnak megfelelő használata arra biztatja a tanulókat, hogy ne féljenek hibázni; támogatja, hogy a kísérletezés során jobban átlássák az általuk használt infokommunikációs rendszereket, és fejlesszék digitális kompetenciájukat – nagyobb fokú önállóságra neveli őket.” (Szűts, Lengyelne Molnár és Racsko 2022, 595).

A felsorolt készségek – ahogy azt később egy fejezetben részletesen is ismertetem – szervesen kapcsolódnak a hatékony tervezői munkához és a kreatív folyamatokhoz. Nem vitás tehát, hogy a digitális tanulási környezet tudatos kialakítása és a digitális eszközök célzott alkalmazása a designerek képzése során is különösen fontos.

Akár kontakt oktatási helyzetben, akár önálló tanulás esetén a saját digitális eszközök (elsősorban számítógép, tablet, okostelefon) használata („Bring your own device” – BYOD) külön lehetőséget nyújt a hallgatók saját, személyes tanulási környezetének kialakítására. Ez a személyreszabottság olyan rugalmasságot ad, amely növelheti a motivációt, ami segítheti a tanulásba való könnyebb, hatékonyabb bevonását. Tapasztalatom szerint a BYOD szellemisége ma már magától értetődő, a hallgatók önállóan hozzák digitális eszközeiket, ezt külön előírni sem kell. Alapvető, szinte elengedhetetlen része lett személyes tanulási környezetüknek számítógépük és egyéb okos eszközeik. Ezt a folyamatot az elmúlt 5–7 évben szabad szemmel is jól lehetett látni. Korábban nem rendelkezett mindenki saját lappal, de ha volt is ilyen eszközük, nem hozták magukkal, ha csak külön kérést nem kaptak erre. Ehhez a folyamathoz nyilván hozzájárult a technológia globális, robbanásszerű fejlődése, az új eszközök megjelenése és terjedése. Nagyobb mennyiségű, többféle, kényelmesebben használható eszköz áll rendelkezésre, amelyek használata a mindennapi életbe való ágyazottsága evidenssé vált. Ez azért is fontos, mert ennek köszönhetően az oktatók is magabiztosan építhetik be programjaikba a legkülönbözőbb digitális megoldásokat. A fentiek konklúziójaként kijelenthetjük, hogy fontos teret adnunk azoknak a digitális megoldásoknak, amelyek a leírt aspektusok szerint támogatják hallgatóink előmenetelét, tehát egyre fokozottabb figyelemmel kell olyan digitális oktatási környezetek kialakításán dolgoznunk, amelyek ezt lehetővé teszik. Ebben a törekvésben az oktatók munkáját is támogatni szükséges.

Digitalizáció a MOME-n

A MOME oktatási gyakorlatában az elmúlt tíz év során számos törekvés volt arra, hogy a digitalizáció szintet léphessen nem csak létező megoldások bevonásával, hanem a saját fejlesztésű programok, kezdeményezések szintjén is.

A Covid-19 járvány rendkívüli helyzetet elé állította a világot, így természetesen a felsőoktatás napi működését is. Az egyik napról a másikra történő teljes digitális átállás kényszerinnovációs helyzetet teremtett minden intézményben (Szabó, Juhász, és

Kenderfi 2022). A hirtelen fejlődéshez jó alapot biztosítottak a MOME-n korábban már megkezdett fejlesztések, a változás pozitív hozadékai pedig (például többféle digitális megoldás és azok gyakrabban alkalmazása) be tudtak épülni az oktatási gyakorlatba. Új lendülettel kezdett az oktatói közösség e-learning tananyagok fejlesztésébe (például *Design az Üzletben* képzés, amelynek kidolgozásában magam is részt vettem⁹), a diplomakiállítások interaktív, virtuális környezetben való megjelenítésébe, valamint számos e-oktatási anyag fejlesztésébe. Ezek a kezdeményezések mind új tudást és ezáltal új lehetőségeket hoztak az oktatóknak a tudásátás és a tehetséggondozás során, amik révén innovatívabban, frissebben tudunk a hallgatókhoz szólni. Mindez szervesen illeszkedik az egyetem digitalizációval kapcsolatos célkitűzéseire is. E tendenciák által doktori projektem is új irányt és fókuszot kapott és egy digitális tanulási környezet fejlesztésén kezdtem el dolgozni.

9 <https://open.mome.hu/design-az-uzletben/>

PÁLYAORIENTÁCIÓ ÉS KARRIERTÁMOGATÁS

Az elmúlt évtizedek jelentős változást hoztak a munka világában világszerte, emiatt a karrier fogalmának jelentéstartalma is átalakult a gazdasági, társadalmi és technológiai változások mentén. A különböző foglalkoztatási formák gyors változása nyomán a karrierutak mára egyre változatosabbak, a munkavállalóknak egyre több váltásra és átmeneti helyzetre kell felkészülniük, ezért fel kell magukat vértézni azokkal a készségekkel, amelyek biztosítják foglalkoztathatóságukat bármely életszakaszukban (Kettunen és mtsai 2020). Bár a rendszerszintű pályorientációs tanácsadás története több évtizedre tekint vissza, talán ma minden eddiginél fontosabb, hogy bárki igénybe vehessen olyan szolgáltatásokat, amelyek a karrierrel, életpályával kapcsolatos döntésekben támogatják.

Az Európai Unió irányelvek a tagországok pályorientációra és karriertámogatásra vonatkozó tevékenységét keretezik. Alapvető stratégiai törekvés, hogy az oktatási és foglalkoztatási ágazatokat összekapcsolják a karriertámogatási szolgáltatások, tehát az a cél, hogy egy irányba tartsanak a szakmai képzések a munkaerőpiac trendjeivel. Az irányelvek közé tartozik, hogy az egyes országok minden állampolgára számára – függetlenül attól, hogy tanul, dolgozik vagy éppen munkanélküli státuszban van – a különböző formákban megvalósuló tanácsadási szolgáltatások élethosszig elérhetőek legyenek.

Ezen irányelvek az oktatás területeit, így a nemzetközi és a hazai felsőoktatási működést is szabályozzák. A nemzeti felsőoktatásról szóló törvény¹⁰ kimondja, hogy a felsőoktatási intézményeknek különböző szolgáltatásaikkal segíteniük kell a hallgatókat a tanulmányaik alatti és utáni karriertervezésben, de nem köti meg ennek kötelező és kizárólagos formáit.¹¹ A nagyobb felsőoktatási intézmények többsége karrierközpontok, pályorientációs iroda működtetésével nyújt ilyen szolgáltatásokat a hallgatóknak, a pályorientáció támogatása azonban számos más szinten és formában is megjelenhet az intézményekben.

Karriertámogatás gyakorlatai a MOME-n

Egyetemünkön a pályorientációs, mentális, képességfejlesztő támogatási folyamatok és a tehetséggondozás jelentős része a szakok közösségeiben, szellemi műhelyeiben, személyes szinten, egyedi gyakorlatokat követve zajlanak, sokéves hagyományokra építkezve. Ez a működési modell egyrészt lehetőséget teremt egy különleges, személyre

¹⁰ 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról

¹¹ <https://euroguidance.eu/guidance-systems-and-practice/national-guidance-systems/guidance-system-in-hungary>

szabható, az adott hallgató és hallgatói csoport igényeihez rugalmasan alakítható mentorációs folyamat megvalósulására. Ez a szellemiség az egyetem egyik fontos karakterjegye, különleges közösségi atmoszférájának egyik jellemző építőeleme. Ugyanakkor – ha mégoly értékesek is – az intézmény számára minőségbiztosítási szempontból nehezebben követhetőek és visszaellenőrizhetőek ezek az egyedi eljárásrendek, hiszen nem egységesek a visszajelzéssel, az értékelésekkel, pályaaorientációval, általános mentorációval kapcsolatos gyakorlatok.

Ezt a működést részben a művészeti képzés és az azt körülvevő alkotói közeg sajátosságai eredményezik, amelyben a hallgatók egymás közötti, és oktatóikkal való interperszonális kapcsolataik meghatározóak. Mindehhez az is hozzájárul, hogy egyetemi léptékkal mérve az intézmény kicsinek mondható (átlagosan kilencszáz fő a teljes hallgatói létszám), feltehetően átláthatóbb, személyes kapcsolatokkal jobban átszótt. A szakos szinten alkalmazott egyedi eljárásokon túl természetesen a MOME-n is működnek központi kezdeményezésű, az egyetem egész közössége számára elérhető, pályaaorientációval kapcsolatos támogató szolgáltatások, amelyeket a Hallgatói Hub (hallgatói szolgáltatások irodája) szervezeti egysége biztosít jelenleg a hallgatók számára.

Ahhoz, hogy saját munkámat elhelyezzem a MOME szolgáltatási térképén, néhány fontosabb, általam megismert olyan oktatási, vagy egyéb egyetemi helyzetet veszek sorra, ahol a karriertervezés, és az önreflexió kerül a fókuszba:

1. Célzott, szabadon választható kurzusok

Egész szemesztert átívelő, vagy intenzív, kurzusheti workshopok, amelyek célzottan önreflexióval, karriertervezéssel foglalkoznak, bármilyen szak és évfolyam hallgatói felvehetik, akár több félévben ismételve is.

Saját kurzusaim közül jó példa erre az „Alkotói erőforrás, tervezői identitás” ötnapos workshop, amelyet Lőrincz Réka képzőművész, mentálhigiénés szakértővel közösen fejlesztünk és vezettünk.

A kurzus során arra kerestük a választ, hogy a résztvevő hallgatók alkotói folyamataikban (legyen az egy kisebb tervezési feladat, vagy akár maga a mestermunka), hogyan mozgósíthatják kreativitásukat és erősíthetik tudatosan belső motivációjukat. A közös munka során önismereti és tervezésmódszertani eszköztárakból hívtunk segítségül számos egyéni és csoportos technikát. A hét során megszerzett tapasztalat abban segítette a hallgatókat, hogy felrajzolják saját erőforrás térképüket, azonosítani tudják tervezői identitásukat, megfogalmazzák hitvallásukat. A résztvevők megismertek egy eszköztárat, amellyel a későbbi elakadások során tudatosabban mozgósíthatják alkotói energiáikat.

Hasonló példa a fókuszot elsősorban az egyéni tanulási utak tervezésére helyező kurzus, a Plank Lívia oktatási módszertani szakértő és Lóki Eszter pszichológus vezette „Self Mapping” intenzív kurzus.

2. Kötelező alapozó kurzus

Olyan, a központi tanterv részét képező modul, amely részben, egy-egy altémájában érinti a karriertervezés és az önismeret kérdéseit.

A „Design Szolfézs” egy olyan egyszemeszteres alapozó program, mely a Design és az Elméleti Intézet összes első évfolyamos BA hallgatóját indítja el egyetemi tanulmányai útján. A program egyik fontos eleme a pályaképről való közös gondolkodás, a lehetséges karrierutak megismerése és a tudatos tervezés erősítése. A programot 2015–2019 között vezettem.

Hasonló célokat fogalmaz meg a Barna Máté vezetésével fejlesztett „Business to Design” modul, mely az összes BA szak három félévét íveli át amellett, hogy a hallgatók vállalkozási készségét, üzleti gondolkodását fejleszti, nagy hangsúlyt fektet az önismeret és a karriertervezés kérdéseire.

3. Szakos szintű szakmai kurzushoz kapcsolódó

Tervezési, vagy egyéb szakmai projekthez kapcsolódva, kurzusba ágyazva zajlik a pályorientációs támogatás.

A „Personal Project and Skill development” az angolnyelvű formatervező képzés (DesignMA) kurzusa, amely négy féléven át fókuszál a mesterdiploma fejlesztés és a személyes fejlődés folyamatának egyidőben történő támogatására. A kurzus egyik fő célkitűzése, hogy a diplomázók olyan projektet fejlesszenek, mely karriercéljaikkal egy irányba mutat. A mestermunka leírásánál részleteibe menően bemutatom a kurzus felépítését.

4. Közösségi események

Olyan nyílt események, ahol inspiráló előadásokon keresztül ismerhetik meg jobban a design szcéna meghatározó hazai szereplőit a hallgatók, ezáltal jobban rálátnak a lehetséges karrierutakra.

2020-ban ezzel a céllal alapítottuk Vesmás Júliával és Csernátóny Fannival a FormaNorma szimpóziumot, ahol a szakmát már gyakorló egykori MOME-s hallgatóink osztják meg tapasztalataikat karrierútjuk buktatóiról, tanulságairól, fontosabb fordulópontjairól. Az esemény elsőszámú célkitűzése az aktív szakmai közösség építése, a potenciális együttműködések feltérképezése, gyakornoki pozícióban való elhelyezkedés elősegítése. A kezdeményezés az évente megrendezett szimpózium mellett 2021 óta már kurzus formájában is működik.

5. Egyéni és csoportos mentoráció, coaching, tréning

Eseti jelleggel igénybe vehető konzultációs vagy tréning lehetőségek.

6. Gyakornoki lehetőségek

Az egyes szakok tevékenysége, amely arra irányul, hogy hallgatóikat valós munkahelyzetekhez segítsék. Ezt támogatja a számtalan partneri együttműködésre épülő kurzus valamint a potenciális gyakornoki helyek felkutatása, és a velük történő kapcsolattartás.

Mindebből látható, hogy egyetemünkön számos formában zajlik a támogató munka, ebbe az ökoszisztémába illeszkedik az én tevékenységem is. Ezek a folyamatok együttesen az alábbiakban segítik a hallgatókat:

- tanulmányi és személyes célok kitűzése
- az egyéni tanulási utak megtervezése
- tanulóikkal kapcsolatos lehetőségek tudatos feltérképezése
- a munkaerőpiacra való kapcsolódás
- önreflexió, önismereti munka
- tudatos karriertervezés, pályakép kialakítása

Mindennek azért van egyre fokozódó jelentősége, mert az egyéni karrierutakat meghatározó választási lehetőségek, döntési pontok növekvő száma miatt egyre nagyobb szükség van arra, hogy a hallgatókat az egyéni tanulási útjaik meghatározásában, tudatos megtervezésében segítsük.

Ehhez hozzájárul az a nemzetközi szinten érvényes megállapítás, hogy a felsőoktatás – még ha igyekszik is követni a legfrissebb munkaerőpiaci igényeket – lassabban tud reagálni, változtatni, mint amilyen ütemben változik a környezet. Emiatt a munkában elvárt készségek összessége nem feltétlenül szerezhető meg egy adott egyetemi képzésen belül, így kiegészítő tanulmányokra lehet szüksége a hallgatónak – akár egyetemen belül, vagy azon túl, amihez nélkülözhetetlen a választható stratégiák ismerete. A komplex helyzet miatt a lehetőségek átlátásához és a döntéshozatalhoz sokszor külső segítség (például oktató, karriertámogató szakember, mentor) bevonása ajánlott (Gavriushenko et al 2017).

Izgalmas nemzetközi példákat láthatunk a különböző egyetemek hasonló tevékenységeit illetően. A külföldön megismerhető jó gyakorlatok inspiráló példát mutatnak a további fejlődés irányába – például a láthatóság, szervezethez, jó kommunikáció és a szélesebb célközönség megszólításának vonatkozásában. Érdekes az „Aalto Career Design Lab”¹² példáját megismernünk. A finn Aalto Egyetem kifejezetten pályaaorientációval foglalkozó önálló egysége számos karriertervezéssel kapcsolatos szolgáltatást nyújt átlátható formában nem csupán az egyetem hallgatói, de a nagyközönség számára is. Portfóliójukban elérhetőek különböző hosszúságú és intenzitású kurzusok, workshopok, a munkaerőpiacra, karrierépítéssel kapcsolatos háttéranyagok. A szolgáltatások között networking és mentor programokat és állásbörzétet is találhatunk.

¹² <https://www.aalto.fi/en/career-design-lab>

Mindez azért különösen értékes inspiráció, mert a MOME a kreatív ipar meghatározó szereplőjeként közvetlenül tehet az oktatás és a designhoz kapcsolódó munkaerőpiac aktív kapcsolatáért.

A PLAT_FOR_MA kapcsolódó¹³ eszköze a „Diploma iránytű” – ami egy olyan folyamattervező keretrendszer, amelyet minden félév elején és végén használnak a hallgatók, hogy megfogalmazzák az előttük lévő szakaszra a céljaikat, utólag pedig értelmezzék, értékeljék a velük történeteket. Ebben a tervező sablonban helyet kapnak olyan feladatok is, amelyek a karriertervezéssel, a távolabbi jövőképpel vagy az egyéni tanulási utak megtervezéseivel kapcsolatosak.

¹³ A mestermunka keretein belül kidolgozott „PLAT_FOR_MA eszköztár” a diplomafejlesztés folyamatát támogatja. Dolgozatomban kiemelek néhány példát, ahol az eszköztár valamelyik feladata és az elméleti kutatás közvetlenül kapcsolódnak.

A DIPLOMAPROJEKT JELENTŐSÉGE

Az általam vizsgált¹⁴ európai és észak-amerikai egyetemi tervezőképzések mindegyikének eleme egy nagyobb diplomaprojekt fejlesztése és bemutatása. A diplomaprojekt egy olyan egyénileg (esetenként csoportban) fejlesztett munka, amelyen keresztül a hallgató számot ad a tanulmányai során szerzett tudásáról, be tudja mutatni szakmai kompetenciáit, az intézmény pedig a projekteken keresztül láttatni tudja, hogy milyen szellemiséget képvisel és milyen képzést kínál a hallgatóinak.

A diplomamunka mind az intézmény, mind a tervező számára stratégiai jelentőségű lehet, amellyel kapcsolatban felvetődnek többek között a témaválasztás, a folyamat-támogatás és a kommunikáció (disszemináció) kérdései is.

Témaválasztás

Képzésenként eltérő, hogy miként épül fel a projekt alapjául szolgáló téma (kutatási téma) kiválasztásának folyamata. Van, ahol előre meghatározott listáról kell választani, máshol teljesen szabadon hoz javaslatot a diplomázó jelölt, tehát már a releváns téma kiválasztása is a feladat részét képezi. Számos intézményben kerül előtérbe a diplomázó valamilyen piaci partnerrel, mint megrendelővel való együttműködése. Ilyen esetekben a hallgató lehet a projekt kezdeményezője, vagy a képzés által kínált együttműködési lehetőségek közül választ. Modellenként változó, hogy milyen hosszú és milyen lépésekből áll a fejlesztés folyamata (1–4 szemeszter), és hogy milyen dokumentációt, elméleti kutatást szükséges mellé rendelni. Jellemzően dedikált kurzusok és mentorok, témavezetők segítik a munkát. A különböző stratégiáknak más-más hozadéka és kockázata lehet a diplomázók és az intézmény számára, amit a következő táblázatban foglalok össze, melyet a Jens Gijbels oktatási szakértővel készített interjú és az egyetemek képzéseiről elérhető információk alapján készítettem.

A diplomamunka fejlesztése lehetőséget ad arra, hogy egy adott témában elmerüljenek a hallgatók, akár szakértővé válhassanak benne. Erősíthetik kutatási és projektfejlesztési képességeiket, a portfóliójukat pedig egy jelentős, a karrier-célkitűzéseiket támogató kiemelkedő munkával bővíthetik, aminek nyomán megnő a szakmai networkbe való bekapcsolódásuk esélye. Megfelelő teljesítmény esetén a frissen a munkaerőpiacra lépő fiatal szakember foglalkoztathatósága is erősödik, egy sikeres projekt közvetlenül támogathatja a karrierjében való előrelépésében.

¹⁴ A következő egyetemek tervező képzéseinek diplomaprojektjeiről és kapcsolódó kurzusairól tájékozódtam: MOME, Budapesti Műszaki Egyetem, Aalto, Stanford d.School, Parsons School of Design, Willem de Kooning Academy, TU Delft, TU Eindhoven, Design Academy Eindhoven, Konstfack, Royal College of Art, Lodz University of Technology. A designoktatás olyan kiemelkedő képzési helyeit vizsgáltam, melyek a MOME „Jövő Egyeteme” programfejlesztése során, vagy egyéb szakmai fórumain viszonyítási pontként merülnek fel. Egyfelől az egyetemek nyilvánosan elérhető curriculumáiból, kurzusleírásaiból tájékozódtam, másrészt számos személyes beszélgetésre volt lehetőségem nemzetközi diplomakiállításokon a különböző intézmények oktatóival és hallgatóival. A tájékozódást segítették továbbá a különböző diplomakiadványok, és diplomakiállítások dokumentációs anyagai.

A témaválasztás

ELŐRE KIJELÖLT TÉMÁK	SAJÁT KEZDEMÉNYEZÉSŰ TÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> ✦ Az intézmény jobban tudja befolyásolni, hogy az általa fontosnak tartott témákban kutassanak a hallgatók, ezáltal azt is, hogy a diplomamunkákon keresztül milyen értéket közvetít, milyen képet alakít ki magáról ✦ Az intézmény tervezetten tud készülni a támogatáshoz szükséges dedikált szakértelemmel ✦ A témakeresés nem vesz el jelentős időt a folyamatból, több figyelem és energia maradhat a kutatásra és a kidolgozásra – A diplomázó kevésbé tud fejlődni a releváns témák önálló megfogalmazásában és kibontásában – Előfordulhat, hogy a diplomázó nehezebben találja meg belső motivációt a kutatási témához, nehezebben elvárható az önzvetett tevékenység a diplomázás során – Nagyobb a veszélye annak, hogy a karrier építésében nem hasznosul közvetlenül a diplomaprojekt fejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Önálló kezdeményezésű projekt esetén az egyéni tervezői felelősség nagyobb, a kutatással kapcsolatos kompetenciák szélesebb körben fejlődnek ✦ A témaválasztás belső indíttatásból jön, ezért belső motiváció hajtja a diplomázót, közvetlenebb lehetőség nyílik specifikusan a karriercélkhoz igazítani a témaválasztást ✦ A stratégiai gondolkodás és a vezetői képességek erősödnek az önzvetett folyamatnak köszönhetően – A témakeresés rendkívül hosszúra nyúlhat, ami miatt az eredmény kidolgozatlan marad – A kevesebb kötöttség miatt nagyobb a veszélye a nem megfelelő témaválasztásnak – A témaválasztás folyamatának támogatása extra figyelmet és erőforrásokat kíván az intézménytől – Az értékelés nehéz lehet, ha nem világosak a megfelelő témaválasztás kritériumai

Együttműködés

PIACI PARTNER BEVONÁSÁVAL	PIACI PARTNER BEVONÁSA NÉLKÜL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ Az éles munkahelyzetben történő tapasztalatszerzés növeli a frissen végzett szakemberek foglalkoztathatóságát ✦ Lehetőség nyílna a partnerrel való további együttműködésre, cégnél való elhelyezkedésre ✦ A projekt releváns piaci helyzetekre reagál ✦ Partner által biztosított alapanyagok, műhelyek, technológiák csökkentik a mestermunka hallgatókra és az intézményre eső költségeit – Nagyobb a hallgató kitettsége a külső körülményeknek, nagy eséllyel kevesebb önálló döntést hozhat, kevésbé ő irányítja a folyamatokat – Nem minden releváns kutatási témához lehetséges érvényes piaci együttműködést kezdeményezni 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Az intézmény nagyobb felelősséget tud vállalni a hallgatói előmenetelért, közelebből nyomonkövetheti a diplomafolyamatot ✦ A hallgató védett környezetben dolgozhat, akár saját hallgató társaival közösen ✦ A középpontban a hallgató képzése áll, nem befolyásolják a partnerek érdekei ✦ Teret adhat annak, hogy saját vállalkozást indítson egy számára fontos témában – Nagyobb a veszélye az elszigetelt, nem életszerű kezdeményezéseknek – A hallgató munkáját befolyásolja, hogy mekkora anyagi forrást tud fordítani a projektfejlesztésre, ami változó minőségű modelleket eredményez

Kommunikáció

Amellett, hogy az intézménynek is elsősorban érdeke, hogy hallgatói könnyebben lépjenek ki a munkaerőpiacra, más szempontból is fontos, hogy milyen a képzés diplomaprojekt-portfóliója. A diplomaprojektekben megjelenő kutatási témák és feldolgozási módjuk magukba sűrítik egy adott szak, és az egész intézmény szakmai, etikai, módszertani megközelítéseit és állásfoglalásait – tehát a képzés által támogatott témaválasztások tükrözik, hogy mit képvisel az adott oktatási egység, mit kínál leendő

hallgatóinak, együttműködő partnereinek és ügyfeleinek. A projektek által képviselt szellemiség átadásának kulcsa a diplomaprojektek láthatóságának megteremtése.

Nagy szerepet játszanak ebben a munkában a sokéves hagyománnyal rendelkező diplomakiállítások. A legtöbb esetben az egyetemek maguk is rendeznek kiállításokat, amelyek keretében vagy az adott évi összes munkát, vagy azok közül a legjobbakat mutatják be. Ezek között van néhány egészen nagy volumenű, hatalmas energiabefektetéssel létrehozott esemény – például a Design Academy Eindhoven éves, a mindenkor Dutch Design Week keretein belül megrendezett kiállítása¹⁵, amely évente kétszáz hallgatói munkát vonultat fel. Másfelől számos olyan kiállítás is van, amelyek valamely régió legjobb munkáit helyezik reflektorfénybe. Ezek az események nagy láthatóságot generálnak, jelentős figyelmet szentelve a különböző érintettek, a friss diplomások, a piaci szereplők, a leendő hallgatók, az intézmények és nem utolsósorban a nagyközönség kapcsolódási lehetőségeinek megteremtésére. A nagy látogatottságú rendezvények tehát igyekeznek a legtöbb érdeklődőnek értéket közvetíteni. Jó példa erre az 1985 óta megrendezett londoni *New Designers*¹⁶ kiállítás, ahol az összes brit design képzés diplomázója mutatkozik be, évente háromezer munkát felsorakoztatva, vagy a Visegrádi Együttműködés országait célzó lengyel székhelyű, a regionális aspektus miatt különösen érdekes *Graduation Projects*¹⁷ és a minden kontinensről munkákat válogató, korábban dubai helyszínű, jelenleg online formában működő *Global Grad Show*¹⁸.

A Dutch Design Week keretei között megrendezett Design Academy Eindhoven Graduation Show évente átlagosan kétszáz diplomamunkát vonultat fel a BA és MA képzésekről együttesen. (fotó: Angeline Swinkels)

¹⁵ <https://www.designacademy.nl/p/study-at-dae/graduation-show/graduation-show-2023>

¹⁶ <https://www.newdesigners.com/our-disciplines/>

¹⁷ <http://www.graduationprojects.eu/>

¹⁸ <https://www.artstthread.com/competitions/global-design-graduate-show-2023>

A kiállítások alkalmas felületet biztosítanak arra, hogy valamilyen átfogó üzenetet, szellemiséget közvetítsenek, ilyenkor jellemzően egy erősebb állásfoglalás, a design szerepvállalásával kapcsolatos aktuális, szemléletformáló gondolat köré rendeződnek. A beválogatott munkákat rendszerint különböző tematikák köré csoportosítva mutatják be, hogy ezáltal is közvetítsék a friss szakemberek és képző intézményeik értékrendjét az aktuális társadalmi, gazdasági, környezeti kihívások kapcsán, szakmai párbeszédet kezdeményezve az egyes szereplők között.

„A Global Grad Show a világ 40 országának 92 egyeteméről származó 200 alkotást mutat be, kivételes betekintést nyújt abba, ahogy a következő generáció alakítja a jövőt a design, a tudomány és az innováció segítségével... A kiállításon a világ legégetőbb kihívásaira adott tervezési és technológiai megoldásokat maguk a tervezők mutatják be a közönségnek. A Global Grad Show az életminőséget javító és problémamegoldó design vezető platformja, ahol ugyanúgy megtalálhatók az egyszerű és hétköznapi örömet adó megoldások, mint a világszerte felvetődő, összetett társadalmi kihívásokra adott válaszok is.”¹⁹

Nem vitás tehát, hogy ezeken a rendezvényeken való részvétel a hallgatóknak és az intézményeknek egyaránt érdeke, mivel lehetőséget biztosít számukra az eredmények láthatóságának növelésére és szakmai kapcsolatépítésre – nincs ez másként egyetemünkön sem.

Diplomaprojektek a MOME-n

A mesterképzések 2012-es indulása óta a diplomaprojektek és a fejlesztésüket támogató folyamatok egyértelműen kiemelt figyelmet kaptak intézményünkben. A diplomafejlesztés gyakorlatát a szabad témaválasztás jellemzi, amiben – elsősorban a hallgató kezdeményezésére – megjelenhet a céges együttműködés lehetősége is, azzal a kitételrel, hogy a diplomázó a lehető legnagyobb szabadsággal vihesse végig projektjét, azaz az együttműködés elsősorban támogató és ne akadályozó kereteket teremtsen a számára. A szabad témaválasztás lehetősége teret ad a hallgatók tervezői identitásának bemutatására, egyéni érdeklődésük kibontakoztatására, egyben jelentős egyéni felelősséggel ruházza fel őket diplomaprojektjük végigvitelét illetően. A témaválasztást megelőző témakeresés folyamata abban segíti a diplomázót, hogy feltárhassa azokat a társadalmi, környezeti jelenségeket, problématerületeket, ahol tervezőként aktív szereplőként hatást gyakorolhat és pozitív változást idézhet elő. Ezáltal feltérképezheti saját tervezői felelősségének dimenzióit.

A témaválasztás szabadságát az átfogó egyetemi, és konkrétan szakos irányelvek keretezik. Az adott szakterület szakmai elvárásai adják azokat a támpontokat amelyek mentén az érvényes kutatási téma meghatározható – a Formatervező képzés esetén

¹⁹ <https://www.dubaidesignweek.ae/news/global-grad-show/>

például a WDO design definíciójában foglaltakra tekinthetünk iránymutatóként. A mindenkori képzéseknek kell tehát megállapítaniuk, hogy milyen értékek mentén biztatják témaválasztásra hallgatóikat.

A szabad témaválasztás miatt a MOME mesterszakos diploma-portfóliója²⁰ rendkívül színes és vegyes képet mutat, amire kiemelt értéként érdemes tekintenünk.

Koós Pál 2017-ben a Design Intézet Igazgatójaként az azévi diplomakiadvány előszavában így írt a diplomamunkák karakteréről:

„Célunk olyan felelős tervezőket képezni, akik mernek megkérdőjelezni jelenségeket és folyamatokat. Mernek kutatni, újraértelmezni, kipróbálni, új dolgokat alkotni. Nem csak követni, de formálni, kontrollálni is tudják a minket körülvevő rohamos fejlődést úgy, hogy közben nem feledkeznek meg az eddig felhalmozódott akár évezredek hagyományokról sem. Ez a gondolkodásmód jellemzi a diplomázási folyamatot is. Diplomázóink alapos kutatás után építik fel saját koncepciójukat. Tervezői, szakmai és műszaki képességeiket összehangolva hozzák létre a diplomamunkájukat, jutnak el a végleges tervekig. Az intézet mestermunka témái egyrésztől nagyon széles skálán mozognak, másfelől tanúskodnak a végzős hallgatók komplex látásmódjáról. Az elmúlt évekre jellemző, hogy az intézet három tanszékének MA szakjain egyenlő arányban oszlanak meg a problémamegoldó tervezési feladatok és az absztraktabb, koncepcionális vagy emocionális megközelítésű projektek. Ebben a kötetben a diploma-folyamat végeredményei láthatók, de fontos hangsúlyoznunk a tervek mögött álló precíz és tudatos folyamatot. Fontosnak gondoljuk, hogy a nálunk végzett tervezők egy élhető és fenntartható világ alkotó és értékteremtő, értékmegőrző részesei tudjanak lenni.” (Kókai 2018)

Ha a diplomamunkák stratégiai jelentőségéről és láthatóságáról gondolkodunk, érdemes külön figyelmet fordítani a diploma védésére, azaz arra a záróvizsgára, ami a tanulmányi folyamatot lezárja. A MOME hagyományosan olyan nyilvános eseményeket szervez, ahol az egyetemi, a szélesebb szakmai és a nagyközönség egyaránt meghallgathatja a projekteket bemutató prezentációkat és az azt követő szakmai vitát. Külön jelentőséggel bír, hogy a szoros, a curriculumban megvalósuló kísérés végén a hivatalos értékelést a szakos oktatói közösség átengedi a diplomabizottságoknak. A diplomamunkákat és a szakdolgozatokat elbíráló, osztályzattal értékelő, írásos visszajelzéssel minősítő szakértői csoportok tagjai nagyobb részben nem az egyetemi közösségből érkeznek. Tehát a mesterképzések legfontosabb tervezési projektjeinek elbírálását a nyilvánosság előtt, nem oktató kollégák végzik. Ez a kitett helyzet is fokozza annak a jelentőségét, hogy a diplomaprojektek megfelelő minőségben és az egyetem értékeit közvetítve készüljenek el.

²⁰ <https://diploma.mome.hu>

A diplomaprojektek támogatása

Ha kiemelt figyelemmel kísérjük és szervezeten támogatjuk ezt az összetett és minden szereplő számára kihívásokkal teli munkát (témaválasztás, kutatás, projektfejlesztés, prezentálás) jobb projekteredményeket kapunk, és nagyobb ráhatással lehetünk az egész intézmény és az adott szak oktatási, stratégiai céljainak teljesülésére. A tudatosan felépített támogató keretek között minden érintett jobban átlátja a teljes folyamatot, annak egyes lépéseit, megértik saját szerepüket és feladataikat, könnyebben tűznek ki célokat, hatékonyabban tudják végezni munkájukat. A pozitív hatás nem csak a végeredmény tekintetében várható, de többet is tanulnak a projektfejlesztés folyamatából, ha az tudatos munkára, folyamatos reflexióra és önreflexióra épül.

A KUTATÁSI TÉMA KIVÁLASZTÁSÁNAK SAJÁTOS SÁGAI

Korunk designerének nélkülözhetetlen képessége a kutatásra való nyitottság és az arra való tudásbeli felkészültség. A MOME Design Intézetének mesterképzéseibe érkezők kutatási gyakorlata és hozzáállása igen diverz, így a szakok felelőssége, hogy megfelelő módon képezze őket a témában, mélyítse meglévő tudásukat, felületet adjon alkalmazására. Mesterképzéseink kutatás fókuszúak, ami a mestermunka fejlesztésben kapja az egyik leghangsúlyosabb szerepet.

Diplomafolyamatokat kísérő oktatóként munkám egyik leginspirálóbb felismerése volt, hogy ennek a támogató munkának részeként nem elegendő csupán kutatás-módszertani képzést nyújtani a tervező hallgatóknak, hanem kiemelt figyelemmel kell támogatni azt a folyamatot is, ahogy kutatási témát választanak maguknak.

Megfigyelésem szerint azok a kutatási és diploma folyamatok a legsikeresebbek, amelyek során önazonosan és elkötelezetten tud a tervező működni, ebben a szellemiségben választ témát és azt így is dolgozza fel. Ehhez azonban rendelkeznie kell a megfelelő szakmai önismerettel, világosan kell látnia saját személyes és tervezői karakterét és karrier céljait. Az önazonos témaválasztás azonban sok esetben komoly kihívást jelent, a szakok és az intézmény felelőssége, hogy ebben támogassák hallgatóikat.

A cél, hogy hallgatóinkat hozzásegítsük ahhoz, hogy megtalálják azokat a témákat, amelyek elkötelezetten érdeklik őket, támogatják karrier céljaikat, illik személyiségükhöz és tervezői karakterükhöz, és mindemellett tükrözik a MOME és a szak szellemiségét. Ahogy Thomas S. Mullaney és Christopher Rea *Where Research Begins – Choosing a research project that matters to you and the world* című, oktató és kutatói tapasztalataikra építő kézikönyvének előszavában írják, a kutatási téma meghatározásának nehézségét többek között az is adja, hogy sokan nem tudják megfogalmazni, hogy pontosan milyen belső hajtóerő mozgatja őket a szakmájukban, így nehéz elsőre tisztán megfogalmazni, hogy milyen témákkal tudnának elkötelezetten foglalkozni (Mullaney és Rea 2022). A mesterképzésben sokszor láthatunk azonban fordított helyzetet is, amikor valaki már a folyamat első szakaszában nagyon határozottan nyilatkozik az őt érdeklő kutatási témáról, sőt akár tervezési briefet is előrevetít. Ilyenkor érdemes

felülvizsgálni, hogy a kutató-hallgató meg tudja-e pontosan fogalmazni, mik is azok a felszín alatt húzódó motivációk, amik a témaválasztásban inspirálták. Ennek segítségével kiszűrhető, hogy valójában elkötelezett-e az adott téma iránt – illetve egyáltalán jól értelmezi a témát és látja azt a maga mélységében – vagy esetleg valamilyen külső tényező befolyásolja-e választását. A mélyben gyökerező okok megértése segíthet a téma pontosításában, újrafogalmazásában, esetleg lecserélésében. A PLAT_FOR_MA eszköztárban az „Öt miért – önreflexió” eszköz segít ebben a mélyen húzódó motivációkat feltáró munkában.

Mullaney és Rea „én központú kutatásnak” nevezi azt a témaválasztási stratégiát, amelyben képesek vagyunk detektálni a külvilág felől érkező elvárásokat (például mi tetszene a hallgatótársaknak, a mentoroknak, a diplomabizottságnak, mik a legfrissebb trendek) és eközben megfogalmazni a saját belső értékeinket, motivációinkat, érdeklődési köreinket és ez alapján kijelölni a lehetséges utakat a kutatásban, projekt kezdeményezésben.

Mindeközben a szerzők hangsúlyozzák, hogy a választás nem lehet öncélú – ez képzési programunk egyik fő üzenete is. A belső indíttatás figyelembe vétele csupán egy aspektus, ugyanúgy szem előtt kell tartani, hogy a külvilág, a szakmai közeg számára is értéket képviseljenek a kutatás által kitűzött célok és a várható eredmények.

A PLAT_FOR_MA eszköztárban az *Témaértékelő diagram* abban segíti a diplomázót, hogy különböző kérdések és szempontok mentén felülvizsgálhassa, hogy leendő projektje miként viszonyul az egyetemi értékrendhez, a szakos szakmai keretekhez, milyen társadalmi hatást válthat ki munkájával, milyen újító erővel hathatnak, milyen belső és külső adottságok határozzák meg a választást.

A MOME DesignMA képzés curriculumát meghatározó, John Elkington nevéhez fűződő „Triple bottom line” koncepció jó példa arra, hogy milyen szempontrendszert adhat a szakmai környezet a témaválasztáshoz. A társadalmi, környezeti, és üzleti fenntarthatóság aspektusait követi a tantervi háló struktúrája, és ebben a szellemiségben kezdeményezünk kurzusokat, projekteket. Ez irányadó a hallgatók számára az egyéni kutatási témák kiválasztásakor is. A PLAT_FOR_MA *People, planet, prosperity diagramja* segíti a hallgatókat ezeket a szempontokat végiggondolni és ezek mentén értékelni a potenciális témajavaslatukat és várható mestermunka irányait.

A hiteles és jelentőségteljes diplomatéma megtalálásához az iterálás lehetősége is nagyban hozzájárul. Ha tehát van elegendő idő és lehetőség kísérletezni a témák végleges kiválasztása előtt, biztosan jobb eredményeket kapunk. Gyors prototipizálási és tesztelési lépések segítségével a hallgatók kipróbálhatják, hogy valóban hozzájuk illik-e a feladat, megvan-e a belső hajtóerő, van-e a kutatási témában annyi potenciál, hogy arra projektet építsenek. Ezt a folyamatot sűríti egy workshop keretei közé a *Villámdiploma* eszköze.

Ezeket az elveket követve alakítottam ki a PLAT_FOR_MA oktatási programcsomagját, amelyet a későbbiekben részletesen ismertetek.

MÓDSZERTANI KÖRNYEZET – DESIGN THINKING

A Design Thinking módszertanának beépítése a tervezőképzésbe elengedhetetlen, hiszen strukturált, problémalapú, emberközpontú, együttműködésre épülő módszertani megközelítése nélkülözhetetlen tudást kínál a tervezők legfrissebb generációi számára. Ugyanakkor természetesen a modell alkalmazásának lehetőségei és korlátai a konkrét tervezői területtől, az adott projekt céljától, az intézmény beállítottságától is függenek, alkalmazása nem kizárólagos, más tervezés és oktatásmódszertani megközelítésekkel karöltve használandó, legyen szó experimentális vagy éppen nagyobb műszaki, mérnöki fókusszal bíró projektekről, amelyek részben más jellegű tervezési folyamatot igényelnek. Jelen értekezésben azért szentelek külön fejezetet bemutatására, mert ez a módszertan egyszerre ad alapot a szakmai feladatok, tervezési projektek fejlesztéséhez és módszertani támogatásához, valamint eszközrendszer nyújt az ezekhez a kihívásokhoz szükséges tervezői készségek tudatosításához, fejlesztéséhez és a mentális jóllét támogatásához.

A Design Thinking mára egyre közismertebb módszertana egy, a tervezői folyamatot leképező modell, amely néhány leegyszerűsített lépésen keresztül segít megérteni a kreatív problémamegoldás folyamatát. A folyamat egyes lépéseire a hatékony megvalósítás érdekében konkrét, gyakorlatias eszközöket és gyakorlatokat rendel, valamint tudatosítja azokat a mindseteket, amelyekre a tervezőnek szüksége lesz az eredményes munka teljesítéséhez.

Legkülönbözőbb szereplők (például multinacionális cégek, helyi közösségek, kulturális intézmények, közigazgatási szervek, iskolák) alkalmazzák eszköztárát jellemzően olyan nehezen megfogható, komplex, kreatív ötleteket igénylő kihívások kapcsán, amelyek sok szereplőt érintenek, ezért nem könnyű mindenki számára kielégítő megoldást találni. A problémák e körére utal a „wicked problem” (makacs probléma) kifejezés (Buchanan 1992).

A módszertan népszerűségét annak is köszönheti, hogy az eredetileg tervezői gondolkodásra építő, azt egyszerűsítő modell a kreatív problémamegoldás eszköztárát a nem tervező szakmai háttérrel rendelkezők számára is könnyen elérhetővé és hatékonyan alkalmazhatóvá teszi, azaz demokratizálja a designt és az innovációs folyamatokat. A modell ugyanarra a megközelítésre épít, amit Bryan Lawson *How Designers Think – The Design Process Demystified* című könyvében is megismerhetünk. Eszerint a kreativitás mindenkinben ott rejlik, és különböző gyakorlatokkal előhozhatjuk, fejleszthetjük is: „A tervezés rendkívül összetett és kifinomult készség. Nem egy misztikus adottság, amely csak a különleges képességekkel rendelkezőknek adatik meg, hanem egy olyan készség, amelyet sokaknak meg kell tanulni és gyakorolni kell, mint a sportot vagy a hangszerjátékot.” (Lawson 1980, 6).²¹

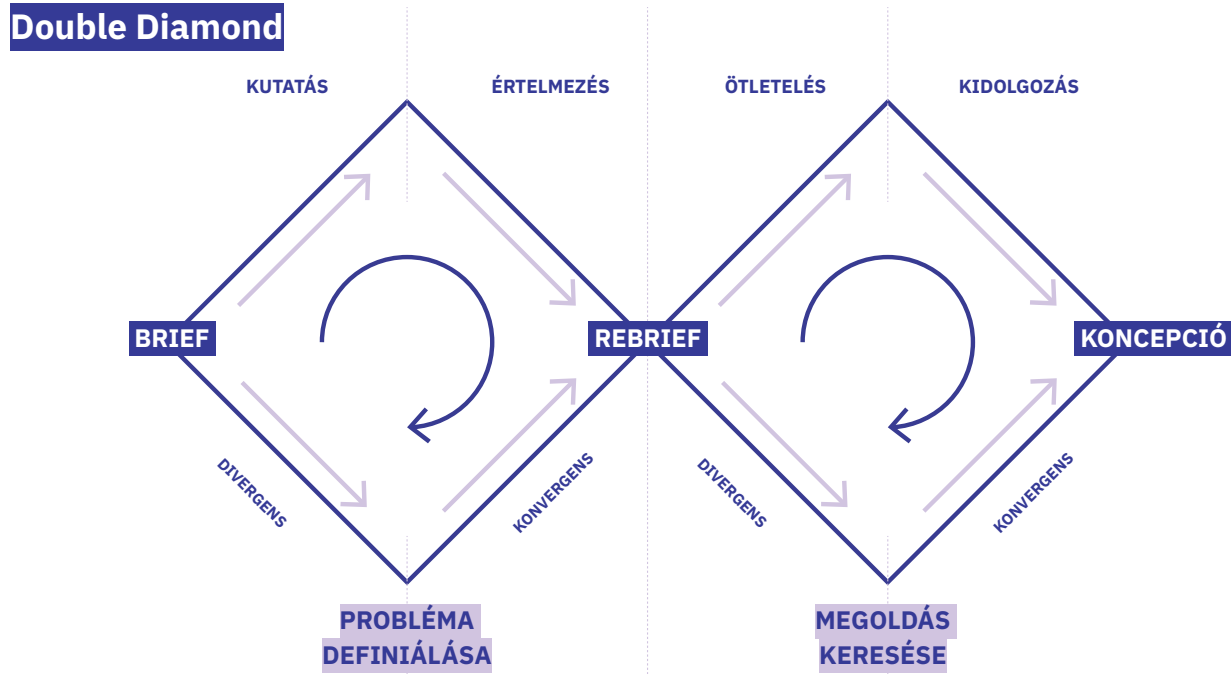
²¹ A szerző fordítása.

Mindezzel együtt azonban a professzionális tervezők munkájában is hatékonyan alkalmazott folyamatokról és eszköztárról beszélünk. A design szakmát gyakorlóknak még akkor is ismerősek a modell egyes elemei és alapvető logikája, ha maguk nem eszerint képződtek, vagy nem dedikáltan azt követve dolgoznak és nem pontosan így nevesítik munkafolyamataik egyes fázisait. Ez azért is lehetséges, mert a tervezésmódszertani gyökerek közösek, hiszen a designerek munkamódszereinek kutatása és elemzése alapján jött létre a Design Thinking rendszere. A tervezők munkájában elengedhetetlen, hogy együttműködjenek más szereplőkkel és bevonják őket is a tervezés folyamatába. Ehhez segíthet a módszertan tudatos használata, hiszen az hidat képezhet más diszciplínák felé, közös nyelvezetet teremtve a munkamódszereket illetően. Ez érvényes a módszertan designerképzésben való megjelenésével kapcsolatban is: gyakran tapasztaljuk, hogy a Design Thinking bizonyos elemei, megközelítése nem jelentenek újdonságot, de jól keretezett folyamatai segítenek magasabb szintre emelni a tudatos tervezői működést ezáltal komoly hozzáadott értéket jelentenek a design hallgatók szakmai fejlődésében. A tudatosság és a széles módszertani eszköztár megismerése segíthet az elakadások kezelésében, a csapatmunkában, az inspiráció tudatos keresésében és a döntéshozásban is.

DESIGN THINKING FOLYAMAT

A folyamat egy megoldandó probléma megfogalmazásával kezdődik, majd a kutatás (azaz a probléma környezetének a feltárása) és a kutatási eredmények szintetizálása következik, amik alapján az eredeti kihívást pontosítják. Innen lépünk át az ötletgenerálás szakaszába, ahol először minél több megoldási lehetőséget keresünk, amelyek közül különböző értékelési szempontok alapján kiválasztjuk a legjobbakat. Ezekből alakíthatjuk ki koncepciónkát, amelyet a potenciális felhasználók és további érintettek elé tárunk azzal a céllal, hogy minél több visszajelzést kapjunk, majd azok beépítésével finomíthassuk tovább tervünket. A folyamat fő jellemzője, hogy iteratív, azaz az egyes lépéseket addig érdemes ismételni, amíg a kívánt eredményt el nem érjük (Brown 2019). A folyamatot e lépések mentén négy főbb szakasszal azonosíthatjuk: kutatás, értelmezés, ötletelés és kivitelezés. A tervezői gondolkodást kooperáció, multidiszciplinaritás, holisztikus csapatmunka, a kapcsolódó szakterületekkel és az érintettekkel való közös gondolkodás jellemzi, a munka végeredményeként pedig átfogó, rendszerszemléletű koncepció születik. Az emberközpontú módszertan alapvetése, hogy a tervező képes legyen empátiát gyakorolni, ezáltal a felhasználó igényeit helyezve a tervezés központjába, továbbá képes legyen integratívan gondolkodni. A folyamat dinamikájának fő jellemzője, hogy folyamatosan divergens és konvergens fázisok váltakoznak – azaz szisztematikusan olyan szakaszok váltják egymást, amelyek egyikében lehetőségeket, ötleteket információkat gyűjtünk össze, az azt követően pedig mindig ezeket szintetizáljuk, ezek közül szelektálunk, tehát döntéseket hozunk. A tervező tehát egy széttartó (begyűjtő, újdonságra éhes, nyitott, kreatív) és összetartó (analitikus, szintetizáló, következtetéseket levonni képes) szakaszokon megy keresztül, e mindseteket tudatosan váltogatva alkalmazza, hogy elérje a kívánt célt (Brown

2019). A szakaszok e váltakozását érzékletesen mutatja be a Double Diamond diagram (Design Council 2005, 6).

Double Diamond diagram, forrás: Design Council

Ehhez kapcsolódik, hogy a tervezés menete folyamatos iterációt kíván, újra és újra próbára kell tennünk az adott fázisban megjelenő megoldási javaslatainkat, illetve megfigyeléseinket validálni kell. Ez afféle oda-vissza lépegető működés, ami azt segíti elő, hogy minél korábbi fázisban derüljön ki, ha a tervünk nem jó irányt vesz, azaz az esetleges zsákutcából a lehető legkorábban kikerüljünk. Ez minél többször történik meg, számunkra annál több értékes információt hordoz – erre utal a módszertan egyik mottója is: *Fail early, fail often!*²²

Bár a tervezést jól értelmezhető, sematizált szakaszokra lehet bontani – amelyek látványosan (és az értelmező ábrák többsége szerint) egy lineáris utat jelölnek, a valóságban mégsem ilyen szabályszerű az egymásutánosság. Az egyéni tervezői rutinok, az intuíció, a váratlan ötletek és helyzetek gyakran megbolygatják a sorrendiséget. A legfontosabb ezzel kapcsolatban inkább az, hogy legyen tudatában a tervező annak, hogy milyen úton is halad, folyamatának melyik szakaszában jár és ennek megfelelően használja kutatási és tervezési eszközeit.

²² <https://www.designkit.org/resources/1.html>

DESIGN THINKING ESZKÖZÖK

A módszer által felvázolt folyamat egyes szakaszaihoz és lépéseihez számos technika, módszer és feladat kapcsolódik, amelyek gyakorlatias megközelítéssel segítik a tervezésben résztvevőket az adott fázisban szükséges munka elvégzésében – legyen szó kutatásról, ötletelésről, vagy épp a prototipizálásról. A színes eszköztár elemeit sok esetben más szakmai területekről (például társadalomtudományok, marketing) emelik át és alakítják. Az eszközök legtöbbször laikusok számára is könnyen érthetőek és alkalmazhatóak, szabadon alakíthatóak. Az eszköztár erősen épít a vizualításra magyarázó ábrák, értelmező, ötletelő, rendszerező diagramok, mindmapek használatának formájában. Makettek, modellek és egyszerű prototípusok építésére biztatja a tervezőt azzal a céllal, hogy minél több interakciót hozzon létre és kutatása során kipróbálható dolgok elkészítésével jusson a lehető legtöbb új információhoz és visszajelzéshez koncepciójának kidolgozási szakaszában. A legtöbb eszköz a saját tapasztalat megszerzését, a beleélést és az élményszerűséget célozza, a strukturált és a csapatos közös munkát segíti elő.

A módszertan terjedése azt is magával hozta, hogy számos szervezet, intézmény egyedi céljai mentén (például közösségfejlesztés, üzleti innováció, termékfejlesztés, oktatás) pontosította, finomhangolta a módszertan egyes lépéseit, hogy saját területükön alkalmazhassák, ezzel együtt sok szervezet, cég, intézmény bárki számára elérhetővé tette a saját fejlesztésű eszköztárát (sokszor ez nem jelent számottevő tartalmi különbséget, inkább saját szelekciót jelent korábbi eszköztárakból). Már néhány példán keresztül is láthatjuk, hogy milyen különböző felhasználási területeket céloznak az egyes eszköztárak az üzleti innováció (IBM – Enterprise Design Thinking²³), a társadalmi kihívások (IDEO – Human Centered Design²⁴) vagy épp az oktatás (IDEO – Design Thinking for Educators²⁵ MOME – Design a közoktatásban²⁶ United Way – Innomate²⁷) területére fókuszálva. A PLAT_FOR_MA részletes bemutatása kapcsán még visszatérek a különböző Design Thinkig eszköztárak megvitatásához néhány saját példa kiemelésével.

DESIGN THINKING MINDSETEK

A Design Thinking módszertanának vizsgálata során a tervezési folyamat lépései, valamint az azokhoz rendelt gyakorlatias eszközök megismerése után a tervezéshez szükséges mindsetekről is szót kell ejtenünk. Az angol szakirodalomból átemelt mindset kifejezést Csernátony Fanni doktori dolgozatában részletesen definiálja, arra is rávilágít, hogy a nehezen fordítható angol kifejezés miért találó, és indokolt a használata.

²³ <https://www.ibm.com/design/thinking/page/toolkit>

²⁴ <https://www.designkit.org/>

²⁵ <https://page.ideo.com/design-thinking-edu-toolkit>

²⁶ <https://designakozoktatásban.mome.hu/>

²⁷ <https://unitedway.hu/oktatás/innomate/>

„A *mindset* elnevezést, aminek nehéz pontos magyar megfelelőt találni, azért gondolom találónak, mert azt sugallja, hogy ezek olyan üzemmódok, amiket állítani, kapcsolgatni tudunk, azaz tudatosan tudjuk őket irányítani. A *mindset* – definíciója szerint – »olyan kognitív folyamatok összességét jelenti, amik egy adott feladat megoldásához szükségesek« (French 2016). A feladat elvégzése közben aktiválódnak ezek a folyamatok, annak érdekében, hogy azt hatékonyabban oldjuk meg (Gollowitzer és Bayer 1999). Ennek értelmében a legmegfelelőbb fordítás a »gondolkodásmód« lehet. (Az *attitúd* szó nem teljesen tekinthető szinonimának, bár sokszor használják ezt is felcserélhető módon. Az *attitüdöknek* három komponensét különíti el a szakirodalom: az érzést, a viselkedést és a kognitív folyamatot, amit kivált belőlünk egy inger [Rosenberg és Hovland 1960]. A *mindset* ebben az értelemben inkább az *attitüdnek* a kognitív része.) A *mindset* szó ezen értelmezése azonban elkülönítendő a szó másik köznyelvi jelentésétől, ami berögződést, általános hozzáállást jelent (Merriam–Webster Dictionary é. n.).” (Csernátony 2022)

A definíció a *mindsetet* az *attitüddel* csak részben azonosítja, meglátásom szerint a három komponens (érzés, viselkedés, kognitív folyamat) azonban nem elválasztható egymástól, így a későbbiekben a két fogalmat szinonimaként használom .

A számos elérhető eszköztár mellett a *mindsetekkel* kapcsolatban is sokféle felsorolással találkozhatunk, ezek általában nem tudományos kutatáson, hanem megfigyeléseken alapulnak. Többek között például az IDEO, a Stanford d.School, a PDMA (Product Development and Management Association), és a *The Design Thinking Toolboxes* szerzői is létrehozták a saját *mindsetekkel* kapcsolatos felsorolásaikat. Ezek azért fontosak, mert egyfelől könnyen megérthető és kommunikálható rajtuk keresztül az egész módszertanra jellemző gondolkodásmód, másfelől a kreatív munkafolyamatokban résztvevők könnyebben tudják azonosítani, hogy milyen működésre van szükség az egyes tervezési szakaszokban, és ezek közül melyek azok amelyekben könnyebben, vagy nehezebben teljesítenek.

A *Design a közoktatásban / EFOP 3.2.6.* projektünkben publikáltunk egy saját verziót, amely szerint az alábbi *mindseteket* azonosítottuk a tervezői gondolkodásmód legfontosabbjaiként (Csernátony és mtsai 2018a):

- Divergens gondolkodás
- Konvergens gondolkodás
- Kooperáció
- Empátia
- Bizonytalanság elfogadása
- Rendszergondolkodás
- Gyakorlatiasság

- Vizuális gondolkodás
- Történetmesélés

A mindsetek felsorolásával a fentiekén túl az is a célunk volt, hogy tudatosítsuk a folyamat résztvevőiben (jelen esetben a közoktatásban oktató pedagógusokban és a tanulóknban), hogy e mindsetek aktiválása mindenki számára elérhető, s tudatos működtetésükben fejlődni lehetséges.

DIPLOMÁZÓ HALLGATÓ MINDSETEK

Az általános tervezői mindsetek megismerése és rendszerezése után a doktori kutatásom egyik állomásaként²⁸ kidolgoztam egy olyan mindset-felsorolást, amely a diplomázó hallgatók azon készségeire és attitűdjeire fókuszál, amelyek egy olyan hosszan fejlesztett projekt végigviteléhez szükségesek, mint a mesterdiploma projekt. Ezt a finomhangolást a saját diplomázókat kísérő mentori tapasztalataim, a vonatkozó egyetemi fórumokon való szakmai eszmecserek és a MOME Laboratory Integrált Intézményfejlesztési Programban (Barcza et al. 2015) megismert gondolatok alapján végeztem. Segítségül hívtam továbbá a „MOME MA perszóna profilt”-t is, amely a mesterképzésben résztvevő hallgatók képzési kimeneteli követelményeit rögzíti. Ahogy a tervezői mindsetek csoportosításánál, ennél a feladatnál is szembesültem az azal, hogy sokféle, egyaránt jó csoportosítás érvényes lehet, hiszen az attitűdök összefüggnek egymással, egy nagyobb csoportba számos másik beletartozik, a csoportosítás célja szerint változhat, hogy mit emelünk ki, mit hangsúlyozunk. A lista elemeit, valamint az egyes mindsetek definícióját a hallgatókkal való beszélgetésekre alapozva véglegesítettem. Számos diplomázó csoportban kértem visszajelzést, és a diskurzusok nyomán kiegészítettem, módosítottam a felsorolást.

 A PLAT_FOR_MA feladattárban megtalálható „Diplomázó Hallgató attitűdök” feladatlapot használva részletesen átbeszélhettük, hogy saját értelmezésük szerint milyen készségekre van szükségük a folyamatuk számukra is kielégítő végigviteléhez. A mindsetek áttekintésére azért van feltétlenül szükség, hogy a diplomázás folyamatát támogató oktatási programban a megfelelő készségek fejlesztésére lehessen koncentrálni.

²⁸ ÚNKP ösztöndíjas beszámoló, Pais Anna, MOME Doktori Iskola, 2020

A hallgatók elemzése a diplomázó mindsetek kapcsán a közös Miro munkafelületen (2021 szeptember)

A folyamat eredményeképpen megszületett kategóriák nagyban hasonlítanak a tervezői mindsetekhez, azonban látható, hogy a definíciók teljesen helyszetspecifikusak.

1. Önismeret, tudatosság

Érti saját gyengeségeit és erősségeit a tanulásban, tisztában van jövőbeli szakmai céljaival, mentális határaival és mestermunka témaválasztását, diplomázási folyamatát ezekhez igazítja. Tudását, képességét és attitűdjeit a megfelelő helyzetekben tudatosan képes aktiválni.

2. Innovatív megoldásokra törekvés

Újszerű, releváns tervezői megoldások kidolgozására törekszik.

3. Divergens és konvergens gondolkodás

Tudatosítja magában, hogy mikor kell információkat, ötleteket, megoldási lehetőségeket halmozni (divergensen gondolkoznia), illetve mikor kell ezeket szelektálni és döntéseket hozni (konvergens gondolkoznia). Tisztában van vele, hogy ezek a szakaszok folyamatosan váltják egymást a folyamat során.

4. Bizonytalanság elfogadása

Tudatosítja magában, hogy egy előre nehezen kiszámítható folyamatban vesz részt. Elfogadja, hogy tervezési kérdésfelvetésére (témaválasztásra) számtalan megoldás létezik, és csak a megfelelő kutatási, majd fejlesztési lépések után kell a válaszhoz érkeznie.

5. Gyakorlatiasság

Tervezési folyamatait a kísérletezőkészség jellemzi, a mestermunka folyamatához projekt-menedzsment és időkezelés szempontjából is praktikusán áll.

6. Kommunikációs készség

Prezentációs, konzultációs és együttműködést igénylő helyzetekben hatékony kommunikációra képes. Kommunikációja során empatikus, megértéssel és nyitottsággal kezeli tanárai, hallgatótársai, illetve más szakterületek szakembereinek visszajelzéseit.

7. Empátia és kooperáció

Témakeresési és tervezési folyamatát az általa kutatott jelenség érintettjei iránti beleérzőképesség jellemzi, a megoldások keresése során képes mások igényeinek, lehetőségeinek felmérésére. Hatékonyan és együttműködően dolgozik másokkal, érti a csoportmunka jelentőségét.

8. Rendszergondolkodás

Tudatosítja, hogy az általa kínált tervezői megoldások sosem állnak önmagukban, mindig egy nagyobb rendszerbe, összefüggések hálózatába kell bekapcsolódniuk. Gondolkodása interdiszciplináris, holisztikus megoldásokra törekszik.

OKTATÓ MINDSETEK A DIPLOMÁZÁS KÍSÉRÉSÉBEN

A támogató folyamatokhoz szükséges oktatói attitűdöket a diplomázó attitűdökhöz hasonlóan az ÚNKP kutatásom keretei között vizsgáltam meg. Ezt a felsorolást a kollégákkal való interjúk során pontosítottam. A felsorolás nem képezi a hallgatóknak szóló segédletek részét, az oktatók önfejlesztését, az oktatói közösségben zajló diskurzusok támogatását szolgálja.

A mindsetek csoportosításához alapul vettem Csernátóny Fannival 2019-ben a *Co-Create – Design Thinking facilitátor* képzésre²⁹ fejlesztett oktatási anyagunk vonatkozó részét, amelyben a kreatív csoportmunkát támogató facilitátorok szükséges attitűdjeit az alábbiak szerint azonosítottuk.

²⁹ A MOME Open 2019 óta rendszeresen induló tanfolyama <https://open.mome.hu/co-create/>

- > Értő figyelem
- > Semlegesség
- > Magabiztos kiállás
- > Helyzetfelismerő képesség
- > Világos kommunikáció
- > Strukturáló gondolkodás
- > Motiválás
- > Inspirálás
- > Rugalmasság

Ezt a listát listát a diplomafejlesztés kísérésének folyamatára és a felsőoktatási helyzetre vonatkoztatva az alábbiak szerint dolgoztam tovább:

1. Önismeret

Ismeri önmaga szakmai és személyiségbeli határait, képességeit, ezek tudatában támogatja a hallgatót és ennek segítségével kezeli szakmailag és mentálisan is a felmerülő helyzeteket.

2. Empátia

Elfogadással, megértéssel és türelemmel fordul a hallgatók felé. Beleérzőképességét a hallgató által felvetett designproblémák megítélésénél is segítségül hívja.

3. Szakmai felkészültség

A tervezői szakma hiteles gyakorlójaként képes a legrelevánsabb tanácsokkal, iránymutatásokkal támogatni a hallgatót. A tervezésmódszertani folyamatokat átlátja, azok szisztematikus követését várja el a hallgatótól. A mentori attitűdökön túl a tervezői mindseteket is képes gyakorolni.

4. Hitelesség / Kongruencia

Megnyilvánulásai önazonosak, céljai, működésmódja világosak és érthetőek az általa vezetett hallgatói közösség számára. Szakmai felkészültsége erősíti a iránta megnyilvánuló bizalmat.

5. Motiválás

Segíti a folyamatos munkát, a hallgató projekt iránti nem szűnő elkötelezettségét és figyelmét segít fenntartani. A diákokban élő meglévő motiváció erősítésére, kiaknázására fókuszál.

6. Inspirálás

Elsősorban kérdésekkel és nem válaszokkal segíti a hallgató munkáját. Új forrásokat, példákat mutat a fejlődés elősegítésére. A hallgató karakterének gazdagodását, érettebbé válását segíti elő.

7. Mentális támogatás

Értő figyelemmel kíséri a diplomázót. Nem csupán szakmai kérdésekben, hanem saját élettapasztalatára és pedagógusi képességeire támaszkodva a folyamattal együtt járó mentális kérdésekben is támogatja, segíti.

8. Világos Kommunikáció

A feladatokat és a működési kereteket világosan kommunikálja. Elvárásait és visszajelzéseit konstruktívan és rendszeresen ismerteti a vele dolgozó hallgatókkal. A közös munkához struktúrált folyamatokat biztosít.

Ram Dass *Hogyan segíthetek?* és Carl Rogers *Valakivé válni* című könyveinek a mentorokra, segítő szakmát gyakorlóakra vonatkozó gondolatait is segítségül hívtam (Dass 1999; Rogers 2019). Az általam felsorolt attitűdökből jól látható, hogy a témavezetőknek, illetve az egész folyamatot összefogó és a dedikált felkészítő kurzusokat tartó oktatók szerepköre a klasszikus tanári szerepektől a facilitatori, mentori feladatkörököt ellátó szakmai segítő felé tolódik. Az alkotó területen oktató tanárokkal kapcsolatban - akik sokszor maguk is elsősorban szakmájukat gyakorló tervezők – kreatív, tervezési projekteknél segítik hallgatóik munkáját ez általánosságban is elmondható. Általánosságban az oktatói szerep változásáról mutatnak hasonló képet az alábbi, oktatás-módszertani kutatásokról idézett gondolatok:

El kell fogadnunk azt a tényt, hogy a mai tanulók tudásuk jelentős részét már nem az iskolában szerzik meg, így a tanár szerepe is megváltozik. A tartalmi tudásról egyre inkább a készségek, kompetenciák fejlesztésére és a know-how-ra helyeződik a hangsúly, azaz megváltozik a kimeneti tudás célja az iskolák esetében: a „mi kerül a fejébe helyett a mire képes a mérce” (Z. Karvalics 1997, 2)

„Ahogy a tanár szerepe a tudás közvetítőjéből a tanulási folyamattal kapcsolatban inkább a coach szerepébe kerül, egyre központibb szerepet kap az a tudás, hogy képes legyen irányítani a tanulók önreflexiós folyamatát.” (Benammar 2004, 19)

A DESIGN THINKING SZEREPE A SZEMÉLYES FEJLŐDÉSBN, KARRIERTERVEZÉSBN

A szakmai és személyes készségek együttes fejlesztésének jelentőségéről az előző fejezetekben már esett szó. Érdekes kicsit közelebbről megvizsgáljunk azt, hogy hogyan is hasznosulhat a kreatív problémamegoldás eszköztára nem csak az üzleti innováció vagy a termékfejlesztés területén, hanem olyan személyes témákban is mint az életvezetési kérdések, vagy épp a karriertervezés.

Visszaülva a „wicked problem” fogalmára, elmondhatjuk, hogy a módszer elsősorban olyan kihívások kapcsán érdemes bevetnünk, amelyek komplexek, sok változó tényező jellemzi őket, nem csupán egyetlen lehetséges válasszal tudunk reagálni rájuk.

A megfogalmazott megoldási javaslatunk feltehetőleg további kihívásokat, problémákat, feladatokat generálhat. E kihívások körébe szinte bármilyen téma-terület belefér, ahogy Buchanan írja *Wicked problems in design thinking* című könyvében: „A tervezés tárgya potenciálisan univerzális, mivel a Design Thinking az emberi tapasztalat bármely területére alkalmazható.”³⁰ (Buchanan 1992, 16) Ha a karriercéljaink kitűzésére, önmenedzsmentre, a személyes fejlődés kihívásaira gondolunk, könnyen beláthatjuk, hogy ezek is a komplex és kreativitást igénylő problémák közé tartoznak, ebből következően a módszertan hatékonyan érvényesíthető. (Féja, Csernátóny és Pais 2023a)

Az elmúlt két évtized során szellemi műhelyek alapultak a személyes életvezetési témák és a Design Thinking összekapcsolására, a kapcsolódó publikációk, cikkek száma is egyre bővül. Rangos egyetemek hirdetnek képzéseket, programokat ebben a szellemiségben, ezzel párhuzamosan egész üzletág épül a Design Thinking alapú tanácsadásra, a mentálhigiénés segítő szakmák (life coachok, mentorok) is alkalmazzák a Design Thinking eszközeit.

Az amerikai Stanford Egyetemen működő Hasso Plattner Institute of Design (más néven d.School) az egyik legfontosabb műhelye a Design Thinkinggel kapcsolatos kutatásoknak, módszertani fejlesztéseknek és egyetemi szintű edukációnak. Olyan multidiszciplináris műhelyként definiálják magukat, ahol a tervezői gondolkodás módszereivel megoldani kívánt problémák középpontjában az ember, mint innovátor áll. Meglátásuk szerint korunk komplex problémáit csak kollaboratív eszközökkel érdemes megközelíteni. Céljuk transzformatív tanulási folyamatok megvalósítása a különböző szakterületekről érkező hallgatók számára. Ugyanebben a szellemiségben alapította az egyetem a *Stanford Life Design Labet*³¹, amely kifejezetten a személyes élet, a tanulmányok és a karriertervezés témái köré szervezi működését, de még a spiritualitás is helyet kap a Design Thinking módszerrel feldolgozott témák között. Dedikált kurzusokat kínálnak egyetemistáknak, frissen végzetteknek és szakmájukat régebb óta gyakorlóknak egyaránt. A program forrásként az intézmény két neves formatervező professzora, Bill Burnett és Dave Evans által jegyzett, 23 nyelvre lefordított *Designing Your Life: How to Build a Well-Lived, Joyful Life* című könyvre hivatkozik (Burnett és Evans 2016). Hasonló szellemiségben készült és szintén népszerű kiadvány a *Design Thinking Life Playbook* is, amely olyan gyakorlatias, a Design Thinkingre építő eszköztárat kínál, amely elsősorban a személyes célok megfogalmazását, és a karriertervezést támogatják (Lewrick, Thommen és Leifer 2020)

Végül még egy példa a dedikált egyetemi, pályaorientációt segítő kezdeményezések közül, amely a Design Thinking módszertanára alapoz. A korábban bemutatott „Aalto Career Design Lab” bárki számára elérhető, nyílt képzése a „Design a Meaningful Career” kurzus. A kurzusleírásból kiderül, hogy a karriertervezés és a munka világának gyors változására való felkészüléshez a kreatív problémamegoldás eszköztárat hívják

³⁰ A szerző fordítása

³¹ <https://lifedesignlab.stanford.edu/>

segítségül, sőt bevett fordulaként találkozhatunk a „Career Design Thinking” kifejezéssel is online felületeiken.

„Ezen a tanfolyamon megvizsgáljuk, hogyan alakíthatod kreatívan a karrieredet a munka radikálisan változó világában. A hangsúlyt a karrier fenntarthatóságának alapvető elemeként szolgáló »jelentőségteljes munkára« helyezzük, és megvizsgáljuk az értékalapú pálya kialakításának módjait. A tanfolyam elvégzésével megértheted, hogyan befolyásolja a változó környezet a pályaképedet, hogyan építhetsz narratívát a szakmai identitásod kommunikációjához, hogyan törekedhetsz a jelentőségteljesre, és hogyan alkalmazhatod a Design Thinkinget a munka bizonytalan jövőjében való navigáláshoz.”³²

Ennek a szellemiségnek a MOME-n is előremutató megjelennie, ezért tartom fontosnak, hogy a példákon keresztül érthető és átlátható legyen a módszertan többszintű alkalmazhatósága.

³² <https://www.aalto.fi/en/career-design-lab/workshops-classes>

MESTERMUNKA – PLAT_FOR_MA

ELŐZMÉNYEK

Mestermunkám egyszerre épít az elmúlt tíz év során végzett design módszertani szakértői, tréneri és oktatói tevékenységem gyakorlati tapasztalataira, a doktori kutatáshoz kapcsolódó elméleti kutatásra, és ugyanezen időszak rendszeres önfejlesztési, önképzési folyamataira. A célom, hogy segítsen azon szereplők munkáját, akik a design felsőoktatás mesterképzéseinek keretében olyan egyéni, de mentorációval támogatott projektek létrejöttében vesznek részt, amelyeket hosszán, akár több fél-éven át fejlesztenek. Ilyen projekt a mesterképzést záró diplomamunka is. Munkám egyfelől a képzésben résztvevő hallgatók előmenetelét strukturáltan támogatja, másfelől segédeszközt kíván adni a hallgatókat a diplomaprojektjük fejlesztésében kísérő oktatók, mentorok, további támogató szereplők számára.

Munkám eredménye egy oktatási programcsomag, amely három fő részből épül fel: egy, a mesterdiploma fejlesztését (kutatási és tervezési folyamatát) támogató oktatási program, az ahhoz tartozó digitális tudástár, valamint az ezeket strukturáló és egy helyen elérhetővé tevő online platform képeznek egységet PLAT_FOR_MA néven.

Pála Károly oktatásfejlesztési szakértő definíciója szerint „A programcsomag egy adott céllal létrejövő tanulási-tanítási folyamat megvalósítását szolgáló komplex taneszközgyűttes, amely az ismeretek közvetítését a készségek, képességek tudatosan megtervezett fejlesztésével kapcsolja össze, és hosszú távon is mozgósítható, alkalmazásképes tudást kínál. A különféle tanulói eszközök mellett magában foglalja a folyamat megtervezését, megszervezését és értékelését segítő eszközöket is. Ennek megfelelően az oktatási programcsomag komplex módon tartalmazza mindazokat az elemeket, amelyeket a tanítási-tanulási folyamatban hagyományosan a tantervek, a tankönyvek, a munkafüzetek, a gyűjtemények (szöveg- és feladatgyűjtemények), a tanári kézikönyvek és segédletek, valamint a mérési-értékelési eszközök szolgálnak.” (Pála, 2006)

A rendszer általános céljait és működését egy konkrét képzés példáján és a képzéshez fejlesztett tartalmakon keresztül mutatom be. Az esettanulmány a MOME Design Intézetének Formatervező MA (2023 szeptember óta az angol nyelven működő Design MA) szakján tanuló hallgatónak és az őket képzőknek készült tartalmak ismertetésén alapul. A fejlesztés során a programcsomag tesztelését folyamatosan, kis lépésekben kiterjesztettem az Intézet további szakjaira (Interaction Design MA, és Textiltervezés MA, Designer-Maker MA) magyar és angol nyelven egyaránt.

SZEMÉLYES MOTIVÁCIÓM HÁTTERÉRŐL

2014 óta kísérem a Formatervező Művész mesterképzés diplomázó évfolyamait, nem csupán témavezetőként, hanem olyan szakmai mentorként is, aki a hallgatókat egyéni- leg és csoportként egyaránt támogatja abban, hogy megfelelő módon válasszanak kutatási témát, s abból kibontva szisztematikusan, sikerrel dolgozzák ki mestermunkáikat. Eddig közel 120 hallgató munkáján keresztül láthattam bele – évről évre egyre mélyebben és fókuszáltabban – abba, hogy melyek működésükben a visszatérő mintázatok, a jellemző kihívások, elakadások, és hatékonyan alkalmazható segítő eszközök. Ugyanígy betekintést nyertem a témavezetők és a további szereplők munkájának működésébe is. Oktatási munkám során megismerve az egyetemi környezetet, a mesterképzés és a diploma folyamat működését, a következőkben ismertetett fontosabb megállapítások és adottságok mentén kezdtem el programfejlesztési munkámat.

Külső adottságok

- A nemzetközi és hazai folyamatok és kihívások világossá tették, hogy vonzóbbá kell tennünk a mesterképzéseket.
- A következő évtizedben a mesterképzéseinkre jelentkező fiatalok többsége feltehetően a Z és Alfa generációból érkezik. E generációk sajátos mentális kihívásaira, igényeire külön figyelemmel kell reagálnunk. A korábbiakban ismert és megszokotthoz képest más igényekkel és kihívásokkal lépnek a képzésünkbe.
- Az oktatással kapcsolatos technológiák fejlődése, a digitalizáció egyre nagyobb mértékű elterjedése, az interneten elérhető ismeretek mennyiségének és választékának robbanásszerű növekedése gyökeresen átalakítja a tanulás-tanítás körülményeit és módszereit a design felsőoktatásban is.

Tanulásszervezés, folyamat

- A MOME mesterképzéseiben a diplomafejlesztés folyamatát – szakos és intézeti szinten is - célszerű lenne átláthatóbbá, hatékonyabbá és inspirálóbbá tenni mind az oktatói közösség, mind a hallgatók számára.
- Az intézmény és a hallgatók szempontjából is szükséges és előnyös egy rugalmasan alakítható, mégis bizonyos mértékig standardizált diplomafejlesztési folyamat a mesterképzéseken.
- Elő kell segíteni, hogy a hallgatók előre átláthassák azt a tanulási utat, amit a képzés, illetve a mestermunka fejlesztés során bejárnak, s így hatékonyabban teljesíthessék a feladatokat. Ennek a vizualizációjában is segíthet a digitális felületen való megjelenítés.
- A csoportban zajló egymástól tanulás (peer learning) lehetőségeinek megteremtése különösen fontos a tervezők oktatása során. A jövő

tanulási- és munkahelyzeteiben egyaránt fontos lesz a csapatban és az önállóan végzett munka – mindkettőhöz fontos biztosítani a megfelelő tanulási környezetet.

Módszertan, tudásanyag

- Mindehhez jelentős támogatást tudnak nyújtani az írott, vizualizált oktatási segédletek és tananyagok, amelyek egyelőre hiányosan elérhetőek a MOME Design Intézetének oktatási gyakorlatában. Jelenleg nincsenek könnyen elérhető, aktualizált, átfogó design módszertani jegyzeteink, amelyeket standardizált módon, kurzusokba ágyazva használhatnánk.
- Kiemelten fontos a designkutatás és a Design Thinking módszertanának strukturált oktatására lehetőséget biztosítani, ami várhatóan támogatja a megfelelő minőségű mestermunkák előkészítését is. Ennek egyik kulcsa, hogy a kutatási téma megtalálásában is különös figyelemmel kell támogatni a hallgatókat.
- Mindezen külső tényezők és gyakorlati tapasztalatok nyomán fogtam bele egy, az összes érintett munkáját valamilyen módon támogató strukturáltabb folyamat és az azt támogató komplex anyag fejlesztésébe. E fejlesztő munka eredménye a PLAT_FOR_MA, ami a MOME Design Intézetének mesterszakos hallgatói és oktatóik számára kidolgozott oktatásmódszertani csomag, amelynek elemei egy digitális platformon keresztül érhetőek el.

Mindezen külső tényezők és gyakorlati tapasztalatok nyomán fogtam bele egy, az összes érintett munkáját valamilyen módon támogató strukturált folyamat és az azt támogató komplex anyag fejlesztésébe.

E fejlesztő munka eredménye a PLAT_FOR_MA, ami a MOME Design Intézetének mesterszakos hallgatói és oktatóik számára kidolgozott oktatásmódszertani csomag, amelynek elemei egy digitális platformon keresztül érhetőek el.

A PROJEKT FEJLESZTÉSÉNEK FOLYAMATA

KÍSÉRLETEZÉSTŐL A DEDIKÁLT TANTÁRGYIG

2015 őszén kaptam azt a feladatot, hogy egy kísérleti kurzus keretein belül a Forma-tervező Művész mesterképzés akkor diplomázó évfolyamát segítsem a diplomatémák kiválasztásában, azok rövid, lényegretörő megfogalmazásában és a hivatalos téma-bejelentő lapok leadásában. A kurzus célja tehát az volt, hogy a diplomázók dedikált segítséget kapjanak abban, hogy elinduljanak tudatos kutatási-tervezési útjukon. Design Thinking trénerként érkezve az oktatási helyzetbe kézenfekvő volt számomra, hogy ugyanazt az eszköztárat alkalmazzam a kurzus során, mint napi tréneri munkámban, így saját szerepemet is inkább facilitátorként, mentorként azonosítottam a klasszikus tudásátadásra irányuló oktatói részfeladatok elvégzése mellett. A kezdetektől előnyben részesítettem a workshopos munkaformátumot, és a vezetett folyamatokat. Annak ellenére, hogy a diplomamunka alapvetően egyéni teljesítményre épül, nagy hangsúlyt fektettem a csapatmunkára, a közös gondolkodás megteremtésére, a kölcsönös visszajelzési helyzetek kezdeményezésére. A hallgatók egyéni mestermunka folyamataikban korábban is aktív támogatást kaptak témavezetőiktől, arra azonban nem volt ekkor még gyakorlat, hogy az évfolyamot a diplomázás kapcsán kooperáló csoportként azonosítsuk és támogassuk azzal a céllal, hogy a csoport tagjai egyéni tervezési projektjükben eredményesebbek legyenek.

Az első kurzusok után hamar világossá vált, hogy az először néhány hetes, aztán egész féléves kurzus nem elegendő, hosszabb és korábban megkezdett munkára van szükség. Ennek okai között szerepelt, hogy a mesterképzést mind a hallgatók felkészültségi szintjét, mind képzési háttérüket tekintve igen diverz csoportok jellemezték – akkor, és azóta is. Bár a hallgatók azonos szintre hozása és az alapvető közös tervezői szótár kialakítása természetesen a mindenkori teljes képzés feladata, beleértve az összes tervezési és elméleti kurzust, azt tapasztaltam, hogy a diplomafejlesztésre vonatkozóan külön fókuszált figyelmet igényelnek ez a törekvések. További tanulság volt, hogy a hallgatók többsége kevés rutinnal rendelkezik az önálló kutatási téma meghatározásában, gyakran ad-hoc jelleggel, átgondolatlanul választottak, ami a későbbiekben nagyon megnehezítette a tervezési munkájukat. A tudatosság hiánya egyéb területeken is nehezítette előmenetelüket, kevesen rendelkeztek világos és egyértelmű szakmai jövőképpel, karriercélokkal, tanulmányaikkal kapcsolatos tervekkel. Úgy tűnt tehát, hogy e területek támogatása hozzájárulhat a jobb diploma eredményekhez, ez a munka azonban pár intenzív hétnél több időt igényel. Mindezek mellett a közös munka elnyújtását az iteratív munkára való igény is indokolta – a tapasztalatok alapján egyértelművé vált, hogy a projektfejlesztéssel kapcsolatos kísérletezésre, keresgélésre tervezetten megteremtett idő is pozitív hatással lehet az eredményekre.

A fentebb ismertetett tapasztalások alapján évről évre sikerült kurzusok, konzultációk, rövidebb térningek formájában egyre több időt szentelni a közös felkészülési munkának, míg végül 2023-ban az angol nyelvű DesignMA képzés tantervi hálójának kialakításakor formálisan is létrejöhett az a tantárgy – „Personal project and skill development” néven –, amely a mesterképzés mind a négy félévét végigkíséri és egyszerre fejlesztve a személyes és szakmai készségeket komplex megközelítéssel támogatja a diplomamunka megvalósulását. A kurzusok által kínált tartalom is iteratívan fejlődött évről évre. Nagy hangsúlyt fektettem a hallgatók visszajelzéseire, folyamatosan monitoroztam, hogy milyen általam kínált eszközöket, feladatokat tudnak jól hasznosítani, és melyek azok, amikkel nem tudok pozitív hatást kiváltani.

SKETCHBOOKTÓL A MIRO-IG

Oktatásmódszertani szempontból fordulópontot jelentett a Covid-19 járvány okozta kényszerhelyzet, amely az online térbe terelte addigi személyes jelenléttel zajló mindennapi tevékenységünket. Az online térben való munka teremtette meg azt az igényt, hogy az addigiaknál jóval strukturáltabban dolgozzunk az órákon. A digitális tér adta, érthetően szűkebb keretek miatt drasztikusan visszaszorultak az oktatók és a hallgatók közötti spontán kommunikációs helyzetek, a kötetlen konzultációs alkalmak az oktatás minden területén, s ez esetünkben sem volt máshogy. Így még nagyobb szükség mutatkozott az irányított, előre jól átgondolt találkozásokra, csoportos munkára. A feladatok digitális munkafelületekre terelődtek és megnőtt a dokumentálás jelentősége is. Ez a helyzet jelentősen szélesítette a feladatokról, a kapcsolódó oktatási anyagokról, a közös munkavégzésről való gondolkodásomat, számos addig kiaknázatlan lehetőségre világított rá. Az online térben való munka és a digitális eszközök használatának kényszere minimális idő alatt eredményezte új, digitális munkamódszerek szinte ellenállás nélküli kipróbálását és bevezetését. Egyértelműen ez a fordulat alapozta meg az azóta megszületett PLAT_FOR_MA projektet, amely online vagy jelenléti oktatás esetén is optimálisan használható digitális oktatási környezet. A csoport által közösen, azonos időben szerkeszthető digitális felületekkel kezdtem kísérletezni. Hamar eljutottam az igen kötötten használható szöveges dokumentumokban és excel táblákban kitölthető feladatlapoktól a rendkívül komplex grafikus munkafelületekig, amelyek közül a Miro felülete mellett köteleződtem el, ennek adottságait és tulajdonságait egy későbbi fejezetben részletesen is bemutatom.

A digitális térben való munka nem csak az órákat strukturálta, és a feladatokat standardizálta, hanem a menetközben szerzett tapasztalataim és a hallgatói visszajelzések bekérését és dokumentálását is kézenfekvőbbé, könnyedebbé, a mindennapi rutin részévé tette. Minden online workshop után részletes naplót készítettem a tapasztalatokról és tanulságokról, amelyeket a későbbiekben a feladatok továbbfejlesztésénél be tudtam építeni. A hallgatók számára is gördülékenyebbé és motiválóbbá vált a közvetlen visszajelzés egész kurzusokról, egyes alkalmakról, konkrét feladatokról és eszközökről.

ÍRÁSOS VISSZAJELZÉSEK, KOMMENTEK A DIGITÁLIS MUNKAFELÜLETEN

Nekem nagyon sokat segítettek ezek a kommentek és szerintem – bár ebbe nem látok bele – oktatói oldalról is sokkal hasznosabb lehet így ránézni a projektjeinkre, folyamatában látva a gondolkodásunkat, sokkal pontosabb visszajelzést lehet adni, mint csak úgy szóban így-úgy, talán kevesebb a félreértés esélye is.

Jó volt látni a Miro-n, hogy van egy új megjegyzés, már a tény maga is, hogy valaki követi a munkámat motiváló volt!

Az egyik legjobb része volt a kurzusnak, amikor vártam a kommentjeidet, hogy hogyan tovább! Segítették a munkámat: irányt és motivációt adtak a folytatáshoz. Tök jó lehetőség volt egymás dolgaira reflektálni.

Jó volt transzparensten látni, hogy mindenkinél volt feedback: ezt az egész kurzusra is értem, mert szerintem soha nem dolgoztunk még úgy, hogy bárki megnézheti, hogy hol áll a másik. Ez szerintem azért is nagyon jó, mert ha néha átkukkantottam a többiek boardjára és láttam, hogy ők mennyivel előrébb vannak, akkor neki álltam dolgozni én is.

VILLÁMTERVEZÉS, ITERÁCIÓ, FOLYAMAT

Sajgott az agyam a végére, de nagyon hasznos egy egész folyamatot ennyire gyorsan lepörgetni.

Nehéz volt, a saját logikai menetemet nehezen tudom megváltoztatni, nehéz volt a felkínált sablonokba beleilleszteni a gondolataimat. Meglepődtem, hogy a végére összeállt a kép.

Nagyon jó volt, hogy végigcsináltuk ezt a villám diploma kutatást. Így remélhetőleg az éles diplomafolyamatban nem fogok olyan könnyen zsákutcába keveredni.

Mindenképpen, jobban rálátok most már a folyamatra. Az eljárás lépéseinek az ismeretében magabiztosabban tudok hozzáállni a kutatásomhoz.

Fájdalmas, de nagyon nagyon hasznos volt a folyamat.

A CSOPORT EREJE, ÖNISMERET

Megtapasztaltam a kurzuson, hogy mekkora ereje van a külső támogatásnak, a csoporttársaim jelenlétének, enélkül elvesznék.

Nekem kell az, hogy minél több emberrel konzultáljak a gondolataimról, különben elakadok, vagy eltévedek, és abból egy rettenetesen káros lesz időbeli elcsúszással a diplomafolyamatban.

Jó egymás munkáját megismerni, nagyon különböző helyekről érkezünk.

TÉMAKERESÉS

Bingó! Úgy érzem, rátaláltam „A” kutatási területre, amiben elhelyezkedhet a diplomatémám!

Ezután legalább tudtam, hogy mit nem akarok!

DOKUMENTÁCIÓ

Óriási könnyebbség volt, hogy mindezt dokumentáltunk és a végén egy helyen együtt láthattam a munkám eredményét. Később tuti hasznos lesz.

Nehéz a tervezési blogot folyamatosan vezetni, de nekem elképesztő sokat segít a folyamatos önreflexió és a műleíráshoz sokmindent át tudok emelni!

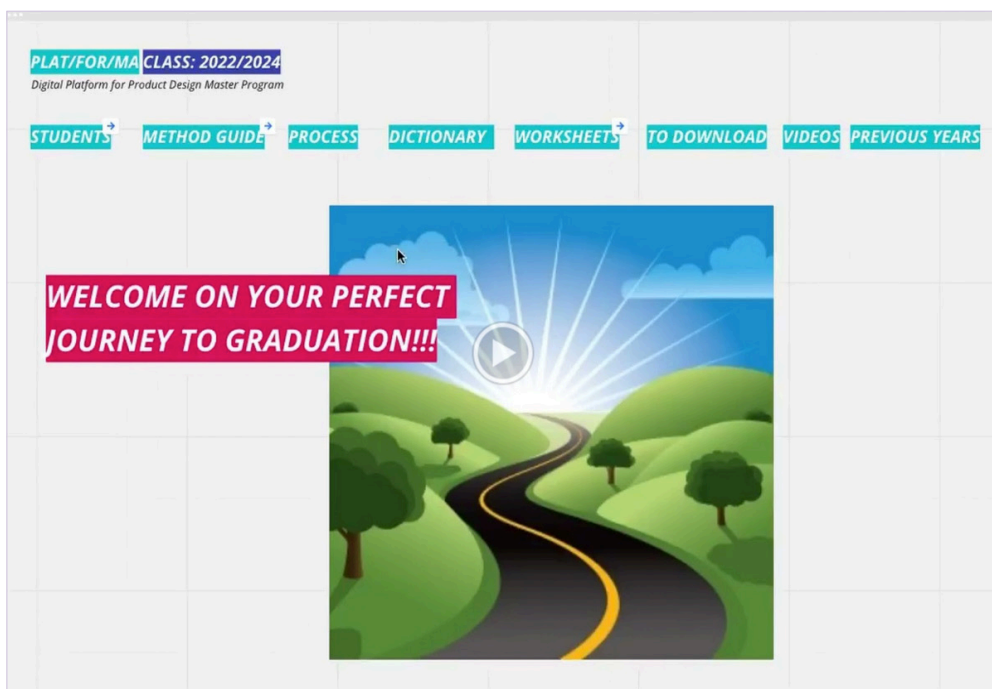
Hallgatói visszajelzések néhány kiemelt téma köré csoportosítva a 2021-2022-es Diplomafejlesztés kurzusokról

SZAKOS PROGRAMTÓL A SZÉLESEBB CÉLCSOPORTIG

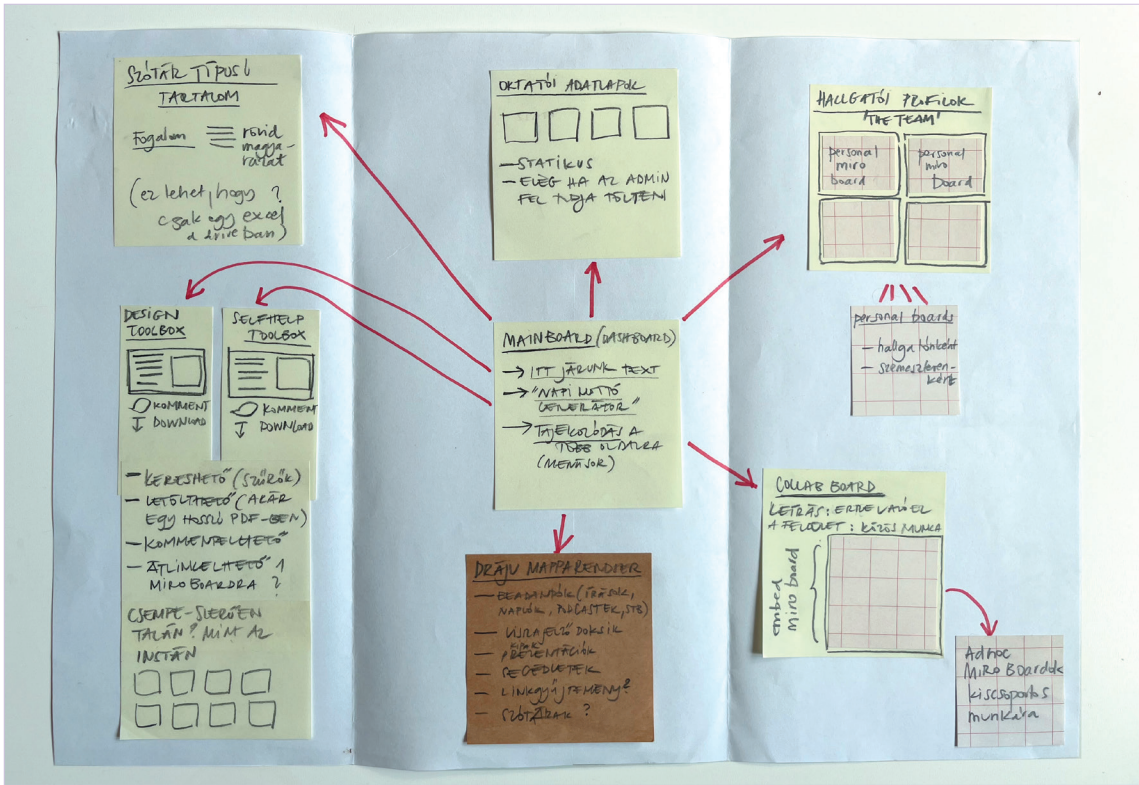
Az eddigiekből is kiderülhet, hogy az oktatási program sok kísérletezésen, formai változáson ment át az évek alatt, alkalmazkodva az aktuális órarendi és egyéb keretekhez. A kísérletező folyamat része volt a kollégákkal, más szakok vezetőivel való rendszeres konzultáció, oktató kollégák bevonása a programba, és a kurzusok egyes elemeinek más szakok hallgatói számára történő bemutatása is. Az így szerzett tapasztalatok ahhoz a célhoz vittek közelebb, hogy a program és az eszköztár elemeit ne kizárólag a tesztcsoportban, azaz a Formatervező Művész mesterképzésben lehessen alkalmazni, hanem megoldásai kiterjeszhetőek, skálázhatóak legyenek, és valamilyen aspektusból más szakok, más intézetek, más képzések számára is vonzóak lehessenek.

AZ ELSŐ SKICCEKTŐL A MŰKÖDŐ WEBOLDALIG

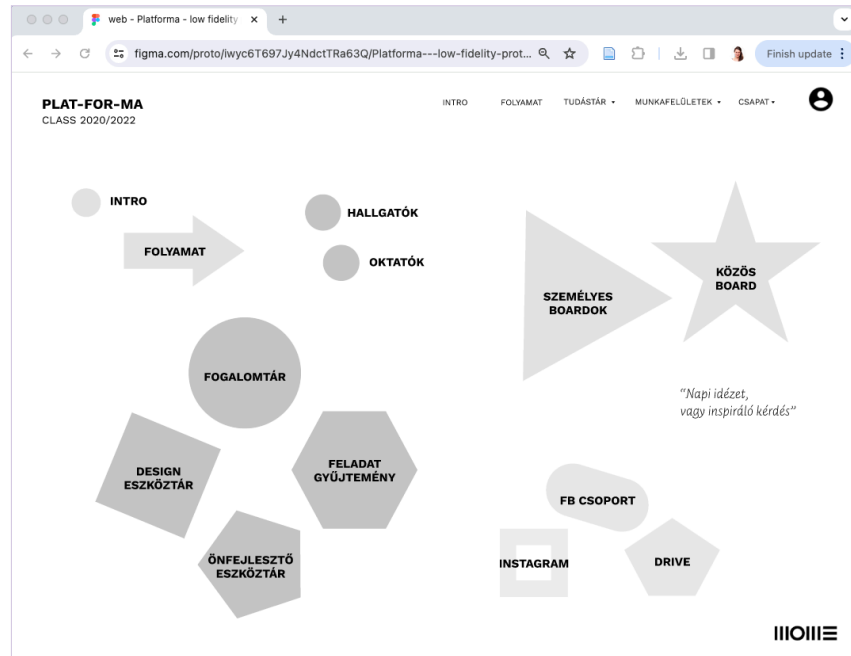
A komplex oktatásmódszertani csomag megszületése kurzusprogramok kísérletező fejlesztésével indult, ezzel párhuzamosan zajlott az eszközök és feladatlapok fejlesztése, majd ezek digitális környezetbe való ültetése. Végül az összegyűlt elemek közös weboldalon való megjelenítése, valamint a felhasználói utak megtervezése következett. Azzal a céllal, hogy magára a projekt alapötletére is a lehető leghamarabb kapjanak visszajelzést, egy rendkívül rövid idő alatt elkészült egyszerű prototípus segítségével prezentáltam alapkonceptiómat a kollégák és a hallgatók körében.

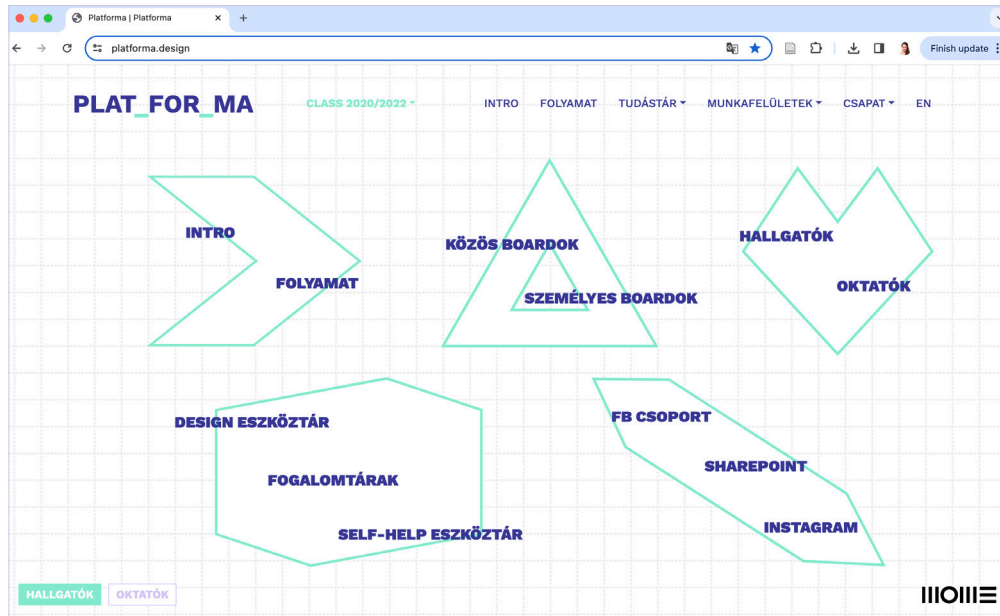
A platforma.design legelső prototípusa – egy a Miro felületén készült jelképes wireframe és az arról készült prezentációs videó

A struktúra vázlata a kattintható prototípus elkészítése előtt

A platforma.design második prototípusa – egy már a Figma felületén készült kattintható drótváz

A platforma.design első használatra kész verziójának nyitóoldala

Később a visszajelzések alapján ezt a modellt több körben pontosítottam, végül a tanultakat beépítve átadhattam a kreatív briefeket a grafikai tervezéshez és a programozói munkához. A weboldal első verzióját a lehető leghamarabb munkába állítottam, így a 2022-ben diplomázó hallgatókkal már részfunkciókat használva elindult a felület. Mára a negyedik hallgatói csoport anyagai és adatai is felkerültek az oldalra, amelyen szemeszterről szemeszterre egyre több funkció élesedett.

A KURZUSOK SORÁN TAPASZTALT KIHÍVÁSOK

A hallgatókkal való sokéves munka során számos nehezítő tényezővel találkoztam, amelyek világosan kijelölték, hogy milyen irányban érdemes továbblépni, fejleszteni, a hallgatókat miben érdemes támogatni. Néhány fontosabb ezek közül:

- A hallgatók nem látják át a folyamatokat, mérföldköveket, hogy mikor mit kell leadni és mivel kihez kell fordulni.
- Nem rögzítik rendszeresen a folyamatot és a tanulságokat, nem jól osztják be az idejüket, nem tudnak tudatosan fél évekre előre gondolkodni, sokszor utolsó pillanatig halogatják a döntéseket.
- A hallgatók munkája nagyban függ a mentor személyétől, mert mindenki más módon próbálja segíteni a munkát – van aki több, van aki kevesebb segítséget kap, van akinek konkrétan megmondják, hogy mit csináljon, ami azonban nem segíti a fejlődést.
- A hallgatók az egyéni munkában gyakran elvesztik a motivációt a csapattársak támogatása nélkül.

- A hallgatók elakadása sokszor nem csupán szakmai, hanem mentális okokra is visszavezethető, amit az oktató gyakran nem detektál, vagy nem tud kezelni.
- Sokan nem ismerik a szakmai környezetet, ezért nem tudnak tudatos karriertervezési munkát végezni.
- Az oktatók nem látják a hallgatói közösség együttes munkáját, előrehaladását, csak egy-egy hallgató izolált teljesítményét – ez csökkenti munkájuk hatékonyságát.
- A különböző háttérrel és felkészültséggel érkező hallgatók egyidejű oktatása kihívást jelent, hiszen nem egyszerű a feladatok nehézségi szintjét úgy beállítani, hogy azok a felkészültebb hallgatóknak megfelelő kihívást és inspirációt jelentsenek, a kevésbé felkészülteknek pedig ne legyen blokkoló hatású a kihívás.
- Sokaknak nehézséget okoz folyamatokban gondolkodni, előre tervezni, tudatosan célokat kitűzni
- Az önismerettel, önreflexióval kapcsolatos feladatok gyakran a hallgatók és a programalkotók számára is a prioritási lista végére kerülnek, mert időigényesek, drágák, látszólag lassú a megtérülésük.

A PLAT_FOR_MA OKTATÁSI PROGRAMCSOMAG FŐBB JELLEMZŐI

- Az oktatási program dedikált kurzusok és kiegészítő tréningek formájában végigkíséri a mesterképzés teljes hosszát, azaz négy szemeszteren át, mindvégig a mestermunka fejlesztését tartja fókuszban. A programhoz kapcsolódó tartalmak (kurzustervek, folyamatok, feladatok, módszertani eszközök) és az ezeket összegyűjtő weboldal a hallgatók és oktatóik munkáját egyaránt támogatják.
- A program tartalmát két megközelítés alakítja: A szakmai folyamatokhoz (kutatás- és tervezésmódszertan) és az önfejlesztési folyamatokhoz (például karriertervezés, soft skillek fejlesztése) kapcsolódóan egyaránt kínál gyakorlatokat, segédleteket, technikákat. Mindehhez a Design Thinking szolgáltatás módszertani alapot.
- A tervezői folyamatok módszertani támogatása mellett a hallgatók mentális folyamatait is segíti a programcsomag. Az önsegítő eszközöket a tervezési feladatokkal szoros összefüggésben alkalmazza, mert azok így, koherens programot alkotva hatékonyabbak.
- Az „Egyéni munka csapatban” mottót követve a felépített folyamat és a digitális felület egyszerre támogatja az egyéni projektfejlesztést és a köré épülő csapatmunkát – hangsúlyos az egymástól tanulás, a közös fejlődés, a közösség. Ezzel szoros összefüggésben fejleszti és hatékonyabbá teszi a visszajelzési kultúrát a hallgatói csoporton belüli és a hallgató-oktató közötti kommunikáció során is.

- A program a digitális eszközök használatát kezdeményezi, de törekszik a hibrid megoldásokra a flexibilis és változatos alkalmazhatóság jegyében.
- A digitális felület konkrét tudásanyagok (egyetemi jegyzet), interaktív munkafelületeknek és alapvető, a csoporttal, valamint a munkafolyamatokkal kapcsolatos információknak ad helyet.
- Az oktatók számára lehetőséget ad arra, hogy egy-egy hallgató munkáját, fejlődési ívét folyamatosan nyomon kövessék. Az oktatók és hallgatók számára hiánypótló lehetőséget nyújt a munka aktív végigkövetésére, utólagos visszakeresésére. A hallgatók számára lehetőséget biztosít, hogy folyamataikat egy felületen rögzítsék, munkájukat folyamatosan digitálisan archiválják és dokumentálják, hallgató társaikkal folyamatos szakmai kommunikációban legyenek, így ilyen értelemben közösen fejlesszék egyéni projektjeiket.
- Használata flexibilis, támogatja a hallgatók egyéni tanulási útjainak létrejöttét. Személyreszabható, eszköztárából szabadon tud válogatni a hallgató és az oktató is.

OKTATÁSI PROGRAM

Az oktatási program egy dedikált tantárgy (Personal Project and Skill Development) alá rendeződő kurzusok sorozatának és az azokat kiegészítő célzott, tematikus tréningek összessége. A program a Design Thinking szellemiségére és eszköztárára épít, de nem csak Design Thinking megközelítésű projekteket támogat, hanem az elsősorban más tervezésmódszertani alapokra építő (például experimentális design, emocionális design) diplomamunkák fejlesztését is segítheti.

A tantárgy célja a diplomafejlesztés folyamatának négy szemeszteren át zajló támogatása szakmai és a kapcsolódó személyes kompetenciák egyidőben történő fejlesztésével. Cél a lehetséges kutatási témák és az ezekre épülő tervezői kihívások tágabb kontextusban történő feltárása, ezáltal az egyéni diplomatéma választás elősegítése, a diplomatéma kutatása és a mestermunka kidolgozásának előkészítése. A tantárgy céljai között kiemelt szerepet kap a hallgatók szakmai önismeretének és önreflexiók képességének erősítése, valamint karrierjük tudatos tervezésének, és ehhez kapcsolódó célkitűzési folyamataik támogatása. Mindezt a különböző további személyes készségek fejlesztése egészíti ki (például: prezentációs és kommunikációs készségek, a vita- és konzultációs attitűd, a visszajelzés adási és fogadási készségek, stresszkezelés).³³

Az alábbiakban a négy szemeszter programját részletesen ismertetem a hallgatók általam megfigyelt jellemző kihívásainak, az adott kurzus céljainak, és az első sorban soft skill fejlesztést célzó kiegészítő kurzusok bemutatásán keresztül.

1. Szemeszter // Orientáció, célkitűzés Personal project and skill development 1.0

A hallgatók jellemző kihívásai

A hallgatók új közegbe érkeznek, a beilleszkedés sokakban bizonytalanságot szülhet. Értelmezni kell az új szakmai környezetet és az elvárásokat, fontos tudatosítani az egyéni célkitűzéseket. Önreflexiót kell gyakorolni a hallgató saját tervezői karakterét illetően, hogy meg tudja tervezni a tanulási útját, és élni tudjon az egyetem által kínált lehetőségekkel tudatosan.

Célok

A félév célja, hogy a diverz hallgatói csapat közös megértésre jusson a diplomafolyamat alapvető céljával, fogalmaival és menetével, továbbá

³³ Részlet a 2023 tavaszán elfogadott tantervi háló módosításhoz készített tantárgyleírásokból. A tantárgyleírásokat a szerző a DesignMA képzést fejlesztő munkacsoport vezetőjeként készítette.

megértse a képzés által képviselt és elfogadott szakmai standardokat. A folyamatok a csoport tervezői közösséggé alakulását, a benne lévők szakmai és személyes önreflexióinak beindítását segítik.

Folyamat

A heti rendszerességű alkalmakon a félév dedikált feladatlapjain haladnak végig a hallgatók részben egyéni, részben közös munkában. Az önszorgató eszközök elsősorban a tervezői identitásra, célkitűzésre, önreflexióra fókuszálnak, míg a design eszközök a diplomázással kapcsolatos szakmai alapvetésekre. Ezen felül minden héten egy hallgató prezentálja szakmai portfólióját, amelyet vezetett visszajelző kör követ.

Kiegészítő kurzus

Improvizációs tréning

„A kurzus célja megismerni az improvizációs színház alapelvein keresztül a jelen idejű kreatív folyamat és együttműködés sajátosságaival. A kurzus gyakorlatokon keresztül segít elsajátítani az improvizációs színház technikáit és általuk megérinteni a spontaneitás állapotát, a felfedezéshez szükséges attitűdöt, és elemezni a sikeres együttműködés interperszonális és intrapszichés komponenseit.”³⁴

2. Szemeszter // Témaválasztás **Personal project and skill development 2.0**

A hallgatók jellemző állapota

A hallgatók már ismerik a környezetet, úgy érzik, már megérkeztek, de még nem sűrűn őröket a diplomázás, vagy egyéb, időhöz kötött tanulmányi kötelezettség. Ennek következtében olyan köztes, kevésbé stresszes állapot jellemzi ezt a félévet, ami teret adhat a könnyedségre, kísérletezésre, keresgélésre, kedvez a csapatépítésnek és a diplomafolyamat előkészítésére lehet koncentrálni.

Célok

A hallgatók egy iteratív, kísérletező folyamat eredményeképpen a szemeszter végére meg tudnak fogalmazni egy vagy több olyan potenciális kutatási témát, amely a diplomafolyamatuk alapját képezheti. Ezzel szoros összefüggésben saját karriercéljaikat, tervezői identitásukat monitorozzák, hogy témaválasztásuk egy irányba mutasson terveikkel.

³⁴ Palkovits Nóra improvizációs színházi térner, pszichológus kurzusleírásából

Folyamat

A hallgatók munkáját a potenciális diplomatémák térképezése, azok értékelése és egy, a félévre szóló kísérleti téma kiválasztás határozza meg. E munkát egy alapos kutatási szakasz eredményei alapján gyors ötletelési feladat zárja, ami előrevetíti, hogy az adott kutatási témára milyen design projektek épülhetnek, azaz milyen diplomamunka születhetne. Az önsegítő feladatok a karriercélokról való gondolkodást segítik.

Kiegészítő kurzus

*Feedback Method*³⁵ tréning – a visszajelzés kultúra fejlesztése
*Az intenzíven diszkurzív és interdiszciplináris művészeti gyakorlatokra reagáló módszertani tréning felvet egy sor kérdést. Hogyan adjunk visszajelzést szubjektív kérdésekben konstruktív módon? Hogyan érhetjük el, hogy a visszacsatolás ne csupán véleményformálás legyen? Hogyan segítsük elő, hogy a hallgatók be is tudják építeni a kapott visszajelzéseket? Milyen módszerekkel segíthetjük, hogy a hallgatók egymás felé is konstruktív kritikát fogalmazzanak meg?*³⁶

3. Szemeszter // Kutatás

Personal project and skill development 3.0

A hallgatók jellemző állapota

Ez a félév az elköteleződés és a tanulmányok csúcsra járatásának ideje. Fokozódik az idő- és mentális nyomás, hiszen rövid idő alatt sokféle kell koncentrálni, eltérő jellegű feladatokban kell helyt állni, és a személyes célok figyelembevételével sok döntést kell meghozni.

Az előző félév csapatra, közösségre fókuszáltabb munkájából váltás történik, az egyéni döntésekre, motivációk megfogalmazására helyeződik a fókusz.

Célok

A kurzus célja, hogy a hallgatókat hozzásegítse a hivatalos diplomafolyamat megkezdéséhez, a diplomatéma végleges és pontos kiválasztásához és az elméleti kutatásra építő első lehetséges tervezési irányok meghatározásához.

Folyamat

A szemeszter első harmadában, a végső témaválasztás időpontjáig intenzíven a szakmai kérdésekre fókuszálnak a feladatok. A szakdolgozat írásának és mestermunka fejlesztésének megkezdésekor az önsegítő

³⁵ <https://www.onassis.org/initiatives/onassis-air/critical-practices-program/feedback-method>

³⁶ Féja Dorottya, a tréning szervezőjének ismertető leírása

eszközök kerülnek középpontba, amik a hatékony projektmenedzsmenthez és a kellő motiváció eléréséhez kínálnak megoldásokat. A félév végén a kutatási eredmények összegzése és az elméleti munkából a gyakorlatiba történő váltás kerül a fókuszba.

Kiegészítő kurzus

Stresszkezelés tréning – a mentális kihívásokra való felkészülés

„A tréning célja, hogy résztvevőit segítse a mindennapi stresszhelyzetek hatékonyabb kezelésében. A tréning során általános technikákat tanítunk, mint például légzéstechnikák, relaxációs gyakorlatok vagy időgazdálkodási stratégiák. Emellett olyan kommunikációs és konfliktuskezelési módszereket is átadunk, amelyek segíthetnek a kihívást jelentő helyzetek kezelésében. A tréning gyakorlati feladatokat és pszichoedukatív részt is tartalmaz, hogy a résztvevők minél összetettebb tudást sajátíthassanak el. A tréningek általában arra törekednek, hogy a résztvevők megtanulják jobban felismerni és kezelni a stressz testi, kognitív, érzelmi és viselkedési jeleit önmagukban, valamint, hogy hatékonyabbá tegyék a mindennapi életüket és munkájukat.”³⁷

4. Szemeszter // Kidolgozás **Personal project and skill development 4.0**

A hallgatók jellemző állapota

Mentálisan a legtöbbszörnek a legnagyobb kihívást jelentő félév. A diploma kidolgozásának hónapjai egyre növekvő nyomást gyakorolnak a hallgatókra, meg nő a folyamatos mentori kísérés szerepe. A legfőbb témáknak a stressz kezelése, a megfelelő időmenedzsment kialakítása, a motiváció szinten tartása, és a prezentációs helyzetek magabiztos kezelése bizonyulnak.

Célok

A kurzus célja, hogy a diplomaprojektek kidolgozási szakaszában tudatosan irányított egyéni folyamatok végigvitelében támogassa a hallgatókat, aminek eredményeként sikerrel prezentálhatják diplomaprojektjeiket és zárhatják le tanulmányaikat.

Folyamat

A heti kurzusalkalmak két főbb szerepet töltenek be. Egyrészt a hallgatók célzott workshopok segítségével közösen készülnek fel a félév kötelező prezentációira (külső és belső szakértők bevonásával történő

37 Lóki Eszter pszichológus kurzusleírásából

visszajelző alkalmak) és vizsgahelyzeteire (például vázlattervi védés). Másrészről a rendszeres állapotjelentés, az elakadások és eredmények gyakori megosztása olyan időkeretet biztosít, amely ösztönzi a folyamatos munkát.

Kiegészítő kurzus

Pitch tréning – felkészülés a diplomaprezentációra

A kurzus során a résztvevők a kreatív ötletek prezentációját, illetve a nyilvános beszéd komponenseit elemzik és gyakorolják. Egy terv, vagy ötlet bemutatásának szerkezeti, tartalmi elemeit szemléljük a személyközi kommunikáció sajátosságai és a storytelling szempontjai mentén. A kurzus célja közelebb kerülni a résztvevőknek saját maguk hiteles előadói énjéhez, megtalálni kényelmes, önazonos kifejezőmódot a szakmai fórumokon történő szereplések támogatásához.³⁸

A program gerincét képző eszköztárból, amelyet következő fejezetben mutatok be, részletesen megismerhetők az egyes kurzusok folyamataihoz tartozó konkrét feladatok, gyakorlatok. Az eszköztár elemeit időrendben összolvassa jól értelmezhetővé válik az egyes félévek íve. Ennek áttekintését segíti az idővonal illusztráció (84. oldal).

A TUDÁSTÁR

A tudástár és a Design Thinking kapcsolata

A módszertant ismertető fejezetben már bemutattam, hogy mára számos Design Thinking alapú eszköztár érhető el a különböző cégek, iskolák, képzőhelyek gondozásában – nyomtatásban és digitális, ingyenes vagy akár fizetős formában is. Ezeknek a gyűjteményeknek az elemei nagyon hasonlóak, elsősorban a felhasználási terület és az elérni kívánt célcsoport tekintetében különböznek egymástól.

Kollégáimmal magam is részt vettem Design Thinking alapú eszköztárak fejlesztésében, ahol alapvetően a felhasználás módja, az eszközök használatára tett új ajánlások és az új célközönség elérése jelentette az innovációt. Így történt az *A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben – EFOP 3.2.6³⁹* projektben is, ahol a hazai közoktatásban dolgozó pedagógusok számára fejlesztettünk egy feladat- és egy játékgyűjteményt azzal a céllal, hogy a mindennapi oktatásba beépíthetőek legyenek a módszertan alapvetései. Az egyetemista célcsoport karriertervezésének Design Thinking alapú támogatására egy másik fejlesztés keretében fókuszáltunk. Az öt nemzetközi egyetem együttműködésén alapuló konzorcium

³⁸ Palkovits Nóra improvizációs színházi térner, pszichológus kurzusleírásából

³⁹ <https://designakozoktatásban.mome.hu/>

DICO – Toolkit for digital career stories című tanulmányában publikáltuk a vonatkozó eszközöket. (Féja, Csernátony és Pais 2023b)

A PLAT_FOR_MA tudástárának létrehozásakor az a cél vezérelt, hogy a közismert módszerekből és gyakorlatokból inspirálódva fejlesszek egy olyan válogatást, amely kifejezetten a diplomafolyamat támogatását célozza. A tudástár gyakorlatias feladatokat kínál, ahhoz módszertani háttértudást rendel magyarázó szócikkek, fogalomtárak, forrásgyűjtemények formájában. Ennek megfelelően:

- átalakítottam és a konkrét tematikához igazítottam közismert Design Thinking eszközöket,
- teljesen új feladatokat, segédleteket fejlesztettem hasonló szellemiségben
- a gyűjteménybe beemeltem nem kifejezetten a Design Thinking módszertanából ismert eszközöket is,
- elméleti háttéranyagként fogalommagyarázatokat, módszertani segédleteket, fogalomtárakat állítottam össze.

Ezek így együttesen rajzolják ki a tudástár és az oktatási program ívét, a Design Thinking szellemiségét a alábbiakban követve:

- a divergens, konvergens lépések váltakozására épülő iteratív folyamaton vezeti végig a hallgatókat,
- vizuális eszközök használatára alapoz,
- erősíti a kísérletezőkészséget, bátorítja a hibázásra való nyitottságot,
- kollaborációra épít, segíti a csoportban való munkát, az egymástól tanulást, visszajelzés adását és fogadását,
- kutatás alapú, erősíti az empátiára való képességet és törekvést,
- a folyamat tudatos vezetésére ösztönöz

A tudástár felépítése

A PLAT_FOR_MA oldalán elérhető tudástárat formai, tartalmi és felhasználói szempontból is több szegmensre oszthatjuk. A tudástár felépítését és az azt formáló szempontokat az alábbiakban ismertetem.

Fogalomtárak és eszköztárak

Formai szempontból kétféle tartalmat találhatunk az oldalon. Egy-egy témában a legfontosabb alapfogalmakat listázzák a fogalomtárak (például *Design Thinking fogalomtár*, *Mestermunka fogalomtár*). A hosszabb magyarázattal és részletes instrukciókkal ellátott elemeket pedig az eszköztárakban találhatjuk (*Design eszköztár*, *Önfejlesztés eszköztár*). A fogalomtárak rövid definíciókkal segíthetik egy egy gyakorlatias témakör vagy mód-

szertani terület gyors átlátását. A különböző módszerek, fogalmak sokszor ismerősek minden szereplő számára, de nehézséget okoz azokat rendszerben értelmezniük, vagy pontosan definiálniuk – ebben a tájékozódásban segítenek a szótár jelleggel összeállított tartalmak.

Az eszköztárak egyes eszközei a Miro felületén előkészített online feladatlapokból, a hozzájuk tartozó instrukciókból, leírásokból, valamint az értelmező módszertani tudásanyagból (definíciók, linkek, források) állnak össze.

The screenshot shows a web browser window with the URL `platforma.design/glossary?table=Mestermunka%20Fogalomtár&lang=hu`. The page header features the PLAT FOR MA logo and navigation links: CLASS 2020/2022, INTRO, FOLYAMAT, TUDÁSTÁR, MUNKAFELÜLETEK, CSAPAT, EN. Below the header, there are three tabs: Design Research Fogalomtár, Design Thinking Fogalomtár, and Mestermunka Fogalomtár (selected). The main content area is titled 'MESTERMUNKA FOGALOMTÁR' and includes a short introductory paragraph. A table follows, with columns for 'FOGALOM' and 'DEFINIÓ'. The table contains the following entries:

FOGALOM	DEFINIÓ
Diplomamunka	A szakdolgozathoz, a mestermunkából és a műleírásból álló hármas egység.
Témavezető	A témavezető a diplomafolyamat során a munka általános felelőse, a szakdolgozat konzulensével egyeztetve koordinálja a diplomafeladat elvégzését. A témavezetőt a szakvezető jelöli ki az oktatói közösséggel való egyeztetés alapján azzal a feltétellel, hogy egy témavezető ötnél több témát nem vállalhat. A témabejelentő lapot a témavezető érvényesíti aláírásával.
Konzulens	A diplomamunka megvalósításának folyamatában minden hallgatónak egy témavezetője, és egy vagy két konzulense van: egy konzulens a szakdolgozat, egy nem kötelezően választandó másik konzulens pedig a mestermunka feladataiban a hallgatóval együttműködő tanár.
Külső konzulens	A munkába bevonható bármilyen külső szakértő, akár egy-egy részfeladatra is. Amennyiben a szakértő valamilyen speciális szakudással jelentősen hozzájárul a diplomázó munkájához,

Fogalomtárak a PLAT_FOR_MA weboldalon

Design eszköztár és Önfelkészítés eszköztár

Tartalmi szempontból a tudástár (azon belül is az eszköztárak) két nagyobb típusra oszlanak. A szakmai folyamatokhoz (kutatás- és tervezésmódszertan) kapcsolódnak a Design Eszköztárban található elemek, míg az önfelkészítési folyamatokhoz (például karriertervezés, soft skillek fejlesztése) az Önfelkészítés Eszköztárban találunk tartalmat.

Egy, a mestermunka folyamatot támogató design módszertani eszköztár bemutatása önmagában hiánypótló lehetne, de elengedhetetlennek tartottam, hogy önálló eszköztárat kapjanak az önreflexiót segítő eszközök, hiszen a tervezői folyamatok módszertani támogatása mellett fontos, hogy a hallgatók mentális folyamatait is támogassuk. Tapasztalatom szerint az önismereti, önreflexiós, önsegítő eszközök alkalmazása hatékonyabb, ha a tervezési feladatokkal szoros összefüggésben, azokhoz kapcsolódva történik. Így a két eszköztárat is szoros összefüggésben, egymásra építve dolgoztam ki. A megfelelő mentális állapot, és a megfelelően kijelölt (tanulási és karrier)célok megléte kiegyensúlyozottabb és hatékonyabb kreatív teljesítményt is hoz magával. Ennek erősítését támogatják az ajánlások.

DESIGN ESZKÖZTÁR

A PLAT-FOR-MA módszertani eszköztára a szakmai folyamatokra és az önfejlesztésre egyaránt koncentrálnak. Egyfelől tehát kutatás- és tervezésmódszertani háttértudást, másfelől pedig az önismerethez, karriertervezéshez, soft skilltek fejlesztéséhez kapcsolódó eszközöket, segédleteket, technikákat tesz elérhetővé a hallgatók számára. Ezeket az eszközöket egy-egy konkrét feladathoz kapcsolódóan célszerűen is lehet alkalmazni, de általános tudástárként is állandó segítséget nyújthat.

- MILYEN A JÓ DIPLOMA?**
#célkítűzés
#önreflexió
- PROTOTÍPUS KÉSZÍTÉS**
#prototípzálás
#kutatás
- INSPIRÁLÓ DIPLOMA PROJEKTEK**
#inspiráció
#benchmark
- TÉMAÉRTÉKELŐ DIAGRAM**
#témaválasztás
#kutatás
- TRIPLE BOTTOM LINE DIAGRAM**
#fenntarthatóság
#célkítűzés
- MESTERMUNKA MÁTRIX**
#orientáció
#célkítűzés

ÖNFEJLESZTÉS ESZKÖZTÁR

A PLAT-FOR-MA módszertani eszköztára a szakmai folyamatokra és az önfejlesztésre egyaránt koncentrálnak. Egyfelől tehát kutatás- és tervezésmódszertani háttértudást, másfelől pedig az önismerethez, karriertervezéshez, soft skilltek fejlesztéséhez kapcsolódó eszközöket, segédleteket, technikákat tesz elérhetővé a hallgatók számára. Ezeket az eszközöket egy-egy konkrét feladathoz kapcsolódóan célszerűen is lehet alkalmazni, de általános tudástárként is állandó segítséget nyújthat.

- JOHARI ABLAK**
#önismeret
#visszajelzés
- AZ ÚT ELŐTTEM**
#állapotjelzés
#önreflexió
- DIPLOMÁZÓ ATTITÜDÖK**
#mindset
#önreflexió
- IDŐTERVEZŐ**
#időmenedzsment
#gyakorlatiasság
- MEGÉRI HIBÁZNI**
#perspektívaátváltás
#hibakultúra
- TERVEZŐI IDENTITÁS WORKSHOP**
#jövőkép

Design eszköztár és Önfejlesztés eszköztár

Fontos lehetőséget biztosít tehát egy szabadon elérhető önfejlesztő eszközgyűjtemény, amit önállóan, öntanuló módon is használhatnak akár a hallgatók, de hatásukat legjobban az oktatási program folyamatába ágyazva, szakmai feladatokhoz kapcsolódóan, vezetett módon és csoportban alkalmazva érik el.

feladat leírása, módszer-tani ismeretek, források

MESTERMUNKA MÁTRIX

Szakon belül, a szakok közötti, és egyetemek közötti szinten teszi lehetővé az összehasonlítást, eligazodást az "Iránytű Diagram". Ez a mátrix a diplomamunkák jellege (experimentális/termékfókuszú), illetve az adott képzési hely oktatási fókuszsa (műszaki orientáltság/designközpontú) által meghatározott tengelyeken helyezi el a mesterszakos diplomamunkákat. A mátrix jellemzően a tervező szakok esetén nyújt értelmezhető szempontrendszert. Iránytűként segítheti a leendő hallgatók, a diplomázók, az oktatók, a diplomabizottság tagjainak munkáját.

A tengelyek által meghatározott négy negyedben:

- különböző tervezői karakterek jelennek meg
- más szakmai támogatást igényelnek hallgatók
- más háttértudású témavezetőre van szükség
- más jövőtervezési stratégia mentén választanak témát a hallgatók
- eltérő értékelési és visszajelzési szempontok érvényesek a diplomavédés során

A diagramon a diplomázó hallgatók megjelölhetik, hogy leendő mestermunkájuk hol helyezkedik majd el szándékaik szerint, érdemes ezeknek a terveknek az előnyeit és veszélyeit is kielemezni. Ezt a pozicionálást a félévek során többször is érdemes elvégezni, tanulságos látni, hogy mennyiben változnak az elképzelések a folyamat előrehaladtával.

digitális feladatlap beágyazva, képek, illusztrációk

*Mestermunka mátrix (Design eszköztár)
baloldalon instrukciók, linkek, definíciók, módszertani háttéranyagok,
jobboldalon a hozzá kapcsolódó Miro feladatlap beágyazva*

Oktatók és hallgatók

A felhasználók köre szerint is kétfelé oszthatjuk a tudástárban megtalálható tartalmakat. A hallgatói és az oktatói felületen tételesen ugyanazok a feladatok és eszközök találhatóak meg, de a hozzájuk tartozó instrukciók különböznek.

Az oktatók minden háttérinformációt és instrukciót megkapnak a feladtleírásokban arról, hogy milyen módon, milyen időkeretben, milyen más feladatokhoz kapcsolva, és a folyamat mely pontján alkalmazzák az adott eszközt. Az eszközökhöz készített feladatlapok órai, csoportos használatra, illetve az otthoni egyéni munkát (házi feladat) ösztönzően vannak előkészítve.

A hallgatók ugyanezen eszközök és a hozzájuk tartozó leírások olyan verzióját találják az oldalon, amely önálló, az órai keretektől független használatukat is lehetővé teszi. Az oktatóknak ezzel a házi feladatok kiadását, az órán végzett munka utólagos elmélyí-

tését, tudatosítását teszi lehetővé, a hallgatók kezébe pedig a saját motivációból fakadó egyéni fejlődés lehetőségét adja.

Kereshetőség

Az eszköztárakban a szűrők és a keresőmező segíti a tájékozódást. Az eszközök folyamatban elfoglalt helyére, valamint főbb céljaira, jellemzőire utalnak a szűrők, ezek segítik a keresést, ha a tervezés bármely pontján, vagy egy esetleges elakadás esetén segítő feladatot, inspirációt keres a hallgató. Az oktatók számára is adott ez a keresési forma, de számukra még kézenfekvőbb az idővonal segítségével tájékozódni az eszköztárban, ahol az oktatási program ívére illesztve, a négy szemeszter szerint találják meg az éppen szükséges feladatokat.

Digitális munkafelületek és feladatlapok

Munkafüzetekről és digitális feladatlapokról általában

A PLAT_FOR_MA eszköztár minden egyes eleméhez fejlesztettem digitális feladatlapokat. Ahhoz, hogy ezeket érdemben be tudjam mutatni, először a formátum funkcióit, jelentőségét és egyediségét ismertetem.

A munkafüzetek, feladatlapok az oktatás jól ismert, alapvető segédeszközei, amelyek funkcióit a digitális technológia segítségével és a vizuális elemek beemelésével tovább lehet bővíteni. Az alábbiakban olyan feladatlapok funkcióit ismertetem, amelyek akár digitális, akár analóg módon, de mindenképpen a vizualizációt hívják segítségül ahhoz, hogy a lehető leghatékonyabban támogassák akár az egyéni, akár a csapatmunkát.

Az ilyen feladatlapok neve az angol terminológiában „canvas” (azaz vászon), ami arra utal, hogy egy összetett munkafolyamat egyes részfeladatai egy nagy közös felületen jeleníthetők meg. A feladatlapok működhetnek egyaránt offline és digitális környezetben is – előző esetben használhatunk nagy méretű nyomtatványokat, utóbbi esetben pedig olyan, közösen szerkeszthető online grafikai felületeket, mint például az említett Miro vagy a Figma platformjai.

A canvas-ek használata széles körben elterjedt a kreatívipari, üzleti innovációs környezetben, a Design Thinking eszköztárában is sok hasonlót találunk. Ahogy Osterwalder és Pigneur az üzleti tervezéshez kapcsolódó feladatlapokról mondja „*A vásznak használata abban segítheti a munkánkat, hogy vizuálisan, adott lépéseket követve tervezzünk valamit. Ezért széles körben használják őket a design különböző területein és az üzleti életben (például Business Modell Canvas).*” (Osterwalder 2013)

A formátum lényege, hogy a lehető legegyszerűbben, magától értetődő módon vezesse végig a résztvevőket a munkafolyamaton – legyen az üzleti terv felépítése, akár a saját karrierútjuk megtervezése, vagy egy kutatási terv elkészítése. A folyamat végeredményét és egyes részelemeit egyben egy nagy térkép jellegű felületen láthatják. Ez a munkafelület igen strukturált, minden egyes lépéshez világos instrukciót ad a résztvevőknek, ezáltal lehetőséget nyújtva akár egyéni, akár csoportos munka elvégzésére is. A feladatvégzés lehet akár szöveges, akár vizualizácóra épülő, a lényeg, hogy könnyen átlátható formában jegyezhessek le az eredményeket, gondolatokat.

A feladatlap egyes egységei határozott sorrendben követik egymást, amit színek, nyilak, számok, vagy egyéb jelzések tesznek egyértelművé. A feladatokat rövid írásos instrukció írja le, és a feladatokkal töltendő optimális időtartamot is lehet jelölni. A munkafolyamat tehát akár önállóan, akár facilitátori, oktatói segítséggel is végigvihető (Féja, Csernátóny és Pais 2023a).

Az ilyen típusú feladatlap tehát vizualizálja és ezáltal átláthatóvá teszi magát a folyamatot, jól keretezi az időbeosztást és egyaránt dokumentálja a részeredményeket és a végeredményt. Mindezeknek köszönhetően megkönnyíti a csapaton belüli kommunikációt, és remek prezentációs eszköz is, hiszen akár egyes részeket kiemelve, akár az egészet áttekintve megkönnyíti a legbonyolultabb eredmények bemutatását. A feladatlapot újra és újra elő lehet venni, egyre nagyobb részletességgel ki lehet dolgozni, vagy frissíteni lehet a tartalmát.

A feladatlapot előkészítő oktatónak, facilitátornak arra kell figyelnie, hogy a feladat lépései és az azokhoz tartozó instrukciók világosak legyenek, és a felhasználók vizuálisan jól tudjanak tájékozódni, átlássák a folyamatot és annak eredményeit.

A digitális munkafelület – Miro

A feladatlapoknak helyet adó felület kiválasztásakor olyan, megbízhatóan működő, a hallgatók és oktatók számára is vonzó digitális terméket kerestem, ami a lehető legjobban modellezi egy közös fizikai térben végzett csoportos munka körülményeit, segíti a kollaborációt, a kommunikációt, a dokumentációt. A Miro felülete olyan lehetőségeket kínál, amely egyaránt támogatja az egyéni és a kollaboratív tanulási helyzeteket, szükség esetén a távoktatás felülete lehet, de blended learning helyzetekben is jól alkalmazható (például osztályteremben, élőszóban megvitatta a feladatokat, de a jegyzeteket a közös felületeken dokumentálva). Fontos szempont volt az is, hogy a felület használata minimális célzott oktatással elsajátítható legyen.

A Miro tehát egy online, dinamikus, kollaboratív platform, amely óriás méretű virtuális „táblákat”, munkafelületeket biztosít a felhasználók számára. Az osztálytermi tábla, vagy falfelület digitális leképezéseként érdemes ezekre a felületekre gondolni, ahol lehetőség van szabadon rajzolni, írni és elhelyezni különböző vizuális elemeket, például post-iteket, képeket és egyéb grafikai elemeket, amelyek segítenek a kreatív és strukturált munkafolyamatokban, együttműködésben. Mint egy valós workshop szituációban, itt is több felhasználó egyidejűleg dolgozhat ugyanazon a táblán, és láthatják egymás változtatásait valós időben. Ez is elősegíti a valós idejű kollaborációt és a csoportmunkát. A digitális munkafelületeket ugyanazzal a körültekintéssel és tudatossággal kell kialakítani az oktatóknak, ahogy egy fizikai tanulási környezetet esetén járnának el.

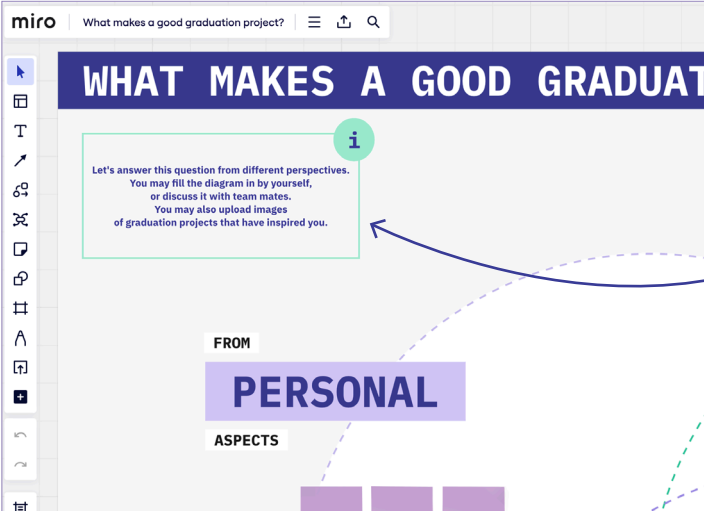
Ezeket a közösen szerkeszthető táblákat használhatók az általam fejlesztett feladatlapok is.

A Miro feladatlapok struktúrája

A Miro felületén létrehozott feladatlapok az előzőekben ismertetett logika szerint lépésről lépésre, részletes instrukciókkal vezetnek végig a hallgatókat az adott folyamatokon, feladatokon. Az egyszerű, pár perces feladattól a húsz lépéses, egész na-

pos workshop folyamatig különböző komplexitású feladatlapokkal dolgozhatnak a hallgatók – az oktatók ezekből állíthatják össze egy-egy alkalom, és az egész kurzus ívét. A feladatlapok szabadon szerkeszthetőek, így az oktatók az adott alkalom pontos tematikája, a csoport létszáma és egyéb változók mentén könnyedén személyre szabhatják. A feladatlapok oktatói verziója mellett mindig szerepel egy rövid instrukciós lap is, amely kifejezetten az oktatási körülményekre, az instrukcióadásra vonatkozik. A hallgatók csupán azokat az instrukciókat látják, amely közvetlenül a feladat elvégzéséhez szükségesek.

Az oktatói felületen külön instrukciós panel segíti a feladatkiadást.

Minden feladatlapon szerepel az összes instrukció, ami a feladat elvégzéséhez szükséges.

Digitális feladatlapok a Miro felületén, instrukciós panelek a hallgatóknak és az oktatóknak

A DESIGN THINKING ÉS ÖNFEJLESZTÉS ESZKÖZTÁRAK ELEMEI RÖVID LEÍRÁSSAL

Az alábbiakban a két eszköztárban található 25-25 feladat rövid ismertetése, és az azokhoz tartozó legfontosabb hivatkozások olvashatóak. A táblázatban olyan feladatok szerepelnek, melyeket a program fejlesztése során legalább egy hallgatói csoporttal kipróbálásra kerültek.

Az összes alább felsorolt eszközhöz tartozik egy vagy több digitális, a Miro felületén elérhető és szerkeszthető feladatlap. Az összes feladatlap megtalálható és kereshető a PLAT_FOR_MA felületén egyesével, ahol instrukciókkal, háttérinformációkkal, forráslinkekkel kibővített tartalmat olvashatnak a felhasználók. Mestermunka leírásom kiegészítéseként, a könnyebb áttekinthetőség érdekében az összes eszközt időrendben bemutató Idővonal diagram, és a hozzájuk tartozó digitális feladatlapok megtekinthetők⁴⁰ egyetlen közös Miro boardon. Az Idővonal diagram mellékletként is megtalálható.

Az itt megjelenített eszköztár folyamatosan – igény és új tapasztalatok szerint – bővíthető az oktatói közösség által, elemei igény szerint variálhatóak.

A PLAT_FOR_MA teljes eszköztára szemeszterek szerint idővonalra rendezve.

Jelmagyarázat

- Az eszköztár olyan összetett elemei, amelyek több, további eszközt, feladatot foglalnak magukban. Ezek lehetnek vagy soklépéses, komplex workshopokhoz előkészített feladatlapok (például: Villám-diploma) vagy egy témához tartozó különböző feladatok gyűjteménye. (például: kutatástervezés)
- a feladathoz instrukciós, vagy háttérinformációt tartalmazó hanganyag is társul
- a feladathoz instrukciós, vagy háttérinformációt tartalmazó mozgóképi anyag is társul

⁴⁰ <https://tinyurl.com/platformatoolkit>

Az eszköz	Rövid leírás	Forrás
1. félév // Orientáció		
Milyen a jó diploma? # célmeghatározás, szempontrendszer kialakítás, önreflexió	A diplomázásról való közös gondolkodás egyik bevezető, beszélgetésindító feladata. A hallgatóknak egyéni, kis-csoportos, majd a teljes csoportos beszélgetésben kell végiggondolnia, hogy milyen a saját definíciójuk szerint a „jó diploma”. Három szempontot, a végeredményt, a folyamatot a személyes megélést figyelembe véve vitatják meg gondolataikat. A beszélgetés során létrejön egy szófelhő, mely közös gondolkodási alapot teremt a későbbiekhez.	A szerző saját fejlesztése
Inspiráló diplomák # célmeghatározás, szempontrendszer kialakítás, benchmark elemzés	A hallgatók olyan nemzetközi és hazai diplomamunkákat gyűjtenek, amelyeket vagy nagyon inspirálóknak, vagy kifejezetten elrettentő példának tartanak. A projekteket elemzik azzal a céllal, hogy világosabban meg tudják fogalmazni azokat az értékeket és szempontokat, amiket egy diplomaprojekt kapcsán fontosnak tartanak. A gyűjtést végezhetik egyénileg is, de még hasznosabb, ha a csoportban megosztják és a mentor vezetésével megvitatják a tanulságokat.	A szerző saját fejlesztése
Mestermunka mátrix # orientáció, célmeghatározás stratégiaalkotás	A mestermunka mátrix tengelyei által meghatározott négy negyedben különböző tervezői karakterek jelennek meg. A hallgatók saját jövőtervezési stratégiájuk mentén választanak témát. Ezek tudatosíthatóak a közös beszélgetés során. A diagramon a hallgatók megjelölhetik, hogy leendő mestermunkájuk hol helyezkedik el aktuális szándékaik szerint. A folyamat része a tervek előnyeinek és hátrányainak kielemezése.	A szerző saját fejlesztése
Triple bottom line diagram # orientáció, célmeghatározás, fenntarthatósági szempontok felmérése	A <i>Triple bottom line</i> modell három aspektusa mentén értékelnek a hallgatók diplomamunkákat és egyéb projekteket, melyek a környezeti, a társadalmi és a gazdasági fenntarthatóság követelményeit mérlegelve kerülnek a diagram valamely szegmensébe. Optimális esetben egy koncepció a három szegmens közös metszetében helyezkedik el – ekkor tekintjük fenntarthatónak. Azon esetekben, ahol ez nem érvényesül, a csoport megvitatja, hogy milyen változtatásokkal kerülhetne középre az adott munka.	A szerző saját fejlesztése John Elkington <i>Triple bottom line</i> ⁴¹ koncepciójának diplomahelyzetre adaptálásával

41 <https://www.johnelkington.com/>

<p>Villámdiploma</p> <p># gyors döntéshozatal, a tervezési folyamat átlátása, kutatási téma tesztelése</p>	<p>A „Villámdiploma” egy olyan intenzív workshop melynek során összesen 4-5 óra leforgása alatt lemodellezzük a teljes diplomázási (vagy egyéb tervezési) folyamatot. A témakereséstől az első prototípusok teszteléséig minden tervezési fázist érintünk a lépésről lépésre megtervezett, időben szigorúan keretezett folyamat során. A feladat célja a gyors döntéshozatal gyakorlása, a teljes tervezési folyamat átlátása és tudatosítása, lehetséges diplomatémák gyors tesztelése.</p> <p>A komplex feladatlap a további eszközöket foglalja magában:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Egyszerűsített kutatási sablon ➤ Villáminterjú ➤ Kutatási eredmények összegzése ➤ HMW kérdés ➤ Brainwriting ➤ Páros brainstorming ➤ Rapid prototipuskészítés 	<p>A szerző saját fejlesztése a Stanford d. School Design <i>Thinking Crash Course</i>⁴² modelljének alapelveire építve</p>
<p>Gigamap</p> <p># rendszergondolkodás, tervezői felelőség tudatosítása, lehetséges kutatási témák térképezése</p>	<p>A csoport által több féléven át fejlesztett komplex mindmap, ahova azokat a jelenségeket, fontos témákat vezetik fel a hallgatók, amelyek őket tudatos tervezőként foglalkoztatják. A gigamapen megjelenő információk, hírek, inspiráló képek gyűjteménye állandóan bővül, ahogy egyre több témát, egyre részletesebben dolgoz fel a csoport közösen. Mindez azt a célt szolgálja, hogy rálátást nyerjenek a potenciális diplomatémákra, s azokat szélesebb összefüggésben lássák.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
2. félév // Témakeresés		
<p>Kutatási téma generálás</p> <p># szakmai önreflexió, célkitűzés</p>	<p>A témakeresés korai fázisában az egyénileg kitöltött gondolatértékelő segíti a hallgatókat abban, hogy megtalálják az első, őket érdeklő kutatási irányokat. Korábbi tervezési projektjeik áttekintése, későbbi karriertervük felvázolása és szakmai érdeklődésük vizsgálata után már könnyebben sorolnak fel lehetséges diploma témákat. Az eszköz jól összekapcsolható a „Gigamap” használatával, a közösen fejlesztett gondolatértékelőre átemelhetőek az egyéni gondolatok.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Kutatási téma értékelés 1.0</p> <p># szakmai önreflexió, döntéshozatal, analitikus gondolkodás</p>	<p>A hallgató különböző értékelési szempontokat és ellenőrző kérdéseket felsorakoztató feladatlapok segítségével elemezheti az általa javasolt potenciális diplomatémákat. Ez segíthet két vagy több téma közötti választásban, vagy egy téma alaposabb vizsgálatában. A vizsgálati szempontok között szerepelnek külső és belső tényezők (például a hallgató személyes céljai, az intézmény adta keretek és lehetőségek, stb) és a leendő projekt által kiváltott hatás kérdései is (innovációs érték, társadalmi, környezeti hatás, stb).</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>

42 <https://dschool.stanford.edu/resources/gear-up-how-to-kick-off-a-crash-course>

<p>Mindmap a kutatáshoz</p> <p># asszociáció, divergens gondolkodás, kutatási kérdések feltérképezése</p>	<p>A közismert gondolattérképezési eszköz speciális változata. A mindmapen olyan indítókérdéseket találunk a hallgatók, melyek, a kutatási témájukkal való ismerkedés első szakaszában segítik a gondolkodást. Az eszköz strukturált módon segíti a diplomázót abban, hogy meghatározza tágan értelmezett kutatási témájának részterületeit, altémáit és szerteágazó aspektusait. A mindmapen megjelenő gondolatok a kutatási kérdések megfogalmazását készítik elő.</p>	<p>Közismert eszköz promptokkal kiegészítve, a projekt tematikájához igazítva</p>
<p>Kutatástervező 1.0</p> <p># kutatás előkészítés, strukturált munka, időmenedzsment</p>	<p>A sablon egy részletes kutatási terv kidolgozását segíti. Lépésről lépésre vezet végig a hallgatókat a kutatási kérdések megfogalmazásától, előzetes feltételezéseik megfogalmazásán és a lehetséges kutatási eszközök számbavételén át a kutatás konkrét lépéseinek kidolgozásáig. A munkafelület teret ad a kutatási eredmények strukturált dokumentálására és a főbb következtetések, tanulságok megfogalmazására. A kutatástervező eltérő szintű kutatási folyamatok megalapozására is alkalmas.</p> <p>A komplex feladatlap a további eszközöket foglalja magában:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Témageneráló mindmap > Kutatási sablon > Kutatási eszközök rövid magyarázattal > Témageneráló mindmap > Kutatási eredmények összegzése > Insight > HMW kérdés 	<p>Csernátorny Fanni designer, Design Thinking és Service design szakértővel közös fejlesztés</p>
<p>„Öt miért?” a kutatásban</p> <p># tervezői és kutatói empátia, interjúeszköz, problémakeresés</p>	<p>Az „Öt miért?” közismert technikájához rendel sablont és a megértést segítő példákat a feladatlap. Az elsősorban interjúzást segítő kutatási eszköz arra bízattjai a hallgatókat, hogy a számukra érdekes kérdés kapcsán ne elégedjenek meg az első, sok esetben nem elegendően informatív válaszokkal, hanem a többszöri visszakérdezés eredménye képpen a téma mélyére tudjanak nézni, megérve a mélyen gyökerező valódi okokat. Ez a megfelelő tervezői brief megfogalmazásában segíti majd a hallgatókat.</p>	<p>Közismert eszköz, Saját fejlesztésű sablon</p>
<p>Design research podcast</p> <p># közérthető kommunikáció, kutatási tanulságok szintetizálása, disszemináció</p>	<p>Egy intenzív kutatási szakaszt követően olyan hanganyag rögzítésére kérjük a hallgatókat, amelyben a kutatás főbb eredményeit összegzik 5-10 percben. A gyakorlat abban segíti a diplomázót, hogy lezárja a kutatási fázist, és összegezze annak eredményeit saját maga és a külvilág számára. A feladat segíti, hogy a hallgatók a konzultációkon és prezentációkon lényegretörően tudjanak beszélni a témáról. Az eredmények összegzése azt is segít megítélni, hogy a téma mennyire vonzó számukra hosszabb távon is.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>

<p>Expo 1.0</p> <p># prezentációs formátum, lényegretörő kommunikáció, visszajelzőkérés</p>	<p>Az „Expo” egy olyan beszámolási forma, amelynek során a hallgatók projektjük adott állását nem a megszokott vetítéssel kiegészített prezentációs formában mutatják be, hanem egy interaktív kiállítást hoznak létre. Ennek során minden kiállító a munkája mellett áll, és kötetlenül, részletekbe menően, tartalmasabban beszélgethet arról tanáraival és más érdeklődőkkel. A sablon az expora való felkészülésben és az interaktív formátum megtervezésében segíti a hallgatót.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>3. félév // Kutatás</p>		
<p>Kutatási témaértékelés 2.0</p> <p># önreflexió, célmeghatározás, elmélyülés a kutatási témában</p>	<p>A végleges témaválasztást megelőzően segítik a diplomázó munkáját a korábbiakban már megismert témaértékelő feladatlaphoz hasonló sablonok. Az ellenőrző kérdések a kutatási téma finomhangolását segítik, ezeken keresztül megbizonyosodhat a hallgató hogy az adott vállalás belátható-e számára, a választás támogatja-e későbbi terveit, megvalósítható léptékű-e a kutatási feladat és megfelelően innovatív eredményeket várhat-e majd munkája végeredményéül.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Témabejelentő</p> <p># elköteleződés, lényeglátás, konvergens gondolkodás</p>	<p>A témabejelentő sablon az egyetem kötelezően kitöltendő dokumentumát veszi alapul. A diplomafolyamatot hivatalosan is megkezdő hallgatóknak röviden és lényegretörően meg kell fogalmazniuk a tervezett szakdolgozat és az arra épülő mester munka főbb célkitűzéseit, valamint informatív és átfogó címet kell választaniuk. A feladatlap egy többkörös kutatástervezési és egyeztetési folyamat eredményét rögzíti, segít betartani a formai elvárások adta kereteket.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése a MOME diplomafolyamatában kötelezően leadandó dokumentumhoz igazítva</p>
<p>Tervezési napló</p> <p># folyamatdokumentáció, önreflexió, tervezői énkép kommunikációja</p>	<p>A diplomatéma kiválasztásával megkezdődik az éles diplomázási folyamat. Ezzel egy időben a hallgatókat arra kérjük, hogy kezdjék el munkájuk folyamatos dokumentálását egy online tervezési napló formájában. A rendszeres bejegyzéseket a hallgatótársak és az oktatók követik, hogy naprakészen tudják segíteni a diplomázó munkáját. A feladatlap a tervezési napló megtervezését segíti, és egy helyen elérhetővé teszi az összes csoporttag tervezési naplójának linkjét.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>

<p>Kutatástervező 2.0</p> <p># iteráció, pontosítás, elmélyülés a kutatási témában</p>	<p>A kutatástervező sablon kibővített változata a hivatalos témaválasztást követő munka megkezdését támogatja. A szakdolgozattal kapcsolatos elméleti kutatás és azzal szoros összefüggésben a design kutatás részletes tervezését segíti, a már korábban használt kutatási tervezőhöz hasonlóan, de még célzottabban. Lépésről lépésre vezet végig a hallgatókat a kutatási kérdésektől a pontos akcióterv kidolgozásán keresztül a kutatási eredmények dokumentálásáig és elemzéséig.</p> <p>A komplex feladatlap a további eszközöket foglalja magában:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Részletes kutatási sablon > Kutatási eszközök rövid magyarázattal > Témageneráló mindmap > Kutatási eredmények összegzése > Perszóna profil > Insight > Rebrief – HMW kérdés 	<p>Csernátó Fanni designer, Design Thinking és Service design trénerrel közös fejlesztés</p>
<p>Expo 2.0</p> <p># prezentációs formátum, lényegretörő kommunikáció, visszajelzésekérés</p>	<p>A második félévben már megismert „expo” formátumban mutatják be a diplomázók az élesben, hivatalosan is megkezdett diplomafolyamatuk aktuális állását. Az „Expo 2.0” sablon abban segít, hogy megtervezzék, hogyan tudják a legjobban, interaktív formában, kezdetleges prototípusokat és maketteket is felhasználva megosztani eredményeiket. Állapotjelentést kell adniuk az elméleti kutatásról, de még fontosabb, hogy már előre tudják vetíteni a lehetséges mestermunkatervezési irányjaikat.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>4. félév // Kidolgozás</p>		
<p>Helyzetjelentés</p> <p># önreflexió, visszajelzésekérés, time management, peer learning</p>	<p>A diploma projekt utolsó, fejlesztési szakaszában a korábbiakhoz képest nagyobb hangsúly kerül az egyéni munkára, de továbbra is fontos, hogy a diplomázó csoport tagjai folyamatosan segíteni tudják egymás munkáját. Ehhez ad keretet és felületet a feladatlap, melyen a diplomázók lényegretörően összefoglalhatják munkájuk aktuális állását. Az elakadások, előrelépések, kérdések megosztásával strukturált formában kérhetnek visszajelzést a hallgatóársaktól, oktatóktól és minden további támogató szereplőtől.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Ötletfejlesztés</p> <p># divergens gondolkodás, inspiráció, koncepciófejlesztés</p>	<p>A feladatok segítségével a hallgatók különböző inspiráló kérdések mentén átgondolhatják, hogy milyen irányokban fejleszthetnék tovább egyes ötleteiket, vagy akár összetettebb koncepcióikat. A gyakorlat új inspirációt adhat elakadás, vagy kevés, nem kielégítő minőségű ötlet esetén, de ugyanígy segítheti a koncepció részleteiben való elmélyülést és fejlesztési munkát. Az ötletfejlesztést egyénileg és csoportosan is végezhetik a hallgatók, akár többször visszatérhetnek az eszköz használatához.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése az Instant cards⁴³ by Cellux Lab Wow és Grow kártyaszetjének kérdéseinek felhasználásával (Csernátó és mtsai, 2023 ; Csernátó és mtsai, 2024)</p>

⁴³ <https://instantcards.hu>

<p>Ötletértékelés</p> <p># konvergens gondolkodás, döntéshozatal, prioritizálás</p>	<p>Az ötletértékelő sablon a hallgatók megalapozott és gyors döntéshozatali folyamatait, a tervezés során születő ötletek értékelését segíti. A feladatlap többféle szempontrendszert is kínál az értékeléshez – például az újszerűség, hasznosság, megvalósíthatóság aspektusait. Ugyanakkor arra is bátorítja a hallgatókat, hogy megfogalmazzák saját értékelési szempontjaikat, ezáltal is erősítve a tudatos fejlesztési munkát.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Vázlattevő</p> <p># prezentációs készség, feedback befogadása, tervezői döntések melletti érvelés</p>	<p>A vázlattevői védés a diplomafolyamat meghatározó mérföldköve, a diplomavédés előtti utolsó hivatalos állomás. A formális prezentációs helyzetben a diplomázó munkáját a szakos szakmai bizottság ítéli meg. A feladatlap a vizsgahelyzetben elvárt prezentációs formátumok és tartalmi követelményeknek megfelelően segít strukturálni a bemutatni kívánt eredményeket, valamint felületet ad a prezentációra érkező visszajelzések dokumentálására.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Projekt absztrakt</p> <p># konvergens gondolkodás, lényegretörő kommunikáció, verbalitás</p>	<p>Az absztraktban a hallgatóknak az elkészült diplomamunkát kell tömör, lényegretörő ismertető szövegekkel bemutatni. Meg kell fogalmazniuk a projekt célját, működését és relevanciáját a „mit?” „miért” és „hogyan?” kérdésekre válaszolva. A szövegírás folyamata abban segíti a diplomázót, hogy megfogalmazza projektje lényegét és azt élő prezentációs helyzetekben is a lehető leghatékonyabban tudja előadni. A szövegek emellett a diplomamunkák egységes és hatékony kommunikációját támogatják.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése a MOME diplomafolyamatában elvárt leadandó kommunikációs anyagokhoz</p>
<p>Prezentációtervező</p> <p># időmenedzsment, prezentációs készség, tervezői identitás kommunikációja</p>	<p>A munkafelület a záró diplomaprezentációra való felkészüléshez nyújt szempontokat. A segítő kérdések mentén a diplomázó megtervezheti előadásának ívét, meghatározhatja annak sarokpontjait, stílusát, vizuális világát és főbb üzeneteit. A feladat segít a sok hónapos munka komplex eredményeit röviden és tömören átadhatóvá tenni, megtervezni az ehhez szükséges narratív keretet. Emellett néhány alapvető, prezentációstechnikai ajánlást is tartalmaz.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>

Az eszköz neve, PLAT_FOR_MA link	Rövid leírás	Forrás
<p>Diploma Iránytű 1.0-5.0</p> <p># egyéni célkitűzések, önreflexió, fejlődés nyomonkövetése</p>	<p>A teljes diplomafolyamaton átívelő munkafüzet azt szolgálja, hogy a hallgatók a diploma folyamat leelejétől struktúráltan tűzzék ki és ellenőrizzék a diplomázással és a teljes mesterképzéssel kapcsolatos céljaikat és eredményeiket. A munkafüzetet minden félév elején és végén kitöltik a hallgatók. Az eszköz egyszerre ad teret a szakmai és személyes célok, eredmények nyomonkövetésére. Bár a kitöltés egyéni munka, a csoporttal való megosztás és személyes mentoráció egészíti ki használatát.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése a Year-compass⁴⁴ éwertékelő keretrendszerből kiindulva</p>
1. félév // Tervezői identitás és célkitűzések		
<p>Hallgatói adatlap</p> <p># szakmai bemutatkozás, önreflexió, tervezői identitás</p>	<p>A vizuális adatlap elsősorban a hallgatók egymásnak történő kreatív, diplomázó szerepben való bemutatkozását segíti. Az adatlap első fele az eddigi eredményeknek, a tervezői identitáshoz kapcsolódó információknak ad teret, a második a diplomázással kapcsolatos célkitűzéseknek, kérdéseknek, gondolatoknak. Az önreflektív összegzésen túl abban segíti a hallgatókat, hogy aktívabban kapcsolódjanak egymáshoz, kommenteket, visszajelzéseket fűzzenek azokhoz a tartalmakhoz, amelyeket megosztottak magukról.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>A tervezői folyamat vizualizációja</p> <p># önreflexió, erősségek-gyengeségek detektálása, tervezői önismeret</p>	<p>A tervezői önreflexió fontos alapja a korrábbi tervezési folyamatokra való visszatekintés, azok részletes elemzése. Ennek segítségével világossá válhatnak a kihívást jelentő és a magabiztosan működtetett szakaszok, feladatrészek. A hallgatókat mindez az előttük álló diplomafolyamatra való tudatos felkészülésben támogatja. A feladat első felében a korábbi projektek részletező értelmezésére van lehetőség, a másodikban az ebből levont tanulságok mentén általános folyamatvizualizációra van tér.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Az út előttem</p> <p>◀</p> <p># imagináció, vízió, tudatosítás</p>	<p>A diplomázási folyamat legelső szakaszában segíti a ráhangolódást egy akkor még távolinak tűnő cél elérésére. A hallgatók különböző minőségű, hangulatú és jellegű utakat ábrázoló képek közül választhatják ki azokat, amelyekkel a legjobban tudják azonosítani aktuális érzéseiket, benyomásaikat a rájuk váró kihívással kapcsolatban. A feladatot egy hanganyag egészíti ki, ami egy imaginációs gyakorlattal hangolja a diplomázókat az előttük álló út elképzelésére.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Diplomázó attitűdök</p> <p># önreflexió, tervezői attitűdök értelmezése, rendszergondolkodás</p>	<p>A hatékony tervezői munkához és a diplomázás eredményes folyamatához szükséges készségekről kezdeményezünk beszélgetést. Első lépésként a hallgatók egyénileg, majd kis csoportban értelmezik a felkínált attitűd-csoportokat, részletezik, tovább bővítik a felsorolást, a közös beszélgetés során pedig megosztják egymással gondolataikat, korábbi tapasztalataikat. Végül egyénileg értékelik önmagukat, hogy ezáltal rálássanak erősségeikre és fejlődési irányokat tudjanak meghatározni a maguk számára.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>

44 <https://yearcompass.com>

<p>Mindsetkerék</p> <p># önreflexió, tervezői identitás, attitűdök feltérképezése</p>	<p>A mindset kerék a „Diplomázó attitűdök” feladatra épít. A korábbi feladat során megismert és részletesen értelmezett tervezői készségek mindegyike kapcsán külön értékelheti magát a hallgató egy egytől tízig tartó skálán. A diagramon a nyolc attitűddel kapcsolatos önértékelését egyszerre, vizualizált módon láthatja, mely abban segíti, hogy rálásson, melyek az erősségei és miben érdemes fejlődnie. Az önértékelési feladatot célkitűzéssel érdemes kiegészíteni.</p>	<p>Az „Életkerék” közismert önismereti eszköz újragondolása</p>
<p>Öt miért – Önreflexió</p> <p># önismeret, kutatói attitűd, peer learning</p>	<p>Az „Öt miért?” technikáját a hallgatók a kutatás folyamatából jól ismerik. Ez a feladatlap arra ad lehetőséget, hogy a többszörösen ismételt „miért?” kérdéseket saját személyiségükkel kapcsolatosan tegyék fel, ezáltal közelebb jutva olyan tényezőkhöz, amelyek hatással vannak teljesítményükre. A feladatot egyénileg, vagy párban beszélgetve is elvégezhetik, akár más önreflexióra épülő feladathoz kapcsolva, ha például az azok eredményeképpen tett megfigyeléseiket szeretnék jobban megérteni.</p>	<p>Közismert eszköz a projekt tematikájához igazítva</p>
<p>Instagram profilom öt év múlva</p> <p># vízió, karriercélok, személyes brand kialakítása</p>	<p>A tervezői jövőképről való gondolkodás vizuális eszköze. A hallgatóknak egy jövőbeli pillanatot kell kimerevíteniük, melyen keresztül bemutatják az akkorra előrevetített szakmai és személyes élethelyzetüket. A karrierkarrierrel, személyes előrehaladással kapcsolatos vágyaik és terveik jelenhetnek meg az instagram posztokban, melyek a mindennapi életet, munkakörnyezetet, aktuális designprojekteket és elismeréseket mutatják be egy 5 évvel későbbi időpontban.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Megéri hibázni</p> <p># retrospektív tanulás, hibázási kultúra, önreflexió</p>	<p>A feladatlap a hibázásról való beszélgetéshez ad kiindulópontot. Apropót teremt arra, hogy a hallgatók definiálják a hibázás és a kudarc fogalmait – első sorban szakmai tapasztalataik mentén. Saját történetek megosztására kérjük őket, melyek kapcsán meg kell fogalmazniuk, hogy miben erősítette őket a hibázás, mit tanultak belőle, illetve hogyan tudnák legközelebb elkerülni a kudarcot. A beszélgetés muníciót ad a későbbiekben bekövetkező hasonló helyzetek kezeléséhez.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Tervezői identitás workshop</p> <p># önarckép, életút analízis, szakmai jövőkép</p>	<p>Egy intenzív workshop során, több részletfeladaton keresztül kerülhetnek közelebb a hallgatók a tervezői identitásuk megismeréséhez. Feltérképezik saját életeseményeiket, melyek a jelen pillanatig formálták útjukat és szakmaválasztásukat. A „Johari ablak” eszközével megismerhetik, hogy társaik milyen képet alakítottak ki róluk. Egyszerű és játékos vizualizációs eszközökkel pedig megoszthatják azt a tervezői hitvallást és önarcképet, ami a munka eredményeképpen megszületett.</p> <p>A komplex feladatlap a további eszközöket foglalja magában:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Életút vizualizáció > Állásbörze > Johari ablak > Identitás-prototípus 	<p>A Fundamentals Academy „Designer’s Identity” kurzusának rövidített, digitális felületre áttett a szerzőkkel egyeztetett átdolgozása</p>

2. félév // Karriertervezés és feedback		
<p>Mindmap önreflexióhoz</p> <p># divergens gondolkodás, vizuális gondolkodás, asszociációs készség</p>	<p>A közismert gondolattérképezési eszközt hívjuk segítségül ezúttal célirányosan az önreflektív munkához. A mindmapen megjelölhetnek olyan fontosabb személyiségükhöz, tervezői karakterükhöz kapcsolódó témákat a hallgatók, amelyekkel kapcsolatban szeretnének mélyebben ásní. Ez a vizualizáció segít átlátni, hogy milyen tulajdonságok, jellemzők befolyásolják működésüket. A térkép kiegészíthet más gyakorlatokat, gondolatébresztőként, beszélgetésindítóként is jól működik.</p>	<p>Közismert eszköz a projekt tematikájához igazítva</p>
<p>Szakmai jövőképtervező</p> <p># karriertervezés, célkitűzés, folyamatvizualizáció</p>	<p>A komplex feladatlap egy többórás workshophoz ad keretet. A munkafelületen egymásra épülő feladatok sora viszi végig a résztvevőket a karriercélok kitűzésének folyamatán. A munka a jelen állapot felmérésével – lehetőségek, erőforrások feltérképezésével – kezdődik, amit a vágyott jövőkép megfogalmazása követ. Végül a feladatok abban segítik a hallgatókat, hogy a jelen adottságai és a jövőbeli vágyak között hidat képezzenek és akcióttervet dolgozzanak ki terveik megvalósítására.</p> <p>A komplex feladatlap a további eszközöket foglalja magában:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Öt miért? > Backasting a karriertervezésben > Erősségek-gyengeségek diagram > Kihívások a jelenben – Célok a jövőben > Célkitűzés feladatlap 	<p>„DICO toolkit for digital career stories” „I as a professional” feladata Csernátóy Fannival és Féja Dorottyaival közös fejlesztés (Féja, Csernátóy és Pais 2023b)</p>
<p>Szakmai életút vizualizáció</p> <p># visszatekintés és összegzés, vizualizációs készségek, storytelling</p>	<p>A szakmai életút vizualizációjával a hallgató lehetőséget kap arra, hogy eddigi projektjeit és fontosabb eredményeit áttekintse és azokat egy idővonalon megjelenítse, hogy egyben láthassa azokat. A legfontosabbnak ítélt öt szakmai projektet különböző szempontok szerint részletesebben elemeznie kell, a főbb tanulságokat összegezve pedig közelebb kerülhet saját tervezői identitásának megértéséhez és jövőbeli célkitűzéseinek tudatos tervezéséhez.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Ikgiai</p> <p># karriertervezés, célkitűzés, önreflexió</p>	<p>Az ikgiai egy olyan közismert önismereti eszköz melyet a diplomázók karriercéljaik megfogalmazása során hívhatnak segítségül. A következő aspektusok mentén kell végig gondolniuk érdeklődési köreiket, képességeiket és a környezet adta lehetőségeket: „Mi az amit szeretsz?” „Mi az amiben jó vagy?” „Mi az amire szüksége van a világnak?” „Mi az amiért meg fizetnek?” Ezen szempontok közös metszetében található az az optimális célkitűzés, ami felé lépni érdemes.</p>	<p>Közismert eszköz a projekt tematikájához igazítva</p>

<p>Önismereti tesztek</p> <p># önvizsgálat, rendszergondolkodás, visszajelzés kérés</p>	<p>Önismereti tesztek gyűjteménye, melyben olyan közismert, szakemberek által is javasolt forrásokat találhatnak a hallgatók, amelyekből tervezői vagy személyes identitásához kaphatnak elgondolkodtató reflexiókat. A gyűjtemény és az ahhoz rendelt instrukció lehetőséget ad arra is, hogy megfelelően keretezzük az ilyen, szakember nélkül egyénileg kitölthető tesztek limitációit és olyan forrásokat javasoljunk, amelyek biztonsággal támogatják a személyes fejlődést.</p>	<p>A szerző válogatása a projekt tematikájához kapcsolódó közismert önismereti tesztek közül</p>
<p>3. félév // Motiváció, fókusz, időmenedzsment</p>		
<p>Időtervező</p> <p># időmenedzsment, projekttervezés, gyakorlatiasság</p>	<p>A különböző időtávokra szóló, időtervezést segítő sablonok segítségével egy hétre, egy hónapra, egy szemeszterre vagy akár az egész képzésre vonatkozóan építhetik fel a hallgatók a munkatervüket. A kínált sablonok tágan értelmezett, rugalmas keretet kínálnak, arra bátorítják a diplomázókat, hogy ezeket alapul véve tervezzék meg saját időtervező segédleteiket, táblázataikat úgy, ahogy őket az a legjobban támogatja.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Időmenedzsment technikák</p> <p># projektvezetés, önálló tanulás, önzetett tanulási folyamat</p>	<p>A feladatlap több, az időmenedzsmentet támogató közismert eszközt sorakoztat fel, mint például az „Eisenhower mátrix”, vagy a „Pomodoro modell”. A technikákkal szabadon kísérletezhetnek a hallgatók annak érdekében, hogy az időbeosztásukkal kapcsolatos jellemző kihívásaikat megpróbálják orvosolni, csökkenteni. A gyakorlatok többféle probléma típusra reagálnak – például a feladatok közötti prioritizálásban vagy a munkaidő pontos beosztásában segítenek.</p>	<p>A szerző válogatása a projekt tematikájához kapcsolódó közismert időmenedzsment eszközökből</p>
<p>Kreatív írás</p> <p># verbalizáció, asszociációs készség, gyors döntéshozatal</p>	<p>A kreatív írás eszközt hívjuk segítségül a motiváció felébresztésére és célkitűzések tudatosítására. A hallgatók a gyakorlat során folyamatos írással adnak teret gondolataik áramlásának. Inspirációul nyitott végű mondatokat kapnak a feladat elején, melyekre reagálva születik meg az írott szöveg. A feladathoz, bár rendelkezésre áll digitális feladatlap, javasolt a valós fizikai térben való munka, a papír és toll használata, mely más minőséget, bevonódást eredményez.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Halogass okosan</p> <p># stratégia alkotás, tudatosság, tanulástervezés</p>	<p>A halogatás sokszor visszatérő akadályozó tényező a tervezési folyamat során. A halogatásnak azonban lehetnek olyan hozadécai is, melyeket végül a munka hasznára fordíthat a diplomázó. A jelenség háttérében húzóó jellemző tényezők megértésében, a hallgatók saját szokásainak feltérképezésében segít az eszköz, melynek eredménye képpen kialakíthatják stratégiáikat a halogatás elkerülésére, vagy annak pozitív oldalainak kiaknázására.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>
<p>Segítség, elakadtam!</p> <p># hibázási kultúra, kommunikációs készségek, peer-learning</p>	<p>Motivációjuk és új lendületetük megtalálásában segíti a feladatot a hallgatókat, amikor a szorongató határidők, a komplex feladat és a megfelelni vágyás nyomása alatt elakadnak, és nem tudják, hogy lépjenek tovább. Egyszerű kérdések mentén fogalmazhatják meg maguknak, hogy mi is az elakadás oka és mi hozhatna változást megrekedt helyzetben. A feladatot egyénileg vagy csoportban végezhetik a diplomázók, a beszélgetésbe bevonhatják témavezetőiket, mentoraikat is.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése</p>

4. félév // Relaxáció, koncentráció		
<p>Power pose</p> <p>▶◀</p> <p># testtudat, fizikai gyakorlat, stresszkezelés</p>	<p>A közismert technika azt tudatosítja a hallgatókban, hogy mozgásos gyakorlatokkal pozitív irányban befolyásolható mentális és szellemi állapotuk. Ezek közé tartozik a „power pose”, amelynek többek közt prezentációs, vagy egyéb vizsgahelyzetek előtti gyakorlása erősítheti a magabiztos megjelenést, a szorongás csökkentését. A feladatmegoldás a fizikai térben, offline formában történik, a digitális feladatlap az élmények, tapasztalatok, tanulságok rögzítésére ad felületet.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése Amy Cuddy: <i>Your body language may shape who you are</i> című előadása alapján Lőrincz Réka mentálhigiénés szakértői közreműködésével⁴⁵</p>
<p>Lélegezz!</p> <p>▶◀</p> <p># testtudat, mindfulness, szorongásoldás</p>	<p>A lélegzésgyakorlatok a stressz- és szorongásoldásban, a fókuszálásban, az izgulás csökkentésében lehetnek a hallgatók segítségére. Jó közérzetük megteremtése érdekében az egyszerű gyakorlatokat akár rendszeresen is alkalmazhatják, beépítve azt napi rutinjukba. A feladatmegoldás a fizikai térben, offline formában történik, az instrukciókat egy hanganyag biztosítja, a digitális feladatlap az élmények, tapasztalatok, tanulságok rögzítésére ad felületet.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése Lőrincz Réka mentálhigiénés szakemberrel szakértői közreműködésével</p>
<p>Imagináció</p> <p>◀))</p> <p># koncentrációs képesség, fókusztartás, stresszoldás</p>	<p>Az eszköz a stresszoldást és ezáltal a fókuszálást segíti egy rövid vezetett meditáció segítségével, melyhez az instrukciókat egy hanganyag biztosítja. A relaxációs folyamat lépéseit követve a hallgató ellazulhat, a gyakorlat után kiegyensúlyozottabban folytathatja munkáját. A feladatmegoldás a fizikai térben, offline formában történik – egyénileg vagy csoportban is végezhető, a digitális feladatlap az élmények, tapasztalatok, tanulságok rögzítésére ad felületet.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése Lőrincz Réka mentálhigiénés szakember szakértői közreműködésével</p>
<p>Fókusz</p> <p>◀))</p> <p># koncentrációs képesség, fókusztartás, konvergens gondolkodás</p>	<p>A diplomafejlesztés legutolsó szakaszában különösen nehézé válik a folyamatos figyelem fenntartása miközben számos döntést kell meghozni, és az egyre szorosabb időkeret miatt prioritizálni kell a teendőket. Az improvizációs színházi technikákra épülő feladat a divergens és konvergens gondolkodás közti váltás gyakorlásával segíti a kizökkent figyelem és a lendület visszaszerzését. A gyakorlatot kiegészítő digitális feladatlap az élmények, tapasztalatok, tanulságok rögzítésére ad felületet.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése Palkovits Nóra pszichológus és mentálhigiénés szakember szakértői közreműködésével</p>
<p>Reflektorfényben</p> <p># koncentrációs képesség, prezentációs képesség, improvizáció</p>	<p>A diplomaprezentáció magabiztos, és meggyőző előadásához alapos mentális felkészülésre is szükség van a tartalmi kidolgozáson túl. A korábbi prezentációs élmények elemzése, és a csoportban történő megosztása segít megérteni az ide kapcsolódó hiányosságokat és erősségeket. Az előadói és koncentrációs képesség fejlesztéséhez, a színpadi jelenléthez és az improvizációhoz kapcsolódó készségek mozgósításához, a kiegyensúlyozott és önazonos jelenlét elősegítéséhez talál a hallgató itt gyakorlatokat.</p>	<p>A szerző saját fejlesztése Palkovits Nóra pszichológus és mentálhigiénés szakember szakértői közreműködésével</p>

⁴⁵ https://www.youtube.com/watch?v=Ks-_Mh1QhMc

A PLAT_FOR_MA WEBOLDAL

<https://platforma.design>

A weboldal megtervezésével és fejlesztésével az volt a célom, hogy a mesterképzés hallgatói mindent egy helyen találjanak meg, ami a diplomafolyamatuk szisztematikus végigvitelében segítheti őket. Az oldal és a hozzá tartozó digitális felületek kialakításakor ugyanolyan körültekintéssel és hozzáállással jártam el, mint a korábbiakban, amikor fizikai tanulási környezeteket hoztam létre. Fontos szempont volt számomra, hogy a környezet lekövesse az adott oktatási tevékenység (például kurzus, workshop) programját, lépéseit. Szem előtt tartottam az átláthatóságot és használhatóságot, átgondoltam a lehetséges használati scenáriókat, figyelmet fordítottam a különböző tanulási helyzetek kiszolgálására (például közös és egyéni munka, vezetett és önálló tanulás). A tanulás-tanítási folyamatban érintett összes résztvevő (hallgatók, oktatók, további támogató szereplők) folyamatos kommunikációjának, aktív kapcsolódási lehetőségeinek megteremtése is a fő szempontok között szerepelt.

Az oldalnak orientációs szerepet szántam, ahonnan elérhető a PLAT_FOR_MA rendszerének minden eleme: feladatok, közösen szerkeszthető munkafelületek, a dokumentációs tárhelyek, a módszertani háttéranyagok és minden egyéb tartalom. A becsatornázott tartalmakhoz már létező platformokat választottam (például Miro, Google termékek), ezek fejlesztése nem képezte a munkám részét.

A főbb versenytárs termékek és hasonló képzésmenedzsment rendszerek (például Moodle⁴⁶, Canvas⁴⁷, Edmodo⁴⁸, Cypher Learning⁴⁹) áttekintése után tudatosan döntöttem úgy, hogy a fő gyűjtőfelületet nem már létező e-learning, vagy egyéb digitális oktatást támogató felületek valamelyikén alakítom ki, hanem személyre szabottan, az általam kitűzött célok és meghatározott irányelvek szerint hozom létre.

A weboldal felépítése

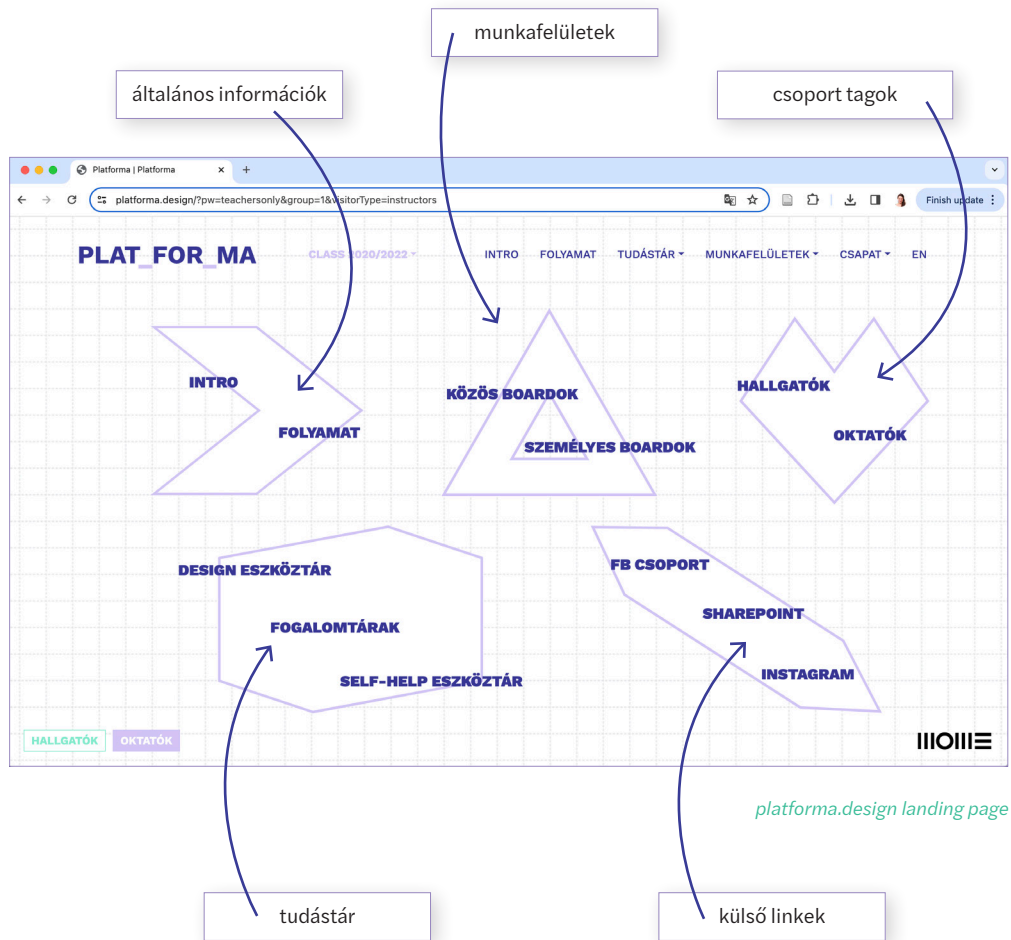
A PLAT_FOR_MA weboldal kétféle felhasználó számára kínál tartalmat: a hallgatók és oktatók külön aloldalra belépve kezdenek meg az oldal használatát. A kétféle felhasználói oldal alapvető szerkezete teljesen azonos. A megegyező struktúrában csupán a feltöltött tartalmak, információk variálódnak, ezek különböztetik meg a két felületet, így a szerkezetet mindkettőre vonatkozóan, egyidejűleg mutatom be. A platforma.design oldal tartalma az alábbi ábrán látható öt alapvető szegmensre bontható, amelyek vizuálisan is jól elkülönülnek a nyitóoldalon.

⁴⁶ <https://moodle.org>

⁴⁷ <https://www.instructure.com/canvas>

⁴⁸ <https://www.edmodo.com/>

⁴⁹ <https://www.cypherlearning.com/>

1. Általános információk

Ebbe a csoportba két aloldal tartozik. Az egyik (Intro) olyan háttérinformációkhoz juthatnak felhasználók, amelyek bemutatják a projekt alapvető céljait és a működés kereteit. A másikon (Folyamat) olyan folyamatábrákat, időterveket érhetnek el, amelyek átláthatóvá teszik a program ívét, tehát segítik az orientációt, a teljes folyamat megértését.

1.1. Intro

Rövid projektismertetés, a célok, keretek meghatározása olvasható ezen az aloldalon. Bevezetőként segíti az először az oldalra látogatót az orientációban. A hallgatók és az oktatók oldalán olvasható intro szöveg közel azonos, de mindkét csoport számára a saját szemszögéből ismerteti a PLAT_FOR_MA projektet.

1.2. Folyamat

A diplomafolyamat (a Miro felületén megjelenített) részletes folyamatábráját tanulmányozhatjuk az aloldalon, valamint tájékozódhatunk az egyes félévek aktuális időbeosztásáról.

2. Tudástár

A PLAT_FOR_MA egyik, az előző fejezetekben részletekbe menően ismertetett fő pillére. A *Tudástár* aloldalain érhető el minden fogalom-, feladat- és eszköztár, ami a négy félév során akár kurzusba ágyazva, akár önállóan alkalmazva segítheti a fejlődést.

2.1. Fogalomtárak

2.2. Design eszköztár

2.3. Önfeljesztés eszköztár

3. Munkafelületek

3.1. Személyes boardok

3.2. Közös boardok

A tudástár mellett a PLAT_FOR_MA másik kulcsfontosságú funkciójának adnak helyet ezek az aloldalak.

Minden félévben az összes hallgató kap egy-egy dedikált, személyes digitális munkafelületet (*személyes board / personal board*), ahol az egyéni feladataikat végzik el, dokumentálják folyamataikat, szabadon jegyzetelhetnek.

The screenshot displays the 'SZEMÉLYES BOARDOK' (Personal Boards) section of the PLAT_FOR_MA website. The page header includes the logo, 'CLASS 2021/2023', and navigation links for 'INTRO', 'FOLYAMAT', 'TUDÁSTÁR', 'MUNKAFELÜLETEK', 'CSAPAT', and 'EN'. A '1. FÉLÉV' (1st Semester) filter is active. The main content area features a list of personal Miro boards. The first board, titled 'Butter Kitti', is shown in a preview window, displaying a complex flowchart with various nodes and connections. Below it, the board for 'Csiby-Gindele Rebeka' is partially visible, showing a similar diagram. Each board has a 'GO TO BOARD' button. The left sidebar of the Miro boards shows standard editing tools like selection, text, and eraser.

A PLAT_FOR_MA Munkafelületek aloldalára beágyazott személyes Miro boardok

Ezt elképzelhetjük úgy is, mint egy végtelen számú jegyzetnek, rajznak, dokumentációnak helyet adó munkafüzet, amiben mindenki az adott félévben dolgozik. A személyes boardokon túl maga a hallgatói csoport is kap minden szemeszterben egy, a közös munkának, gondolkodásnak teret adó munkafelületet (*közös board / collab board*). Az eszköztárban elérhető Miro feladatlapok tartalma egyszerűen átmásolható akár a személyes, akár a közös felületekre, hogy ott dolgozzanak velük a diplomázók. A félévek során létrejövő számos Miro board szemeszterenként és személyenként kereshető a munkafelületek menüpont alatt, ezzel könnyítve meg a tájékozódást.

A Miro boardok az aloldalakon beágyazva, vizuálisan jelennek meg (azaz nem csupán egy másik oldalra átvezető linkként), ami több szempontból is fontos. A vizuális megjelenés lehetővé teszi, hogy egyszerre az összes hallgató munkafelületét is néhány gördítéssel könnyen átláthassuk, hiszen ezek egymás alatt sorakoznak. Könnyen összehasonlíthatóak a boardok, amelyekben könnyen megjegyzéseket hagyhatunk, vagy szerkeszthetünk is bennük valamit úgy, hogy mindehhez a PLAT_FOR_MA oldalát nem kell elhagynunk.

Mindezzel abban segítjük a hallgatókat, hogy könnyedén nyomon kövessék egymás munkáját, azokhoz hozzászóljanak, illetve, hogy saját dokumentációikat visszamenőleg is átnézzék..

Az oktatók számára is egyszerűen áttekinthető az összes hallgatói munka, a házi feladatok könnyen javíthatók, összehasonlíthatók, kommentelhetők. Mindez lehetőséget ad egy-egy hallgató munkájának, fejlődési ívének teljes nyomon követésére.

4. A csapat

4.1. Hallgatók

4.2. Oktatók

A program már ismerttetett alapvetése, hogy az egyént körülvevő közösség erejére épít. Ennek evidensnek tűnő feltétele, hogy a folyamat minden szereplője ismerje egymást, a gyakorlati életben ez mégis gyakran csak hiányosan teljesül. A hallgatókat és az oktatókat bemutató aloldalak arra szolgálnak, hogy mindenki megoszthassa magáról a legfontosabb alapvető szakmai információkat és a mestermunka folyamathoz kapcsolódó gondolatait.

A hallgatói adatlapok különlegessége, hogy egy „before-after” állapotot is láthatunk – akik még a képzés aktív szereplői, a diploma folyamat előtti várakozásaikat, céljaikat osztják meg, akik pedig már sikerrel diplomáztak, közzéteszik a munkájuk eredményét és az őket követő évfolyamoknak megfogalmazzák tapasztalataikat, üzeneteiket.

Az oktatók aloldalán a potenciális témavezetők és az állandó támogatói szereplők köre jelenik meg (például visszatérő trénerek). Ők azzal kapcsolatban osztanak meg információkat, hogy milyen szakmai témákban érdemes őket keresni, milyen korábbi projektek témavezetői voltak.

BEFORE

AFTER

KRISZT ANNAMÁRIA

BA tanulmányok

BME, Ipari termék-és formatervező mérnök BA

online portfólió

soon

diploma blog

<https://www.tumblr.com/blog/mestermunka-forma>

témák, amik tervezőként közel állnak hozzám:

Art&tech témaköre: mind installáció, élményelem, alkotás szinten, mind társadalmi szinten (digitális elmagányosodás, technológiai önrendelkezés, edukáció). Környezeti problémák, fenntarthatóság, zero waste, tudatosság, élelmiszer-hiány, csökkenő élettér.

gondolatok a diplomafolyamatról

A mestermunkát, és az ehhez kapcsolódó folyamatokat, tanulást, útkeresést izgatottan várom. Új élmény ennyire tudatosan, irányítottan, mégis nyitottan hozzákezdni az első lépésekhez. Motivál, hogy hasznos és izgalmas tárgyat hozzak létre, bízom abban, hogy tanulok az eddigi hibáimból, és a hiányosságaimat fejleszthetem. Több terület is közel áll hozzám, foglalkoztat a zero waste működés kisebb közösségeken belül, a lakossági szintű növényinkubációs folyamatok, illetve a digitális elmagányosodás problémaköre is. Szeretném nyitva tartani a gondolkodási folyamatot, mivel hajlamos vagyok egy-egy konkrét termékötlet mentén elindulni, kizárva ezzel sok más irányt.

#zerowaste #növények #élettér

#műanyagújrahasznosítás #lakossági #greendesign

Hallgatói adatlap

Oktatói adatlap

CSERNÁTONY FANNI

szerepe a mestermunka folyamatban
választható témavezető

fontosabb kurzusok, oktatott tárgyak a mesterképzésben
Service Design modul

linkek
www.celluxsoport.hu

fontosabb diplomamunkák témavezetőként

Simon Borbála - Buborékfarm (biológia oktatási segédeszköz), Fekete Fruzi - Impressions (ékszerkollekció), Erdei Rebeka - Hozzad fűződik (terápiás eszközkészlet), Czani Fanni - Oxi (kémiai edukációs játék), Cser Boglárka - STEAM3D (3D tervezést oktató játék készlet), Bárány Anna - Variobox (csokoládé tároló és kínáló szett)

gondolatok a diplomafolyamatról

A mestermunka egy jó lehetőség arra, hogy megmutasd az erősségeidet. Sokszor a mesterképzésen túl is kijelölhet egy irányt, amire az emberek emlékezni fognak veled kapcsolatban és hasonló megbízásokkal keresnek majd fel. Éppen ezért fontos a jó témaválasztás, ami a világban és számodra is releváns és érdekes, de mindenképpen kell, hogy tartogasson valami kihívást is. Ne feltétlenül egy tárgyat válassz ki, amit meg fogsz tervezni, hanem egy problémát, aminek a megoldásához keresel majd megfelelő eszközt.

#servicedesign #rendszertervezés #oktatás
#közösségtervezés #participativedesign #cocreation
#designthinking #módszertan #designresearch
#kiállítástervezés

PLAT FOR_MA CLASS 2023/2025 - INTRO FOLYAMAT TUDÁSTÁR - MUNKAFELÜLETEK - CSAPAT - EN

HALLGATÓK

NÓRA SZILÁGYI

BA tanulmányok
MOME Product Design BA

online portfólió
<https://www.behance.net/szilagyinora> https://www.instagram.com/nora_szilagyi/ <https://issuu.com/szilagyinora>

diploma blog
soon

témák, amik tervezőként közel állnak hozzám:
everyday functionality, traditions, furniture design, middle is the message, social projects

BULCSÚ BERZSÁK

BA tanulmányok
MOME Product Design BA

online portfólió
<https://www.behance.net/gallery/157509643/portfolio-2022>

diploma blog
<https://www.instagram.com/diplomaproject1111/?hl=hu>

témák, amik tervezőként közel állnak hozzám:
design + health / A question I like in the topic: "Can design make for healthier communities?" - fuseproject

MÁTÉ GUTHY

BA tanulmányok
MOME Product Design BA

online portfólió
<https://www.instagram.com/mateguthy/> https://issuu.com/mateguthy/docs/portfolioooo_oldalparok_javitott_compressed

diploma blog
<https://www.tumblr.com/blog/mguthydiploma>

témák, amik tervezőként közel állnak hozzám:
gastronomy, parametric design, retro, public transportation, traditions

Hallgatói adatlapok

5. Külső linkek

5.1. Facebook

5.2. Instagram

5.3. Sharepoint

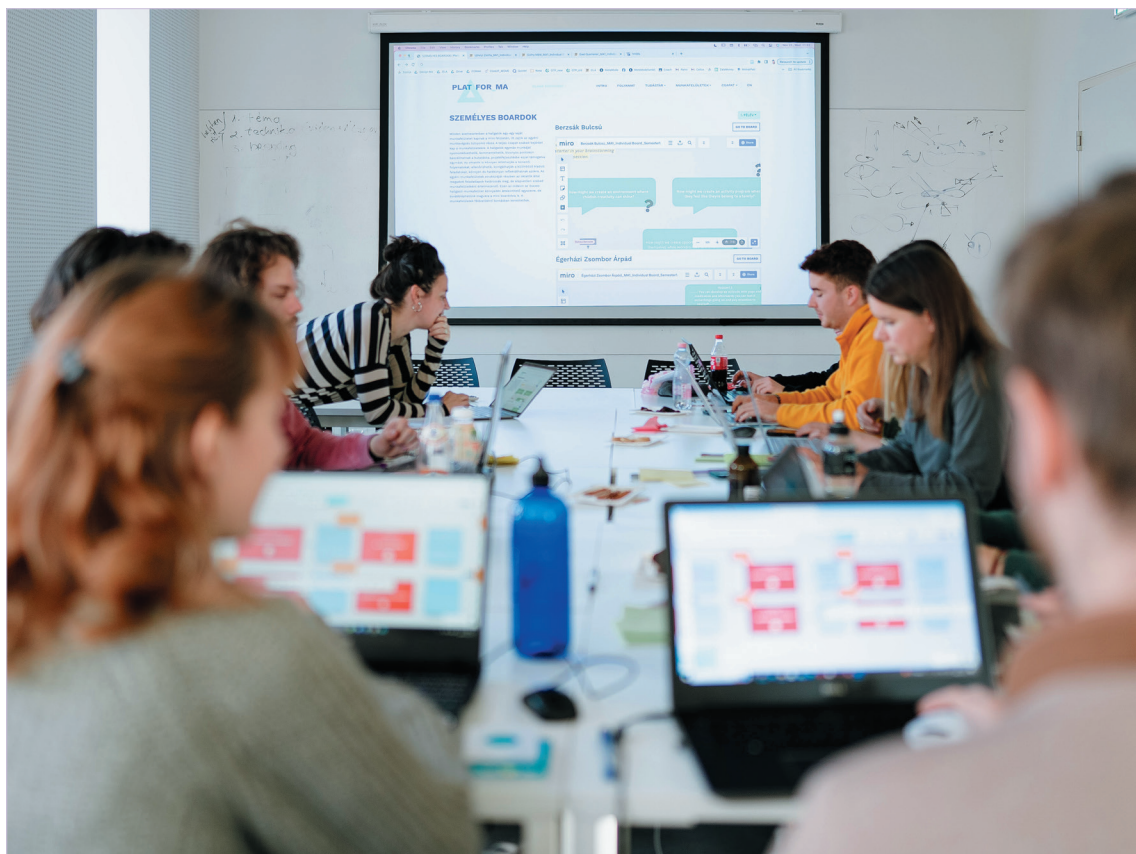
Innen érhető el minden olyan link, ahol további információkat, anyagokat, dokumentumokat érnek el a hallgatók.

Adatvédelem, személyes tartalmak kérdése

A felület minden hallgatói csoportnak (mesterszakos évfolyamnak) saját, jelszóval védett felületet biztosít. A nyitó oldalon nem csak azt választhatjuk ki, hogy oktatóként vagy hallgatóként lépünk a rendszerbe, hanem azt is, hogy melyik évfolyam anyagait szeretnénk megnézni.⁵⁰

A számos szereplő (hallgatói csoportok, témavezetők, vendégoktatók, diplomafolyamat mentor) jelenléte, és a személyes és ezáltal érzékeny információk megosztása nagyon hamar felvetette az adatvédelem és a láthatóság kérdéseit és szükségessé tette a biztonságos használat feltételeinek megteremtését. A fejlesztés e korai szakaszában

⁵⁰ 2024 februárjában négy évfolyam szerepel az oldalon

PLAT_FOR_MA órai kollaboratív és egyéni használat
(fotó: Rácmolnár Milán)

a jelszóval védett oldalak bevezetésével olyan egyszerű technikai megoldást keresem, ami egyszerre ad biztonságérzetet a hallgatók számára azzal kapcsolatban, hogy a munkáikat csak azok láthatják, akik arra jogosultak (oktatóik és évfolyamtársaik), de egyben teret is ad arra, hogy saját évfolyamtársaik munkafelületeit követhessék és azokon megjegyzéseket hagyhassanak. Ugyanígy fontos volt lehetővé tenni, hogy minden hallgató láthasson minden hallgatói adatlapot (bárkiét, bármelyik évfolyamból), böngészhessenek korábban végzett társaik mestermunkái, diplomablogjai, számukra hagyott üzenetei között, illetve a még aktív hallgatótársak megosztott információi között. Az oktatók az oktatói oldal fő jelszavának megadása után jelenleg minden hallgatói munkához eléréssel rendelkeznek.

Használati esetek (use case)

Az alábbiakban azt mutatom be, hogy milyen esetekben és hogyan használják az oldalt az egyes felhasználók.

Hallgatók

Órai használat (tantermi/online):

- A személyes vagy a közös munkafelületeken az óra idejében zajlik a munkavégzés az oktató irányítása, facilitálása mellett
- A PLAT_FOR_MA felületén egyszerre átláthatja ilyenkor az összes hallgatótárs felületét bárki – ezeket az oktató ki is vetítheti
- A személyes boardok közös használatba kerülnek az óra idejére: tanári instrukciók alapján jegyzeteket, kommenteket hagyhatnak egymás feladatlapjain, illetve a közös munkafelületeken

*PLAT_FOR_MA órai kollaboratív használat
(fotó: Rácmolnár Milán)*

Órán kívüli használat:

- Házi feladat elvégzése
- Inspirálódás a tudástár anyagai között (saját kezdeményezésre történő önálló használat)
- A többi hallgató anyagainak áttekintése (inspirálódás, vagy visszajelzés adás, segítségkérés)
- Tájékozódás az adott szemeszter időbeosztásáról, aktuális eseményeiről

Diplomafolyamat mentor

Órai használat (tantermi/online): mint a hallgatóknál

Órára történő felkészülés:

- Megfelelő feladatok, eszközök kiválasztása
- A megfelelő tanulási környezet kialakítása
- A feladatlapok az aktuális hallgatói csoport adottságaihoz és az aktuális programhoz való testreszabása, átszerkesztése
- A feladatok hallgatói munkafelületekre való átmásolása (személyes, vagy közös)
- Az előző alkalom után elkészített házi feladatok ellenőrzése a munkafelületeken, visszajelzések az elvégzett feladatok kapcsán
- Új eszköz fejlesztés és feltöltés
- A Miro és a PLAT_FOR_MA rugalmas rendszerei lehetővé teszik, hogy a feladatlapok újabb verziói, illetve új feladatlapok szülessenek. Ezeket az oktató feltöltheti a felületre.

Témavezető

Konzultációkra történő felkészülés:

- A témavezetett hallgatók munkafelületeinek rendszeres követése, előrehaladásuk konzultáció előtti ellenőrzése vagy a konzultáción történő közös áttekintése
- A témavezetők célzottan küldhetnek feladatot is a PLAT_FOR_MA eszköztárból épp az aktuális tervezési szakasznak megfelelően
- Az egész csoport munkafelületeinek eseti gyors áttekintése azok előtt a közös visszajelző alkalmak előtt, amikor az oktatói közösség az összes diplomázó státuszjelentését meghallgatja

Tréner vagy vendégoktató

Előzetes tájékozódás a hallgatókról és a csoportról

- Hallgatói adatlapok áttekintése, mielőtt az időszakosan bekapcsolódó kolléga a csoporthoz érkezik (például improvizációs tréner, a mestermunka folyamatra visszajelző board tagja)
- A hallgatók valamelyik vonatkozó feladatmegoldásának előzetes átnézése, ami kapcsolódik a trénerrel/tanárral való közös munkához

VIZUÁLIS MEGJELENÉS

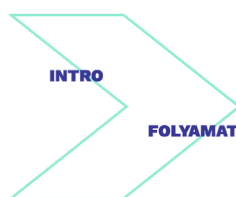
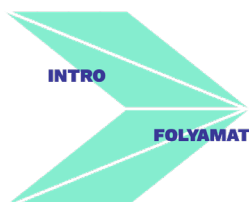
A kiinduló cél egy olyan tiszta, átlátható, könnyen alakítható átfogó arculat létrehozása volt, amely minőségével inspirálóan hat használóira. A weboldal grafikai terveit általam kidolgozott és meghatározott kreatív koncepció alapján Jekli Ágnes készítette.

Ikonok

A korábban ismertetett főbb tartalmi szegmensek vizuális megjelenítése képezi a weboldal grafikai világának alapját. Öt geometriai forma jelzi az egyes csoportokat a nyitó oldalon, ezzel segítve a látogató orientációját. Ez az ikonrendszer következetesen végighalad a weboldal egyes aloldalain, valamint ugyanígy megjelenik a digitális feladatlapokon (Miro boardok) és az instagramon közzétett tartalmakon is.

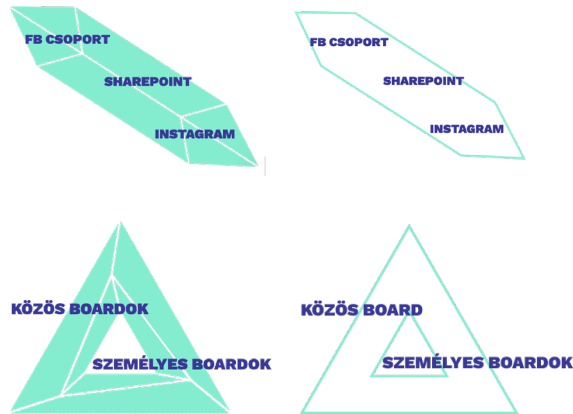
SZÍV ➤ a mestermunka fejlesztésben résztvevők, a csapat tagjainak kohézióját jelöli

NYÍL ➤ a haladás és a folyamat irányát, a mozgásban levést jelöli

DOBOZ ➤ a könyvtárra, fiókra, tároló rendszerre utal. A dobozokat „kinyitva” találhatjuk a feladatokat, segédleteket, eszközöket

IRÁNYTŰ > az orientációra utal

HÁROMSZÖG > a munkaterület jelöli, „itt munka zajlik!”

Színek

A színválasztásnál a tiszta, jól strukturált, egyszerű megjelenés elérése volt a cél. Összesen három fő színnel és azok egy-egy kevésbé telített további verziójával épül fel a weboldal. A lila, a zöld és a kék színek bár többszörös jelentéstartalommal bírnak a különböző kontextusokban, következetesen vezetnek a felhasználót a tájékozódásban. A zöld szín tartalom tekintetében a design eszköztárat különbözteti meg a lila önfejlesztő eszköztártól, míg felhasználó szempontból a hallgatói felhasználói oldalt különbözteti meg a lila oktatói felülettől. A lila és a zöld színek kevésbé telített árnyalatai a bizonyos gombok, ikonok aktív és inaktív variációit különböztetik meg. A sötétkék a feliratok és a szövegek színe.

A weboldal háttérszíne az egyszerűséget, átláthatóságot, tisztaságot, kontrasztot megteremtő fehér – egyedül a nyitó oldalon jelenik meg egy halvány, a Miro boardok grafikáját megidéző négyzethálós háttérminta.

A név és a logó

A logó a projekt nevéből egyszerűen képzett tipográfiai megoldással operál, ami finoman teret ad annak a szójátéknak, ami eredetileg a névadás mögött rejlik (Platform-For-Forma-MA szavakból összeálló fantázianév). Az egyszerű tipográfiai verzió mellett az egyes aloldalakon a PLAT_FOR_MA felirat ikonokkal kiegészült változatai is megjelennek. A logó a weboldalon túl a Miro boardokon szereplő feladatlapokon is szerepel.

PLAT_
FOR_ **PLAT_FOR_MA**
MA

Feladatlapok

A Miro felületén limitáltak az egyedi grafikai megjelenítés lehetőségei, de fontosnak tartottam, hogy az adott keretek között is egységesen és az arculatba illeszkedő módon jelenítsem meg a feladatlapokat. A feladatlapok az elmúlt három év során számos formában, színvilágban, logikával készültek el, ezeket a meglévő színekódokat használva és azokat kiegészítve letisztítottam, és egységesítettem.

SZAKMAI JÖVŐKÉPTERVEZŐ

JELEN / 2022

1 CHALLENGES

Think about your challenges for the present. What are your main and secondary challenges? How do you feel about them? What are your goals for the future? What are your hopes for the future in your profession?

2 WHY, WHY, WHY?

Why do you feel that way about the present? Why do you feel that way about the future? Why do you feel that way about the future? Why do you feel that way about the future?

3 ME IN THE PRESENT

Based on what you just learned about yourself, identify the things with which you identify. Identify yourself in your present professional life!

7 WHAT OBSTACLES ARE THERE?

What obstacles are there in the way of your goals? Think from the best, if you can see and write a New Year's resolution.

9 IDEAS

How might I ... ?

What might I ... ?

11 ROADMAP TO THE FUTURE

Based on what you just learned about yourself, identify the things with which you identify, picture to reach your present professional life!

8 INTERNAL AND EXTERNAL SOURCES

What sources do you have for your goals? What are your internal sources? What are your external sources? What are your external sources? What are your external sources?

10 EVALUATING IDEAS

Choose the ideas that are feasible, useful and desirable to you!

11.1 ROADMAP TO THE FUTURE

Based on what you just learned about yourself, identify the things with which you identify, picture to reach your present professional life!

JÖVŐ / 2027

4 MY GOALS FOR THE FUTURE

What are your goals for the future? What are your goals for the future? What are your goals for the future? What are your goals for the future?

5 WHAT DOES MY FUTURE LOOK LIKE?

What does your future look like? What does your future look like? What does your future look like? What does your future look like?

6 HOW MIGHT I ...?

How might I ... ?

DIPLOMÁZÓ HALLGATÓ MINDSETEK

1

Continue the list, which shows what attitudes and skills a graduating student needs during the graduation process. Add more possible attitudes, or go and details in the ones already there. Discuss it in teams and share afterwards, evaluate yourself, what are you good at and what do you need to improve.

DIVERZENS GONDOLKODÁS

How can we develop a mindset that is open to different perspectives, ideas, and solutions? How can we develop a mindset that is open to different perspectives, ideas, and solutions?

KONVERGENS GONDOLKODÁS

How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution? How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution?

ÉRTELMEZÉS ELFOGADÁSA

How can we develop a mindset that is open to different perspectives, ideas, and solutions? How can we develop a mindset that is open to different perspectives, ideas, and solutions?

TÖRTÉNETHESÉLES

How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution? How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution?

KOOPERÁCIÓS KÉSZSÉG

How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution? How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution?

RENDSZERGONDOLKODÁS

How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution? How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution?

EMPÁTIA

How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution? How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution?

VIZUALIZÁCIÓS KÉSZSÉG

How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution? How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution?

CYKORLATÁSSÁG

How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution? How can we develop a mindset that is focused on finding a single, best solution?

Feladatlapok a Miro felületén

PLAT_FOR_MA füzetek órai használat közben
(fotó: Rácmolnár Milán)

Nem digitális felületek

A grafikai elemek a digitális felületeken túl kézzelfogható tárgyakon is megjelennek. A program felépítése során különös figyelemmel voltam a hibrid megoldásokra annak érdekében, hogy az online jelenlét és a digitális felületek használata mellett megjelenjenek a fizikai, osztálytermi helyzetek, a személyes kommunikáció és az offline eszközök használata is. Ezt erősítendő minden hallgató a program elején egy valódi, papíralapú jegyzetfüzetet kap szabad felhasználásra, hogy a lehető legtöbb helyzetben motiválja őket a skicelésre, kézi jegyzetelésre. A füzet grafikája követi a weboldal vizuális megoldásait. A füzet legvégén egy matrica kollekció ad játékos lehetőséget arra, hogy a füzetben megjelenjenek a feladatokon keresztül megismert mottók, hívószavak, kulcs gondolatok, ezzel is tudatosítva a projekt szellemiségét.

ZÁRSZÓ

A PLAT_FOR_MA projekt életrehívója az a megállapítás, hogy a design mesterképzéseket záró diplomaprojektek stratégiai jelentőségűek az egyetemek és a hallgatók szempontjából egyaránt. Az oktatási program, a hozzá kapcsolódó eszköztár és az ezeket összefogó digitális felület négy évfolyam és három tervező szak munkáját segítette az elmúlt években a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Design Intézetének mesterképzéseiben. Ezzel intenzív és strukturált tanulási folyamatot biztosított a mesterszakos design hallgatóknak a témaválasztástól a projektfejlesztésen át a sikeres diplomavédésig.

A kezdeményezés különlegessége, hogy a tervezői feladatokkal szoros összefüggésben a hallgatók önismereti munkájára is kiemelt figyelmet fordít, a designmódszertani képzés mellett a folyamatos önreflexiót, szakmai és személyes célok megfogalmazását helyezi a fókuszba. Az diplomatémák meghatározásának összetett folyamatában csúcsosodik ki ez a törekvés, amelynek célja, hogy az egyéni kutatási témákat a karriercélokkal összhangban válasszák ki a hallgatók.

Az oktatási programcsomag módszertani gerincét a Design Thinking szellemisége adja, mely egyszerre ad keretet a tervezői és az önsegítő folyamatoknak egyszerűen modellezhető lépéseivel és eszköztárával.

A programcsomag elemei designoktatásra optimalizált tanulási környezetet biztosítanak, amely a tervezői gondolkodás strukturájára és a vizuális eszközök alkalmazására épít. A digitális munkafelületeket, az egyes eszközökhöz tartozó feladatlaponkat összefogó platform rendszerezi és dokumentálja a tervezők gondolkodási folyamatát.

A hallgatói visszajelzések arra utalnak, hogy komoly hozzáadott értéket látnak a vezetett és kollaboratív munkának teret adó rendszer használatában. Ennél még fontosabb támogató tényezőként tekintenek saját hallgatótársaik jelenlétére, azaz arra a csoportra, amely egyénileg vezetett tervezői folyamatuk során aktívan végigkíséri őket. Az „egyéni munka csapatban” szellemisége meghatározó a PLAT_FOR_MA összes elemére vonatkozóan. Ennek köszönhetően a csoport tagjai eredményesebben fejleszthetik projektjeiket.

Mestermunkám fejlesztének és gyakorlatba történő átültetésének eddigi eredményei a hallgatókkal való munkában bontakoztak ki. A következő lépés az oktatótársakkal való szorosabb közös programalkotási, eszköztárfejlesztési munka. Célom a PLAT_FOR_MA más szakterületeken, más képzések keretei között való alkalmazhatóságának vizsgálata, adaptálhatóságának megteremtése.

BIBLIOGRÁFIA

- Barcza Dániel, Derényi András, Halasi Rita Mária, Juhász Ákos, Kopek Gábor, Kovács Dániel. 2015. MOME Laboratory – Kreatív Innovációs Tudáspark – Integrált intézményfejlesztési program – I kötet, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest
- Benammar, Karim. 2004. *Conscious Action Through Conscious Thinking: Reflection Tools in Experimental Learning*.
- Brown, Tim. 2019. *Change by Design: How Design Thinking Transforms Organizations and Inspires Innovation. Revised and Updated*. New York, NY: Harper Business, an imprint of HarperCollins Publishers.
- Buchanan, Richard. 1992. *Wicked Problems in Design Thinking*. Design Issues 8 (2): 5–21.
- Burnett, William, and David J. Evans. 2016. *Designing Your Life: How to Build a Well-Lived, Joyful Life*. First edition. New York: Alfred A. Knopf.
- Carnell, Brent (2017). *Connecting physical university spaces with research-based education*. Journal of Learning Spaces 6(2) June.
- Cross, Nigel. 1982. *Designerly Ways of Knowing*. Design Studies 3 (4): 221–27.
- Csernátó Fanni. 2022. *Nem csak a részvétel a fontos*. DLA dissz. Budapest: Moholy-Nagy Művészeti Egyetem
- Csernátó, Fanni, Panni Pais és Barna Máté. 2023. *Instant Wow kártya*, Instantcards, saját kiadás
- Csernátó Fanni, Panni Pais, Barna Máté és Féja Dorottya. 2024. *Instant Grow kártya*, Instantcards, saját kiadás
- Csernátó Fanni, Pais Panni, és Lipták Ildikó. 2018. *Designgondolkodás az iskolában I.* – Módszergyűjtemény – Tanári kézikönyv. Moholy-Nagy Művészeti Egyetem.
- Csernátó Fanni, Pais Panni, és Lipták Ildikó. 2018. *Designgondolkodás az iskolában II.* – Játékgűjtemény – Tanári kézikönyv. Moholy-Nagy Művészeti Egyetem.
- Dass Ram és Paul Gorman. 1985. *How Can I Help? Stories and Reflections on Service*. New York: Knopf.
- Design Council. 2005. *Eleven lessons – A study of the design process*. London: Design Council.
- Dewey, John. 1997. *Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education*. New York: Free Press.
- Design Council. 2005. *Eleven lessons – A study of the design process*. London: Design Council.
- Doorley, Scott, Sarah Holcomb, Perry Klebahn, Kathryn Segovia, és Jeremy Utley. 2018. *Design Thinking Bootleg*. Stanford: Hasso Plattner Institute of Design at Stanford University.
- Eggink, Wouter. 2015. *Designlab, making space for doing design as a process*. In 17th International Conference on Engineering and Product Design Education, (pp. 112–117).
- European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, Barnes, S., Bimrose, J., Brown, A. (2020). *Lifelong guidance policy and practice*

- in the EU: trends, challenges and opportunities: final report*, Publications Office of the European Union.
- Falus Iván és Szűcs Ida, szerk. 2022. *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Akadémiai Kiadó.
- Fehér Borbála, Lódi Virág és Pais Anna. 2016. *Nemzetközi és hazai jogyakorlatok a designgondolkodás oktatásba történő integrálására*
- Féja, Dorottya, Fanni Csernátóny, and Anna Pais. 2023a. *Design Thinking in Career Planning*. II capitale culturale. Studies on the Value of Cultural Heritage, no. 14 (January): 83–98.
- Féja, Dorottya, Fanni Csernátóny, and Anna Pais. 2023b. *Planning the Future with Visual Tools*. II capitale culturale. Studies on the Value of Cultural Heritage, no. 14 (January): 185–206.
- French, Robert P. 2016. *The Fuzziness of Mindsets: Divergent Conceptualizations and Characterizations of Mindset Theory and Praxis*. International Journal of Organizational Analysis 24 (4): 673–91.
- Gavriushenko, Mariia, Oleksiy Khriyenko, and Ari Tuhkala. 2017. *An Intelligent Learning Support System*: In Proceedings of the 9th International Conference on Computer Supported Education, 217–25. Porto, Portugal: SCITEPRESS – Science and Technology Publications.
- Gollowitzer, Peter M. és Ute C. Bayer. 1999. Deliberative versus Implemental Mindsets in the Control of Action. Szerkesztette IN S. Chaiken és Y. Trope. Dual-process theories in social psychology. New York: Guilford.
- Guney, Ali & al Şensoy, Selda. 2012. *Effective Learning Environments in Relation to Different Learning Theories*. Procedia – Social and Behavioral Sciences. 46.
- Healey, Mick. 2022. *The Design of Physical Learning Spaces in Supporting Learning and Engaging Students on Campus*
- Hudson, M. és White, T. 2020. Planning Learning Spaces. *A Practical Guide for Architects, Designers and School Leaders*. Laurence King Publishing
- IDEO, szerk. 2015. *The Field Guide to Human-Centered Design: Design Kit*. 1st. ed. San Francisco, Calif.: Design Kit.
- Járdán Tamás és Pataki Anna. 2021. *Coaching by drawing módszer – hogyan indíts el változást egy rajzzal*. HVG Könyvek
- Kálmán, Orsolya. 2021. *Tanulásközpontú Felsőoktatás: Oktatók a Tanításról, Szakmai Fejlődésről És Tanulásról*. Metszéspontok. Budapest: ELTE PPK : L'Harmattan Kiadó.
- Steigervald, Krisztián. 2020. *Generációk Harca: Hogyan Értsük Meg Egymást?* Budapest: Partvonal.
- Kálmán Orsolya és Kopp Erika 2022. *A tanulási környezet In.: A didaktika kézikönyve – Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Szerkesztette Falus Iván, Szűcs Ida. Akadémiai Kiadó. IV. fejezet
- Kelley, Tom, Jonathan Littman. 2001. *The art of innovation: lessons in creativity from IDEO, America's leading design firm*. 1st ed. New York: Currency/Doubleday.
- Kettunen, Jaana, Raimo Vuorinen, Sally-Anne Barnes, Jenny Bimrose és Alan Brown. 2020. *Lifelong Guidance Policy and Practice in the EU: Trends, Challenges and Opportunities : Final Report*. LU: Publications Office of the EU

- Komenczi Bertalan. 2009. *Elektronikus tanulási környezetek*. Budapest: Gondolat Könyvkiadó, Kognitív Szeminárium Sorozat. 114. o
- Kókai Zsófia, szerk. 2018. MOME Diploma kiadvány, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Kőfalvi Tamás (2006). *E-tanítás. Információs és kommunikációs technológiák felhasználása az oktatásban*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 32. oldal
- Lawson, Bryan. 1980. *How Designers Think – The Design Process Demystified*. London: Architectural Press. 2009. *What Designers Know*. Reprint. Oxford: Architectural Press.
- Lengyel, Stefan, József Vadas szerk. 2006. *Design Felső fokon, Ipari formatervező-képzés a Magyar Iparművészeti Egyetemen 1950-2005*. Budapest. Magyar Iparművészeti Egyetem
- Lewrick, Michael, Jean-Paul Thommen és Larry Leifer. 2020. *The Design Thinking Life Playbook: Empower Yourself, Embrace Change, and Visualize a Joyful Life*. Hoboken: Wiley.
- Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukanne, S., Passi, S. and Särkkä, H. 2007. *Environments that Support Learning: An Introduction to the Learning Environments Approach*. Finnish National Board of Education.
- Mullaney, Thomas S., és Christopher G. Rea. 2022. *Where Research Begins: Choosing a Research Project That Matters to You (and the World)*. Chicago Guides to Writing, Editing, and Publishing. Chicago London: The University of Chicago Press.
- OECD, 2006. *21st Century Learning Environments*. Paris: OECD.
- OECD. 2013. *Innovative Learning Environment*. Educational Research and Innovation. Paris: OECD.
- Ollé János, Lévai Dóra, Domonkos Katalin, Szabó Orsolya, Papp-Danka Adrienn, Czirfusz Dóra és Dobó István. 2013. *Digitális állampolgárság az információs társadalomban*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó
- Osterwalder, Pigneur 2013. Osterwalder A., Pigneur Y. (2010), *Business model generation: a handbook for visionaries, game changers, and challengers*, New York: John Wiley & Sons.)
- Dr. Pais Ella Regina. 2013. *Alapvetések a Z-generáció tudománykommunikációjához*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem
- Papanek, Victor. 2019. *Design for the Real World. Third edition*. London: Thames & Hudson.
- Papp-Danka Adrienn. 2016. *Az online tanulási környezettel támogatott oktatási formák tanulásmódszertanának vizsgálata*, Budapest: ELTE Eötvös Kiadó
- Pála, Károly 2006. *Kompetencia Alapú Oktatási Programcsomagok Fejlesztése Magyarországon*. In A kompetencia. Kihívások és értelmezések szerkesztette Demeter Kinga. Budapest: OKI
- Racsko Réka. 2017. *Digitális átállás az oktatásban*. Iskolakultúra-könyvek. Gondolat Kiadó.
- Razzouk, Rim és Valerie Shute. 2012. *What Is Design Thinking and Why Is It Important?* Review of Educational Research 82 (3): 330–48.
- Rogers, Carl. 2019. *Valakivé válni*. Budapest: SHL Könyvek

- Spitz, René. 2021. *Designing design education: Weissbuch zur Zukunft der Designlehre = Designing design education: whitebook on the future of design education*. szerkesztette Christoph Böniger, Susanne Schmidhuber, and Fritz Frenkler. Stuttgart: avedition.
- Szabó Katalin, Juhász Tímea, és Kenderfi Miklós. 2022. *Felsőoktatás a COVID-19 Árnycárában*. Vezetéstudomány / Budapest Management Review, July, 2–12.
- Szczepanska, Jo. 2019. *Design Thinking Origin Story plus Some of the People Who Made It All Happen*. Medium (blog). June 2, 2019.
- Széll Réka és Holló Csaba 2019. *Módszertani ötletek egyetemi kurzusok és az újabb hallgatói generációk elvárásainak összehangolására* In: Szlávi, Péter; Zsakó, László (szerk.) InfoDidact2019 Zamárdi, Magyarország : Webdidaktika Alapítvány pp. 311-322. , 12 p.
- Szűts Zoltán, Lengyelné Molnár Tünde és Racsko Réka. 2022. *Az oktatás eszközei és digitális technikái* In.: A didaktika kézikönyve – Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz szerkesztette Falus Iván, Szűcs Ida Akadémiai Kiadó. XVII. fejezet
- Z. Karvalics László. 1997. *Az információs írástudástól az internetig*. Educatio. 4. 681–698.

WEBOLDALAK

A weboldalak egységesen megtekintve 2024 február 6-án

PLAT_FOR_MA <https://platforma.design/>

PLAT_FOR_MA Eszköztár - Miro feladatlapok <https://tinyurl.com/platformatoolkit>

Aalto online course – Design a Meaningful Career!

Design az Üzletben <https://open.mome.hu/design-az-uzletben>

Design Az Üzletben 1.0. <https://open.mome.hu/design-az-uzletben/>

Design Institute and Community | Fundamentals Academy

<https://www.wearefundamentals.com/>

Designgondolkodás a közoktatásban <https://designakozoktatasban.mome.hu/>.

Design Thinking Bootleg

<https://dschool.stanford.edu/resources/design-thinking-bootleg>

Design Thinking Toolbox <https://en.dt-toolbook.com/>

Dubai Design Week | Global Grad Show

<https://www.dubaidesignweek.ae/news/global-grad-show/>

Feedback Method | Onassis Foundation

<https://www.onassis.org/initiatives/onassis-air/critical-practices-program/feedback-method>

Global Design Graduate Show 2023 – ARTS THREAD

<https://www.artsthread.com/competitions/global-design-graduate-show-2023>

Graduation Projects <http://www.graduationprojects.eu/>

Guidance System in Hungary
<https://euroguidance.eu/guidance-systems-and-practice/national-guidance-systems/guidance-system-in-hungary>

Instant Cards www.instantcards.hu

Lifewide Learning – Lifewide Learning <https://futureofwork.fi/>

MOME Diploma <https://diploma.mome.hu>

New Designers <https://www.newdesigners.com/our-disciplines>

Stanford d.life <https://lifedesignlab.stanford.edu/studio>

Stanford d.school – Crash course <https://dschool.stanford.edu/resources/gear-up-how-to-kick-off-a-crash-course>

The Future of Design Education <https://www.futureofdesignededucation.org/>

Twente University DesignLab <https://www.utwente.nl/en/designlab/facilities/#floor-plan>

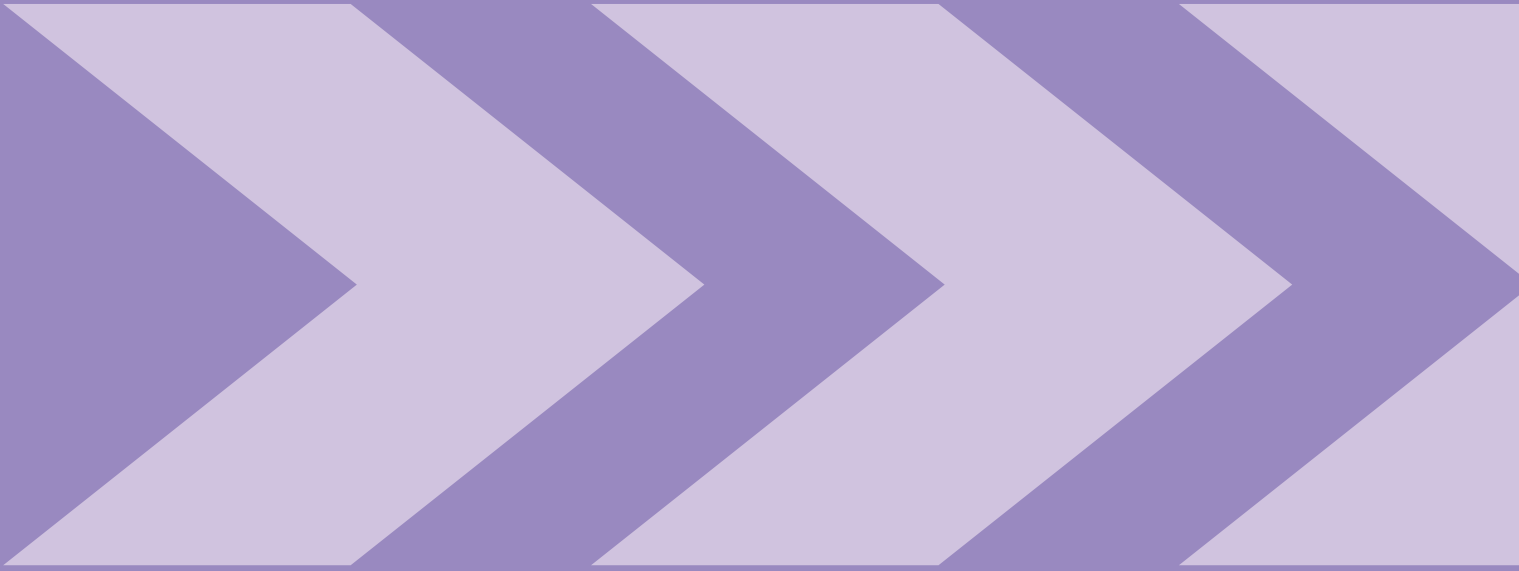
Ulm, HfG-Archiv <https://hfg-archiv.museumulm.de/en/the-hfg-archive/history/>

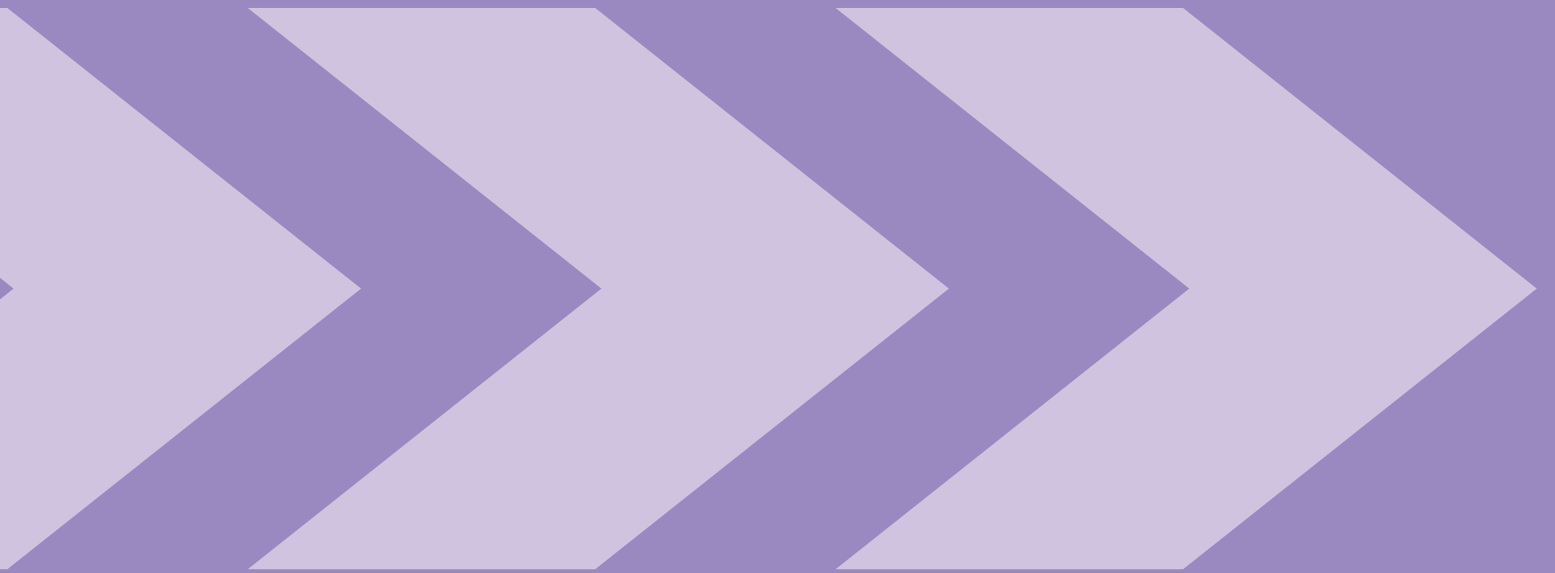
Yearcompass évtervező yearcompass.com

World Design Organization <https://wdo.org>

VIDEÓ

Amy Cuddy: Your body language may shape who you are https://www.youtube.com/watch?v=Ks-_Mh1QhMcg

ÖNÉLETRAJZ

PAIS ANNA // CV

pais.panni@mome.hu

+36 (30) 288 68 06

[linkedin.com/in/panni-pais](https://www.linkedin.com/in/panni-pais)

www.celluxcsoport.hu

www.instantcards.hu

www.mtmt.hu/paispanni

2008-ban az ELTE Szociológia, 2012-ben pedig a MOME Formatervező szakán végzett. Diplomamunkája, a LightMe lámpacsalád Magyar Formatervezési Díjat nyert. 2014 óta a MOME Formatervező Tanszékének oktatója, 2019-ben vezetője lett. 2020-tól a Formatervező Művész mesterképzés, majd 2023 őszétől az angolnyelvű Design MA képzés vezetője.

Egyetemi évei alatt számos nemzetközi workshopon vett részt. Ez meghatározta későbbi tervezői működését, melynek alapját a Design Thinking és a Service Design módszertanok képezik. Tevékenységének középpontjába a tervezési és kutatási módszertanok széles körben történő átadása került. Oktatói tevékenysége során legszívesebben mentorációval foglalkozik, szakmai támogatói szerepben kíséri a hallgatók munkáját. A MOME Doktori Iskolájában a mestermunkafejlesztés folyamatának támogatására fejleszt komplex oktatásmódszertani csomagot.

2016-tól a MOME OPEN Design Thinking és Service Design Basic tanfolyamainak, 2019-től a Co-Create Design Thinking Facilitátor tanfolyamának társ-fejlesztője, oktatója. 2017-től kutatóként és képzőként részt vett a MOME „Designgondolkodás a közoktatásban” projektjében. 2020-ban résztvett a MOME "Design az üzletben" e-learning oktatási anyagának fejlesztésében, 2021-ben kutatóként a MOME és a nemzetközi DICO konzorcium „Digital Career Stories” projektjén dolgozott.

A 2006 óta működő Cellux Csoport alapítója, ahol termék és szolgáltatástervezési feladatok mellett szakmai workshopokat, tréningeket, és fiataloknak szóló design programokat vezet.

TANULMÁNYOK

2021	Life Coaching – Antener felnőttképzési központ //130 órás képzés
2018	MOME Open / Insight – Felhasználói élmény kutatás tanfolyam
2015	MOME, Doktori Iskola, DLA
2009	ESAD, Produto / Matosinhos, Portugália – Erasmus ösztöndíj
2006–2012	MOME, Formatervező szak
2000-2008	ELTE, Szociológia szak, Városshociológia és humánökológia szakirány
1998–2001	Államigazgatási Főiskola
1999	Szellemkép Szabadiskola, Fotó szak
1994–1998	Berzsenyi Dániel Gimnázium, Budapest, Speciális olasz tantervű tagozat

NYELVISMERET

Angol felsőfokú nyelvvizsga – Idegennyelvi Továbbképző Központ, C típus

Olasz középfokú nyelvvizsga – Idegennyelvi Továbbképző Központ, B típus

MUNKATAPASZTALAT / PROJEKTEK

2024	MOME Designmódszertani Stúdió alapító-tag
2023	Szakvezető – Head of Design MA programme MOME
2023	Instant Cards alapítás / designer (www.instantcards.hu)
2020	Szakvezető – MOME Formatervező Művész mesterképzés
2019	Tanszékvezető – MOME Formatervező Tanszék
2014	Egyetemi tanársegéd, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Design Intézet, Formatervező Tanszék <ul style="list-style-type: none"> ➤ Feladatkörök: Oktatás, projektvezetés, diploma témavezetés, mentoráció, tananyagfejlesztés, ➤ MOME OPEN felnőttképzési programok kidolgozása és vezetése
2012 –	Cellux Csoport, ügyvezető, vezető tervező, vezető tréner <ul style="list-style-type: none"> ➤ Cellux LAB: Termék- és szolgáltatástervezési projektek, Design Thinking és Service Design Tréningek vezetése, tanácsadás, workshop facilitálás, facilitátor képzés ➤ Cellux PLAY: design- és környezettudatosság orientált gyerek és ifjúsági programok szervezése, vezetése
2006	Cellux Csoport alapítás designer, tréner (www.celluxcsoport.hu)

FONTOSABB OKTATOTT TÁRGYAK ÉS KURZUSOK

DÍJAK

2017	SZTNH – Milleniumi Díj – (Cellux Csoport)
2013	Magyar Formatervezési Díj (LightMe lámpacsalád)
2010	Nesst-Citi Társadalmi Vállalkozási Díj (Cellux Csoport)
2010	ÉVA Magazin – Inspiráló Nők

FONTOSABB ELŐADÁSOK

2019, 2020, 2021

	Service Design Day konferencia előadás (Cellux Csoport)
2017	Doktori Agora
2010	Pecha Kucha
2010	Design Meetup
2010	TEDxYouth Budapest Konferencia

ÖNISMERETI, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSI FOLYAMATOK, EGYÉB KÉPZÉSEK

2017	IMPRO102 – Imporvizációs Tréning//Grund Színház
2017	IMPRO101 – Imporvizációs Tréning//Grund Színház
2016-2018	Integrált Kifejezés- és Táncterápiás Önismereti Terápiás Csoport, 370 órás csoport// Integrált Kifejezés és Táncterápiás Egyesület
2013-2014	Pszichodráma Önismereti Terápiás Csoport, 150 órás csoport // Magyar Pszichodráma Egyesület

REFERENCIÁK

Service Design és Design Thinking tréningek, Facilitátor képzések

NESst Magyarország (2014), TEAMS Design Esslingen (2016), SmartHU (2017), Kitchen Budapest / Telekom (2017), Misys / Finastra (2017), K&H Bank (2017), Egis (2018), Digital Natives (2018), PwC Magyarország (2018, 2019), Spark Institute (2018, 2019), AUDI (2018, 2019, 2020), BCA Solutions (2019), ESSRG (2019), Edison platform/Edison kids (2021, 2024)

Stratégiai workshopok és Design Sprintek facilitálása

Járáható.hu (2013), LEGO Manufacturing Nyíregyháza (2014), Design Terminál (2014), Hungrana Szabadegyháza (2014), NNG (2015), Szentendrei Skanzen (2016), Generali Worldwide Insurance Company Ltd. / Cassius Play BCN (2017), Demokratikus Ifjúsáért Alapítvány (2017), McDonalds (2017), Sterling Galéria (2017), Liligo.com (2018), LocalTime (2018), AUDI (2019), Mastercard Hungary (2019), Piarista Tartományfőnökség (2019, 2020, 2021), Ideathon 2021

Egyetemi együttműködések

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (2014-től), Eszterházy Károly Főiskola (2016), BGE – Budapesti Gazdasági Egyetem (2018, 2019), Budapesti Corvinus Egyetem (2018)

Közoktatási projektek

XI.kerületi általános iskolák / Budapesti Művelődési Központ (2011), Fazekas Mihály Gimnázium /Szigetszentmiklósi Batthyány Kázmér Gimnázium / Design Terminál (2014), Karinthy Frigyes Gimnázium (2017), Budapesti Piarista Gimnázium (2019), Fóti Waldorf Iskola (2019)

Egyéb oktatási és kutatási projektek

HOLIS Nyári Egyetem / Design Terminál (2014,2015), Zsennye Design Workshop (2014), Service Design Jam Budapest (2014, 2015), MOME OPEN Design Thinking Facilitátor képzés (2019, 2020, 2021, 2022), MOME OPEN Service Design Basic, Expert és Design Thinking Tanfolyamok fejlesztése és vezetése (2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022), Climate KIC (2016, 2017, 2018), Youth2Youth Társadalmi Innovációs Program / DIA (2017), EFOP-3.2.6-16 A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben / Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (2017, 2018), Co-Design Studio Utrecht (2017, 2018, 2019, 2021), United Way (2019), DICO (Digital Career Stories – Opening New Career Paths For Arts and Culture Students) projekt (2021-2022)

Termék- és szolgáltatástervezési projektek

Deloitte (2013-től), Humusz Szövetség (2013), Kultúrgorilla (2014), Matyodesign (2014), Egyszülős Központ (2018, 2019), NESSt Magyarország (2019)

Design Research projektek

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (2017), Budapesti Városarculati Nonprofit Kft. (2017), Fővárosi Önkormányzat (2018)

Design Thinking tanácsadás és szakértői feladatok

NNG, (2015), K&H Bank (2017), BioPack / Climate KIC (2018), Everybody Needs Art (2019)

EREDETISÉGI NYILATKOZAT

Alulírott **Pais Anna** (1979. 12. 10., Budapest, anyja neve: Péteri Viktória, szem. ig. szám: 330949KE), a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskolájának doktorjelöltje kijelentem, hogy a PLAT_FOR_MA című doktori értekezésem saját művem, abban a megadott forrásokat használtam fel. Minden olyan részt, amelyet szó szerint vagy azonos tartalommal, de átfogalmazva más forrásból átvettem, egyértelműen, a forrás megadásával megjelöltem. Kijelentem továbbá, hogy a disszertációt saját szellemi alkotásomként, kizárólag a fenti egyetemhez nyújtom be.

Budapest, 2024. február 20.

KÖSZÖNET

Hálával tartozom annak a megtartó közegnek, amelynek tagjai támogatnak az utamon, és nekik köszönhetően magam is megtapasztalhatom, hogy milyen az „egyéni munka csapatban”.

Témavezetőmnek

Püspök Balázs

Kollégáimnak

Csernátony Fanni

Féja Dorottya

Barna Máté

Alkotótársaimnak

Jekli Ágnes – PLAT_FOR_MA grafikai arculat

Amir Karbasi – weboldal fejlesztés, IT support

Németh Kitti – digitális feladatlapok szerkesztése

Pais Andrea – kiadványszerkesztés, tördelés

Molnár Csaba – lektorálás

Szakmai tanácsadóimnak

Jens Gijbels

Bényei Judit

Pallag Andrea

Szóllósi Tímea

Plank Lívía

Lóki Eszter

Palkovits Nóra

Fenyvesi Kristóf

Családomnak és barátaimnak

Püspök Szonja

Péteri Viktória

Tímár Gigi

Hoffmann Petra

Szalai Veronika

Kovács Borbála

Lőrincz Réka

Zentai Flóra

Tanítványaimnak, a mindenkori diplomázó hallgatóknak

